

แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

นางสาว อินทุอร รัตนบรรพต

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิทยาศาสตร์การกีฬา

คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2553

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ECOTOURISM MANAGEMENT GUIDELINE IN SANGKLABURI DISTRICT,
KANCHANABURI PROVINCE

Miss Intuorn Ratanabanphot

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Science Program in Sports Science

Faculty of Sports Science

Chulalongkorn University

Academic Year 2010

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอำเภอสังขละบุรี
จังหวัดกาญจนบุรี

โดย

นางสาวอินทอร รัตนบรรพต

สาขาวิชา

วิทยาศาสตร์การกีฬา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ดร. อัญญา นิลนพคุณ

คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้แนบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารบัณฑิต

..... คณบดีคณะวิทยาศาสตร์การกีฬา
(รองศาสตราจารย์ ดร. วิชิต คณิงสุขเกษม)

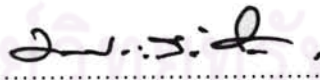
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุชาติ ทวีพรปฐมกุล)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ดร. อัญญา นิลนพคุณ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์เทพประสิทธิ์ กุลธวัชวิชัย)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. คณิต เขียววิชัย)

อินทอร รัตนบรรพต : แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอำเภอสังขละบุรี
จังหวัดกาญจนบุรี. (ECOTOURISM MANAGEMENT GUIDELINE IN
SANGHKLABURI DISTRICT, KANCHANABURI PROVINCE)

อ. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : ดร. อัญฐมา นิลนพคุณ, 168 หน้า.

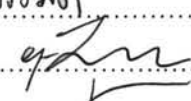
การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี กลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มรวม 405 คน ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่อำเภอสังขละบุรี 102 คน และนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยว 298 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญและใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล นำผลที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติ โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ และเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบทางการท่องเที่ยว 5 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง และใช้แบบสัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยจัดกลุ่มเนื้อหาเป็นหมวดหมู่ ผลการวิจัยพบว่า

ประชาชนในท้องถิ่นเป็นเพศหญิงร้อยละ 52.9 และเพศชายร้อยละ 47.1 มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ประกอบอาชีพค้าขายและรับจ้างทั่วไป ส่วนใหญ่ต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว มีความต้องการให้กำหนดพื้นที่ทางการท่องเที่ยวอย่างเป็นทางการเป็นสัดส่วน มีการจัดสรรผลประโยชน์อย่างยุติธรรมและภาครัฐควรให้ความช่วยเหลือด้านการระดมทุนเพื่อการท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวเป็นเพศหญิงร้อยละ 51 เพศชายร้อยละ 49 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ ความเห็นในการจัดการท่องเที่ยว คือ ควรมีการปรับปรุงสภาพถนนทางเข้าก่อนถึงแหล่งท่องเที่ยว มีการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูป เช่น จัดเส้นทางศึกษาธรรมชาติ และควรจัดระบบรักษาความปลอดภัยแก่ชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว

เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบทางการท่องเที่ยวมีความคิดเห็น ว่า ต้องให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว ควรปลูกฝังให้นักท่องเที่ยวมีจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อม รวมทั้งปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว

แนวทางในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอำเภอสังขละบุรีที่ได้จากการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่ม คือ จัดทำแผนการจัดการท่องเที่ยวร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และประชาชนในชุมชน เพิ่มมาตรการป้องกันและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่มากยิ่งขึ้น สนับสนุนให้มีการสร้างกลุ่มเครือข่ายมัคคุเทศก์ท้องถิ่นให้เป็นรูปธรรม พัฒนา ดูแลปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มตามความเหมาะสมของพื้นที่

สาขาวิชา..วิทยาศาสตร์การกีฬา..ลายมือชื่อนิสิต.....อินทอร รัตนบรรพต.....
ปีการศึกษา.....2553.....ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....

5278644739 : MAJOR SPORTS SCIENCE

KEYWORDS : TOURISM MANAGEMENT / POTENTIAL OF TOURISM MANAGEMENT / ECOTOURISM / SANGKLABURI

INTUORN RATANABANPHOT : ECOTOURISM MANAGEMENT GUIDELINE IN SANGHKLABURI DISTRICT, KANCHANABURI PROVINCE. ADVISOR : ATTAMA NILNOPPAKUN, Ph.D. ,168 pp.

This research aimed to study ecotourism management guideline in Sangklaburi District, Kanchanaburi Province. The 405 samples were divided into 3 groups. Questionnaires were used to collect data from 102 residents in Sangklaburi District, and 298 tourists by accidental sampling. The data was analyzed using frequency and percentage. The third group included interviewing 5 officers who were responsible in tourism management in the area. The data was grouped into categories and analyzed using content analysis.

The results indicated that residents were 52.9% female and 47.1% male. Majority of the respondents were merchants and part time employees with bachelor degree background. Most of the respondents would like to involve in tourism activities. They agreed that tourism destination should be zoning. Mutually contribution of benefits, and accessing to sources of funding to local communities were necessary.

Tourists were 51% female and 49% male. Majority of respondents were government officers and state enterprise employees. Majority of them had bachelor degree. Respondents agreed that road condition should be improved. They also concerned about tourism programs and safety at the destinations.

The officers who were responsible in tourism agreed that cooperation within and between publics sectors responsible for tourism should be developed. Motivating stakeholders' awareness in preserving tourism environment; and improving of infrastructure were also necessary.

Therefore, the appropriate ecotourism management guideline for Sangklaburi was developed from the information collected from three groups of stakeholders, coupled with Provincial Planning and Policies. It was suggested that partnership or networking should be developed among stakeholders for sustainability.

Field of Study : Sports Science.....

Academic Year: 2010.....

Student's Signature *Intuorn Ratanabamphot*
Advisor's Signature *[Signature]*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากอาจารย์ ดร. อภิรัฐมา นิลนพคุณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่องต่างๆของการวิจัยครั้งนี้มาโดยตลอด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุชาติ ทวีพรปฐมกุล ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์เทพประสิทธิ์ กุลธวัชวิชัย กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร. คณิต เขียววิชัย กรรมการนอคมหาวิทยาลัยในการสอบวิทยานิพนธ์ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. ประพัฒน์ ลักษณะพิสุทธิ รองศาสตราจารย์ ดร. คณิต เขียววิชัย ดร. ดนैया ตั้งอุทัยสุข ดร. ฐเนศ เตชะเสนและคุณยุทธศักดิ์ เชียงทอง ที่ได้กรุณาเสียสละเวลาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ทุกท่านในอำเภอสังขละบุรี สำนักงานเทศบาลตำบลวังกะ อองค์การบริหารส่วนตำบลหนองลู องค์การบริหารส่วนตำบลไล่โว่ องค์การบริหารส่วนตำบลปรางค์กู่ รวมทั้งประชาชนในอำเภอสังขละบุรีทุกท่านที่ได้คอยช่วยเหลือให้ความสะดวกทุกๆด้าน ขอขอบพระคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือและเสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอาจารย์และบุคลากรทุกท่านในคณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อนๆ ป.โท ร่วมรุ่นแขนงวิชาการจัดการนันทนาการท่องเที่ยวทุกคนที่ได้ร่วมศึกษาเล่าเรียนฝันฝ่าอุปสรรคด้วยกันมา และเพื่อนๆรอบข้างทุกคนที่คอยช่วยเหลือ ให้กำลังใจตลอดมา รวมทั้งอำนวยความสะดวกในการวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณนายพิทักษ์ รัตนบรรพต บิดา-นางสิริบังอร รัตนบรรพต มารดาและนางสาวอินทราพร รัตนบรรพต พี่สาว ที่ได้ให้ความรัก ดูแล และเอาใจใส่ผู้วิจัยมาโดยตลอด รวมทั้งญาติๆ ทุกคนที่คอยสอบถามและสนับสนุนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย ช่วยผลักดันให้การวิจัยครั้งนี้ประสบผลสำเร็จ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของทุกท่านที่กล่าวมาแล้ว และมีได้กล่าวมาในที่นี้ จึงขอขอบพระคุณมาในที่นี้ด้วย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฐ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
การดำเนินการวิจัย.....	3
คำจำกัดความของการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่ได้รับ.....	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว.....	6
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.....	17
แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.....	23
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.....	29
นโยบายและแผนพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้อง.....	31
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	35
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	39
ข้อมูลและแหล่งข้อมูล.....	39
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	39
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	41
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	43

	หน้า
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	43
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	46
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	46
การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามประชาชนในพื้นที่วิจัย.....	47
การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามนักท่องเที่ยว.....	65
ผลการสัมภาษณ์.....	88
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	92
สรุปผลการวิจัย.....	92
อภิปรายผล.....	99
แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอำเภอสังขละบุรี.....	111
ข้อเสนอแนะ.....	113
รายการอ้างอิง.....	115
ภาคผนวก.....	122
ภาคผนวก ก รายงานผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัย.....	123
ภาคผนวก ข รายงานเจ้าหน้าที่ให้สัมภาษณ์เชิงลึก.....	125
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์.....	127
ภาคผนวก ง เครื่องมือการวิจัย.....	138
ภาคผนวก จ การสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทางการท่องเที่ยว.....	157
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	168

สารบัญญัตราจ

ตารางที่		หน้า
1	ข้อมูลทั่วไปของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ.....	47
2	ข้อมูลทั่วไปของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ.....	48
3	ข้อมูลทั่วไปของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับ การศึกษา.....	48
4	ข้อมูลทั่วไปของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอาชีพ.....	49
5	ข้อมูลทั่วไปของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามรายได้ต่อ เดือน.....	49
6	ข้อมูลทั่วไปของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามภูมิลาเนา.....	50
7	ข้อมูลทั่วไปของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระยะเวลาที่พักอาศัย ในพื้นที่.....	50
8	ข้อมูลทั่วไปของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามการมีส่วนร่วมใน กิจกรรมการท่งเท่ยว.....	51
9	ข้อมูลทั่วไปของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามลักษณะการ ให้บริการ.....	51
10	ข้อมูลทั่วไปของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามลักษณะการ ดำเนินการ.....	52
11	ข้อมูลทั่วไปของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามบริเวณที่ ดำเนินการ.....	52
12	ข้อมูลทั่วไปของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามรูปแบบค่าใช้จ่ายใน พื้นที่.....	53
13	ข้อมูลทั่วไปของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามปัญหาและอุปสรรค ในการดำเนินการ.....	53
14	ข้อมูลทั่วไปของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเหตุผลที่ไม่ได้มีส่วน ร่วมในการท่งเท่ยว.....	54
15	ข้อมูลทั่วไปของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามกิจกรรมการ ท่งเท่ยวที่ต้องการเข้าร่วม.....	54

ตารางที่		ญ หน้า
16	ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในอำเภอสังขละบุรี.....	55
17	ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีในอำเภอสังขละบุรี.....	56
18	ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมและประเพณีในอำเภอสังขละบุรี.....	56
19	ความต้องการของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอำเภอ สังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี.....	57
20	ความต้องการของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการจัดการ ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม.....	58
21	ความต้องการของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการให้ การศึกษาและสร้างจิตสำนึก.....	59
22	ความต้องการของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการมีส่วนร่วม ของประชาชน.....	60
23	ความต้องการของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการส่งเสริม การตลาดและการนำเที่ยว.....	61
24	ความต้องการของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการจัด โครงสร้างพื้นฐาน.....	62
25	ความต้องการของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการส่งเสริม การลงทุน.....	63
26	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของประชาชนเกี่ยวกับแนวทางการจัดการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี.....	64
27	ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว จำแนกตามเพศ.....	65
28	ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว จำแนกตามอายุ.....	65
29	ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว จำแนกตามระดับการศึกษา.....	66
30	ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว จำแนกตามอาชีพ.....	66
31	ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว จำแนกตามรายได้ต่อเดือน.....	67
32	รูปแบบและพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว จำแนกตามการเดินทาง มาท่องเที่ยวอำเภอสังขละบุรีในรอบ 1 ปี.....	68
33	รูปแบบและพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว จำแนกตามผู้ที่ร่วม เดินทางมาท่องเที่ยว.....	69
34	รูปแบบและพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว จำแนกตามลักษณะการ เดินทางมาท่องเที่ยว.....	69

ตารางที่	ฎ หน้า
35	รูปแบบและพฤติกรรมการท่องเที่ยวของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามการรับรู้ข้อมูลการท่องเที่ยวอำเภอสังขละบุรี..... 70
36	รูปแบบและพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว จำแนกตามระยะเวลาที่ท่องเที่ยวอำเภอสังขละบุรี..... 71
37	รูปแบบและพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว จำแนกตามแหล่งท่องเที่ยวที่ได้เดินทางไปท่องเที่ยว..... 72
38	รูปแบบและพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว จำแนกตามสาเหตุและสิ่งดึงดูดใจในการเดินทางมาท่องเที่ยว..... 73
39	รูปแบบและพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว จำแนกตามจุดประสงค์ในการเดินทางมาท่องเที่ยว..... 74
40	รูปแบบและพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว จำแนกตามกิจกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวสนใจ..... 75
41	รูปแบบและพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว จำแนกตามความพึงพอใจในการท่องเที่ยวอำเภอสังขละบุรี..... 76
42	รูปแบบและพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจำแนกตามความเห็นในการเดินทางมาท่องเที่ยวอำเภอสังขละบุรี..... 77
43	ความต้องการของนักท่องเที่ยวในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี 78
44	ความต้องการของนักท่องเที่ยวในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว..... 78
45	ความต้องการของนักท่องเที่ยวในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว..... 80
46	ความต้องการของนักท่องเที่ยวในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก..... 81
47	ความต้องการของนักท่องเที่ยวในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านโปรแกรมการท่องเที่ยว..... 84
48	ความต้องการของนักท่องเที่ยวในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว..... 85
49	ความต้องการของนักท่องเที่ยวในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านบริการเสริม..... 86

50	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนักท่งที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการจัดการ ท่งเกี่ยวเชิงนิเวศของอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี.....	87
----	--	----

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	44

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจ เพราะสามารถทำรายได้เข้าสู่ประเทศเป็นจำนวนกว่าแสนล้านบาทต่อปีประเทศ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2552:ออนไลน์) และมีการขยายตัวในอัตราที่รวดเร็ว เนื่องมาจากการให้ความสำคัญแก่อุตสาหกรรมประเภทนี้ของทุกประเทศทุกทวีปทั่วโลก ทำให้การท่องเที่ยวกลายเป็นปัจจัยที่สำคัญในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม การสร้างงาน สร้างอาชีพ เพื่อผลิตสินค้าและบริการแก่นักท่องเที่ยว ดังนั้น รัฐบาลทุกยุคทุกสมัยจึงตระหนักถึงความสำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอย่างดี จึงมีการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวมาโดยตลอด (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548)

จากผลสำรวจทางการท่องเที่ยวระดับโลก ที่จัดทำโดย พีวเจอร์แบรอนด์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการสร้างแบรนด์ กับบริษัท เวเบอร์ แชนด์วิก หนึ่งในบริษัทประชาสัมพันธ์ระดับโลก ที่จัดการสำรวจติดต่อกันเป็นปีที่ 4 ซึ่งการสำรวจนั้นครอบคลุมธุรกิจระหว่างประเทศประมาณ 2,700 แห่ง และจากนักท่องเที่ยวจาก 9 ประเทศ ได้แก่ ออสเตรเลีย จีน ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ บราซิล เยอรมนี และรัสเซีย ประเทศไทยได้คว้าอันดับต้นๆ ของผลโหวต "Best Country Brand for Value for Money" หรือประเทศที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่คุ้มค่าเงินที่สุด ติดอันดับที่ 3 ของความมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ติดอันดับที่ 3 ของความเป็นมิตร และอันดับที่ 4 สำหรับการเป็นแหล่งที่มีความหลากหลายในการช้อปปิ้ง (Weber Shandwick, 2009 : online)

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้จัดทำแผนแม่บทอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแห่งชาติ (พ.ศ. 2544-2553) ซึ่งเป็นกรอบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในเชิงบูรณาการ เสนอแนวนโยบายเชิงรุกในการบริหารการท่องเที่ยวของประเทศในภาพรวม ซึ่งปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวให้บรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทฯ อาทิเช่น ประเทศไทยมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวโบราณสถาน แหล่งท่องเที่ยวเชิงผจญภัย ฯลฯ การมีฤดูกาลที่เหมาะสมต่อการท่องเที่ยวและกิจกรรมต่างๆตลอดปี รวมทั้งสภาพภูมิอากาศที่ไม่หนาวจัดที่สามารถรองรับกลุ่มตลาดที่เดินทางมาพักเป็นระยะยาว (Long Stay Destination) ในช่วงที่ตรงกับฤดูหนาวในทวีปยุโรป นอกจากนี้ยังมีการพัฒนา กิจกรรม บริการการท่องเที่ยวที่สามารถรองรับรูปแบบการท่องเที่ยวในอนาคตจากการวิเคราะห์ของ WTO อีกด้วย (ภาวณี สวัสดิรักษ์, 2545)

อย่างไรก็ตาม แม้การท่องเที่ยวจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการขยายตัวทางเศรษฐกิจ การสร้างอาชีพ การพัฒนาระบบการคมนาคมขนส่งและรวมไปถึงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน อื่นๆ แล้วนั้น จากความเป็นจริงที่เกิดขึ้น และยืนยันได้จากเอกสารงานวิจัยและบทความทาง วิชาการทั้งในและต่างประเทศหลายชิ้น ต่างบ่งชี้ไปในทิศทางเดียวกันว่า การท่องเที่ยวที่เติบโต อย่างรวดเร็ว มุ่งเน้นแต่ประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจในระยะสั้น ขาดการควบคุมและการกำหนดทิศ ทางการพัฒนา ก็ได้ก่อให้เกิดผลกระทบทางลบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยว (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2552) เพราะการพัฒนาการ ท่องเที่ยวต้องพึ่งพาอาศัยทรัพยากรธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม จึงพบว่าแหล่ง ท่องเที่ยวหลายแห่งในประเทศไทยมีสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรม ความโดดเด่นหรือเอกลักษณ์ถูก เปลี่ยนแปลง ยิ่งมีการพัฒนาระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการและสิ่งอำนวยความสะดวก รองรับนักท่องเที่ยว ซึ่งมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น จนเกินขีดความสามารถรองรับได้ของสิ่งแวดล้อม ปัญหาค่าเสื่อมโทรมและผลกระทบต่างๆ ก็มากขึ้น วัฒนธรรม ประเพณีและวิถีชีวิต ก็ เปลี่ยนแปลงไป จนทำให้ทรัพยากรท่องเที่ยวด้วยคุณค่าลงไม่อาจสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้ กลับมาเยี่ยมเยือนเหมือนเดิมได้อีก

จากสถานการณ์และผลกระทบที่เกิดขึ้น ทำให้เกิดแนวคิดในการจัดการ การท่องเที่ยว ทางเลือก (Alternative Tourism) หรือการท่องเที่ยวแนวใหม่ ซึ่งเกิดขึ้นมาในระยะสิบกว่าปีที่ผ่าน มา โดยนักท่องเที่ยวนั้นจะให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวที่ให้ความรู้และประสบการณ์ใหม่ๆ มีกระบวนการรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน และการเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการ บริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งการท่องเที่ยวรูปแบบนี้ เรียกว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2544)

จังหวัดกาญจนบุรี เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์ และมีศักยภาพในการเป็นเมืองหลักทางการท่องเที่ยว ซึ่งในแผนปฏิบัติการเพื่อกำหนดสินค้า ทางการท่องเที่ยว (2545) ได้กล่าวไว้ว่า “เมืองหลักทางการท่องเที่ยว ต้องเป็นพื้นที่ที่มีความพร้อม ในด้านอุปทาน การมีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย เป็นที่รู้จักและนิยม รองรับการท่องเที่ยวทั้งชาว ไทยและต่างประเทศ พร้อมในการรองรับและการบริการ และเป็นพื้นที่กระจายการท่องเที่ยวไปสู่ พื้นที่โดยรอบ” อำเภอสังขละบุรีเป็นอำเภอที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับ 2 ของจังหวัดกาญจนบุรี มีพื้นที่ 3,349.4 ตารางกิโลเมตร (กลุ่มงานปกครอง อำเภอสังขละบุรี, 2552) อยู่ห่างจากตัวจังหวัด กาญจนบุรีประมาณ 230 กิโลเมตร มีเขตการปกครองอยู่เพียงแค่สามตำบล คือ ตำบลหนองลู ตำบลปรังเผลและตำบลไล่โว่

อำเภอสังขละบุรีมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ ได้แก่ ป่าเขา น้ำตก เป็นต้น ทำให้ต้องมีการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวเกิดขึ้น บางพื้นที่ได้รับการประกาศให้เป็นพื้นที่ห้ามล่าสัตว์ ป่าบริเวณนั้นก็ได้รับการคุ้มครอง เป็นแหล่งต้นน้ำลำธารที่สำคัญ หล่อเลี้ยงชีวิตทั้งพืชและสัตว์ รวมทั้งประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณนั้นด้วย แต่เนื่องจากว่าการเจริญเติบโตของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอำเภอสังขละบุรี ยังมีรูปแบบที่ไม่แน่นอน หน่วยงานต่างๆ จะทำงานแยกส่วนกัน วางนโยบาย ดูแลและพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของตนเอง การประชาสัมพันธ์ หรือส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนยังมีน้อย ทำให้ไม่สามารถจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการหาแนวทางในการพัฒนาอำเภอสังขละบุรีตามให้เป็นแนวทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงเป็นสิ่งที่เป็ประโยชน์ต่อการกำหนดทิศทางในการพัฒนาอำเภอสังขละบุรีให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวได้รับความรู้ ตระหนักถึงความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว ชุมชนท้องถิ่นก็ได้มีส่วนร่วมในการวางแผนและได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว ทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจที่จะศึกษาถึง “แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี” เพื่อเสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการการท่องเที่ยวอำเภอสังขละบุรีที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาแนวทางในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

การดำเนินการวิจัย

1. ด้านพื้นที่

พื้นที่ศึกษา ใช้พื้นที่ในอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งประกอบไปด้วย 3 ตำบล คือ ตำบลหนองลู ตำบลปรังเผลและตำบลไล่โว่

2. ด้านเนื้อหา

มุ่งเน้นศึกษาทรัพยากรทางการท่องเที่ยวซึ่งแบ่งเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ และทรัพยากรการท่องเที่ยวทางประเพณีวัฒนธรรม ศึกษาศักยภาพในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การมีส่วนร่วมของภาครัฐและประชาชนในพื้นที่ นอกจากนี้ยังศึกษาถึงความต้องการของนักท่องเที่ยวในการเดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่วิจัย เพื่อวิเคราะห์และเสนอแนวทางที่เหมาะสมในการจัดการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

3. ด้านวิธีการวิจัย

การดำเนินการวิจัยเริ่มจากเลือกหัวข้อที่มีความสนใจ จากนั้นกำหนดวัตถุประสงค์ในการวิจัย โดยศึกษา แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อที่จะกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยได้อย่างถูกต้อง กลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 และ กลุ่มที่ 2 คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในอำเภอสังขละบุรี 102 คน และนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยว 298 คน ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลโดยการสุ่มแบบบังเอิญ นำผลที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติ โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ ส่วนกลุ่มที่ 3 คือ เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบทางการท่องเที่ยว 5 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง และแบบสัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยจัดกลุ่มเนื้อหาในด้านต่างๆเป็นหมวดหมู่ หลังจากนั้นดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และนำมาตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ต่อมาจึงนำไปทดลองใช้กับกลุ่มที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน จึงทำการเก็บรวบรวมข้อมูล เมื่อรวบรวมข้อมูลได้ครบตามจำนวนจึงทำการวิเคราะห์และนำผลที่ได้มาอภิปรายผล และสรุปเป็นแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

คำจำกัดความของการวิจัย

การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การดำเนินการกำกับดูแล การดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่อย่างมีคุณภาพ สร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว ควบคู่กับการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมไม่ให้เกิดผลกระทบด้านลบขึ้นในแหล่งท่องเที่ยว และประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการอย่างเท่าเทียม

ทรัพยากรการท่องเที่ยว หมายถึง สิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้เดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว แบ่งออกเป็น ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี และทางศิลปวัฒนธรรมประเพณีและกิจกรรม

อำเภอสังขละบุรี หมายถึง อำเภอหนึ่งซึ่งตั้งอยู่ด้านตะวันตกสุดของจังหวัดกาญจนบุรี มีเนื้อที่ 3,500 ตารางกิโลเมตร อยู่ห่างจากตัวจังหวัดกาญจนบุรีประมาณ 230 กิโลเมตร ทิศเหนือติดต่อกับอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ทิศใต้ติดต่อกับอ.ทองผาภูมิ จ.กาญจนบุรี ทิศตะวันออกติดต่อกับอ.ทองผาภูมิ จ.กาญจนบุรี และทิศตะวันตกติดต่อกับอ.พญาตองชู ประเทศพม่า แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 3 ตำบล คือ ตำบลหนองลู ตำบลปรังเผล และตำบลไล่โว่

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงวิธีในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสมของอำเภอสังขละบุรี
2. เป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาทรัพยากรทางการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน
3. ทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ประชาชนในพื้นที่และนักท่องเที่ยว ในการช่วยบริหารจัดการและพัฒนาการท่องเที่ยวในอำเภอสังขละบุรี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการวิจัย ดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

นโยบายและแผนพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมที่นับวันก็ยิ่งมีการเจริญเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วหลายประเทศต่างให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวในอันดับต้นๆ เนื่องจากเล็งเห็นว่า อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นสิ่งที่สามารถสร้างงานทั้งทางตรง และทางอ้อมให้แก่ประชาชนเป็นจำนวนมาก ในอดีตจะเห็นได้ว่าการเดินทางท่องเที่ยวจะเป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวแบบ "มวลชน" (Mass Tourism) เป็นการเดินทางท่องเที่ยวตามกระแสความนิยมของนักท่องเที่ยวโดยการให้ความสำคัญกับแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยม จึงก่อให้เกิดการไหลเข้าของนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก จึงเป็นที่มาที่ก่อให้เกิดปัญหาทั้งในด้านการทำลายสภาวะแวดล้อมและวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่นเป็นอย่างมาก ดังนั้นการทำความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการท่องเที่ยว จึงเป็นสิ่งมีความสำคัญต่อการท่องเที่ยว

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2541) ได้สรุปสาระสำคัญของระบบการท่องเที่ยวไว้ว่า การท่องเที่ยวเป็นกระบวนการทางสังคมและเศรษฐกิจที่มีองค์ประกอบหลัก 3 ด้าน คือ ทรัพยากรการท่องเที่ยว (Tourism Resource) บริการการท่องเที่ยว (Tourism Service) และตลาดการท่องเที่ยว (Tourism Market) แต่องค์ประกอบมีองค์ประกอบย่อยๆ ที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกัน ความแตกต่างของแต่ละรูปแบบการท่องเที่ยว จึงอยู่ที่ความแตกต่างในองค์ประกอบย่อย และความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นนั่นเอง

ทรัพยากรการท่องเที่ยว

ทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นหัวใจของการท่องเที่ยว เนื่องจากทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นสิ่งที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว ทรัพยากรการท่องเที่ยวไม่ว่ารูปแบบใดเปรียบเสมือนอุปทานของการท่องเที่ยว โดยมีความต้องการของนักท่องเที่ยวเป็นอุปสงค์ ทั้งอุปทานและอุปสงค์ที่มีความสมดุลจะมีผลทำให้การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย อย่างไรก็ดี แม้ว่าทรัพยากรการท่องเที่ยวจะเป็นสิ่งดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการอื่น ๆ ก็มีความสำคัญ เพราะจะทำให้นักท่องเที่ยวสะดวกสบาย และเพลิดเพลินในขณะที่ท่องเที่ยวอยู่ ประเภทของทรัพยากรการท่องเที่ยวสามารถแบ่งตามการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2529) ได้ 3 ประเภท ได้แก่ ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณคดีและโบราณวัตถุ และทรัพยากรการท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมประเพณี และกิจกรรม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ โดยเกิดจากสภาพแวดล้อมทางกายภาพตามธรรมชาติที่มีความสวยงามน่าสนใจต่อการเดินทางไปเยี่ยมชม ซึ่งอาจรวมถึงบริเวณที่มนุษย์เข้าไปปรุงแต่งเพิ่มเติมจากสภาพธรรมชาติในบางส่วน ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติสามารถแบ่งตามการพัฒนาออกได้เป็น 3 ประเภท คือ

1.1 ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในสภาพดั้งเดิมปราศจากการดัดแปลง เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่สันโดษซึ่งอยู่ไกลชุมชน คุณค่าผู้เยี่ยมชมอยู่ที่ความอุดมสมบูรณ์เป็นธรรมชาติ ทำให้ผู้มาเยือนได้สัมผัสกับธรรมชาติและได้รับความรู้ความเข้าใจในปรากฏการณ์ธรรมชาติ เช่น ภูเขา ธรณีสัณฐาน วนอุทยาน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ภูมิอากาศ ทะเลธารน้ำแข็ง เป็นต้น

1.2 ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติที่มีการดัดแปลงปรุงแต่ง แต่ยังคงมีการรักษาสภาพตามธรรมชาติไว้ เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่กึ่งสันโดษซึ่งมีการปรุงแต่งเพื่อความสะดวกในการเข้าถึงและเพิ่มความสามารถในการรองรับ คุณค่าต่อผู้มาเยี่ยมชมอยู่ที่การได้สัมผัสกับธรรมชาติในระดับภายนอก และได้รับความสะดวกในการเยี่ยมชมด้วย ดัวย เช่น น้ำตก พุงหญ้า น้ำพุร้อน ชายหาด อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น

1.3 ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติที่มีการดัดแปลงก่อสร้างเพิ่มเติมเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่ธรรมชาติที่มีการพัฒนาแล้ว ซึ่งมีการจัดกิจกรรมตอบสนองความต้องการของผู้มาเยี่ยมชม มีสิ่งอำนวยความสะดวกเต็มรูปแบบ คุณค่าต่อผู้มาเยี่ยมชมอยู่ที่การได้พักผ่อนในสภาพธรรมชาติ แต่ได้รับความสะดวกสบายอย่างครบถ้วน เช่น รีสอร์ท เป็นต้น

2. ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณสถานและโบราณวัตถุ เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นตามประโยชน์ของมนุษย์เอง ทั้งที่เป็นมรดกในอดีตและได้สร้างเสริมในสมัยปัจจุบัน ซึ่งมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา เป็นสิ่งที่แสดงถึงอารยธรรมและความเจริญก้าวหน้าของท้องถิ่นนั้นว่าในสมัยโบราณมีความเจริญด้านใดบ้าง และเหลือเป็นมรดกตกทอดมายังชนรุ่นหลังอย่างไรบ้าง จึงมีผลดึงดูดให้นักท่องเที่ยวไปเยือนพื้นที่นั้น โบราณสถานและโบราณวัตถุ ตามที่คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากรแบ่งไว้เพื่อใช้ประโยชน์ในเชิงการท่องเที่ยว แบ่งเป็น 4 ประเภท คือ (พงศธร เกษสำลี, 2532)

2.1 โบราณสถานแบบเขมรโบราณ หมายถึง สถาปัตยกรรมหรือศาสนสถานที่ยกก่อสร้างด้วยศิลาทราย ศิลาแลงหรืออิฐ และใช้ปูนปั้นหุ้มประกอบโครงสร้างด้วยศิลปะแบบเขมรโบราณ เรียกว่า ปราสาท มีประตูทางเข้าได้ทั้ง 4 ด้าน หรือมีประตูด้านเดียว ประตูอีก 3 ด้านเป็นประตูปลอม อิทธิพลของวัฒนธรรมแบบนี้แพร่หลายเข้ามาในประเทศไทยบริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แล้วครอบคลุมทั้งภาคกลาง ภาคเหนือตอนล่าง และภาคตะวันออกของประเทศ เช่น ปราสาทหินพิมาย ปราสาทหินพนมรุ้ง ปราสาทเมืองเมืองสิงห์ เป็นต้น

2.2 โบราณสถานที่มีศาสนสถานรวมกลุ่มอยู่ในเมืองหรือนอกเมือง เป็นสถาปัตยกรรมซึ่งส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา หลายๆแห่งรวมตัวกันอยู่ภายใต้เขตกำแพงเมืองโบราณ หรือด้านนอกโดยรอบ ประกอบด้วยวิหาร เจดีย์ โบสถ์ มณฑป และปราสาท ฯลฯ ส่วนโบราณสถานที่เป็นปราสาทราชวัง มักปรากฏหลักบานเด่นชัด เนื่องจากอาจเสื่อมสภาพไปตามธรรมชาติ หรือถูกรุกรานจากภัยสงคราม เช่น วัดโบราณพระนครศรีอยุธยา มีรากฐานของพระที่นั่ง สรรพเพชญ์ปราสาท และบริเวณรอบนอกพระราชวังปรากฏป้อมปราการและวัดเก่าๆหลงเหลือให้ศึกษาได้บ้าง

2.3 โบราณสถานที่มีสิ่งแวดล้อมเป็นธรรมชาติ หรือสถานที่ที่มีอยู่ตามธรรมชาติ หมายถึง โบราณสถานที่ยกสร้างขึ้นจากสถานที่ที่ตามธรรมชาติ โดยดัดแปลงแก้ไขให้เป็นที่อยู่อาศัยเป็นที่ประกอบพิธีกรรมหรือศาสนสถาน เช่น ถ้ำผาแดง เพิงผาแต้ม ถ้ำมือแดง ถ้ำผีหัวโต ฯลฯ ถ้ำเหล่านี้พบว่ามีภาพเขียนสีหรือภาพแกะสลักอยู่ตามผาผนัง ส่วนใหญ่เป็นผลงานของมนุษย์ก่อนประวัติศาสตร์ จนถึงสมัยทวารวดี (พุทธศตวรรษที่ 11-16) เป็นการแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการของศิลปะและร่องรอยชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่มชนโบราณในประเทศไทยได้เป็นอย่างดี

2.4 แหล่งโบราณคดีที่เคยเป็นชุมชนโบราณ คือ บริเวณที่เคยเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของมนุษย์โบราณ อาจมีสภาพเป็นเนินดินร้าง หรือเนินดินที่มีชุมชนปัจจุบันตั้งถิ่นฐานซ้อนอยู่ เช่น แหล่งโบราณคดีอำเภอยางชุมน้อย แหล่งโบราณคดีบ้านเก่า แหล่งโบราณคดีโคกพลับ และแหล่งโบราณคดีบ้านเชียง ฯลฯ แหล่งโบราณคดีเหล่านี้บางแห่ง เช่น แหล่งโบราณคดีบ้านเชียง บอกให้

ทราบถึงความเจริญของคนที่อยู่อาศัยบนแผ่นดินนี้ เมื่อ 5,600-5,000 ปีมาแล้ว นับเป็นแหล่งโบราณคดีที่สำคัญมากที่สุดแห่งหนึ่งในเอเชียอาคเนย์

3. ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมประเพณี และกิจกรรม เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่บรรพบุรุษได้สร้างสรรค์ผสมผสานและพัฒนาสืบต่อกันมาหลายชั่วอายุคน เป็นสิ่งดึงดูดใจที่สำคัญสำหรับผู้ที่ต้องการศึกษาวัฒนธรรมของสังคมต่างๆ ซึ่งแต่ละสังคมมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน และเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สำคัญที่สามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่มีความแตกต่างจากสภาพแวดล้อมของตน ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรมประเพณี และกิจกรรมสามารถแบ่งออกได้ 3 ประเภท ดังนี้

3.1 ประเภทศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ ชุมชน หมู่บ้าน เรือนแพ ตลาด ตลาดน้ำ ศูนย์วัฒนธรรม การละเล่นพื้นบ้าน ดนตรีพื้นเมือง สินค้าพื้นเมือง ไร่สวน เหมือง วิถีชีวิต อัญมณีไมตรีของประชาชน เป็นต้น

3.2 ประเภทประเพณี ได้แก่ ประเพณีสงกรานต์ของทุกจังหวัด ประเพณีแห่เทียนพรรษา เทศกาลกินเจ ประเพณีเผาเทียนเล่นไฟในวันลอยกระทง จังหวัดสุโขทัย งานบุญบั้งไฟ จังหวัดยโสธร ประเพณีผีตาโชน จังหวัดเลย เป็นต้น

3.3 ประเภทกิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมแข่งขันกีฬา กิจกรรมบันเทิง สวนสนุก สวนสาธารณะเฉพาะทาง สนามกอล์ฟ สนามแข่งรถ เขื่อนพลังงานไฟฟ้า เป็นต้น

ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่กล่าวมาทั้งหมดมีความสำคัญและเป็นศักยภาพของแต่ละแหล่งท่องเที่ยว ทำให้ท้องถิ่นที่มีผู้เดินทางไปท่องเที่ยวได้รับผลกระทบทางบวกหลายประการนั้น นับได้ว่าทรัพยากรการท่องเที่ยวมีความสำคัญมากต่อการท่องเที่ยว(วินิดา สถิตานนท์,2539) ดังนี้

1. เป็นสิ่งดึงดูดใจให้มีการเดินทางท่องเที่ยว ทรัพยากรการท่องเที่ยวนับเป็นสิ่งดึงดูดใจที่สำคัญมากเพราะเป็นปัจจัยหลักที่นักท่องเที่ยวนำมาพิจารณาในการตัดสินใจเลือกหรือไม่เลือกที่จะเดินทางไปท่องเที่ยวยังสถานที่ตำบล เมือง ภาค รัฐ หรือประเทศนั้นๆ

2. เป็นที่มาของรายได้ เมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางไปท่องเที่ยวยังสถานที่ ตำบล ภาค รัฐ หรือประเทศนั้น คนในพื้นที่นั้นๆ ก็จะมีอาชีพและรายได้จากการจัดธุรกิจและบริการให้แก่ นักท่องเที่ยว รัฐบาลเองก็สามารถเก็บภาษีอากรจากการค้าและภาษีเงินได้ ทำายสุดเงินจำนวนนี้ นอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติโดยรวม เพราะรัฐบาลนำไปใช้ในการพัฒนาประเทศแล้ว ยังเป็นเงินส่วนที่นำไปชดเชยภาวะการณ์ขาดดุลการค้ากับต่างประเทศด้วย

3. ช่วยเพิ่มคุณภาพชีวิตและทำให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ประชาชนที่อยู่อาศัยในบริเวณที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวอุดมสมบูรณ์จะมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เพราะสถานที่พักผ่อนหย่อนใจในท้องถิ่นของตน ช่วยให้ประชาชนสามารถผ่อนคลายจากภาวะจำเจ ตึงเครียดจากการ

ประกอบการทำงาน ทำให้สามารถประกอบกิจกรรมนันทนาการได้ ส่งผลให้มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่สมบูรณ์ เป็นประชากรที่มีคุณภาพ ที่สำคัญคือการทำงานที่ผู้คนมีอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ย่อมมีรายได้ และสามารถซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคและบริการต่างๆ ให้กับตนเองได้ ซึ่งจะส่งเสริมสร้างคุณภาพชีวิตและทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นด้วย

4. สร้างความภาคภูมิใจให้แก่ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักและยอมรับของคนทั่วโลก ย่อมจะนำมาซึ่งความภาคภูมิใจของคนในพื้นที่ เช่น ประเทศไทยมักได้รับคำชมจากชาวต่างประเทศเสมอว่าเป็นประเทศที่มีทรัพยากรท่องเที่ยวสวยงามน่าสนใจ หลากหลาย ซึ่งนำความภาคภูมิใจมาสู่คนไทย

5. สะท้อนให้เห็นคุณค่าของภูมิปัญญาบรรพชน ทรัพยากรการท่องเที่ยวจำนวนมากได้สะท้อนให้เห็นภูมิปัญญาของบรรพชนที่ล้ำลึก เป็นความรู้ที่สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการดำรงชีวิตของคนในรุ่นปัจจุบัน เช่น ขนบธรรมเนียมประเพณีที่แสดงถึงการมีวัฒนธรรมสถาปัตยกรรมอันประณีตงดงาม เป็นต้น

6. ก่อให้เกิดการอนุรักษ์และพัฒนา ประโยชน์มากมายที่ผู้คนได้รับจากทรัพยากรการท่องเที่ยว ทำให้เกิดการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสม ไม่สูญหายไป หากมีการนำไปใช้ ก็จะมีการจัดการและใช้อย่างระมัดระวัง มีการบริโภคทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างมีจิตสำนึก โดยคำนึงถึงอนุชนคนรุ่นต่อไป

องค์ประกอบทางการท่องเที่ยวลำดับต่อไปที่จะกล่าวถึง คือ บริการการท่องเที่ยว

บริการการท่องเที่ยว

บริการที่รองรับการท่องเที่ยวเป็นอุปทานประเภทหนึ่ง ซึ่งไม่ได้เป็นจุดหมายปลายทางหลักของนักท่องเที่ยว แต่เป็นบริการที่รองรับให้เกิดความสะดวกสบายและความบันเทิงแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งในบางโอกาสอาจเป็นตัวดึงดูดได้เช่นกัน (Holloway, 1989) บริการการท่องเที่ยวที่จำเป็น ได้แก่ สถานที่พัก อาหารเครื่องดื่ม และการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และกิจกรรมอื่นๆ

สถานที่พัก ซึ่งเป็นสถานที่ที่นักท่องเที่ยวสามารถใช้เป็นที่พักชั่วคราวได้ และที่พักเหล่านี้เปิดบริการแก่บุคคลทั่วไปตามวิถีทางการค้า หลังจากที่นักท่องเที่ยวเดินทางเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวมาทั้งวัน ย่อมต้องการพักผ่อนนอนหลับในสถานที่ที่สะดวกสบาย

อาหารและเครื่องดื่ม เป็นปัจจัยจำเป็นของนักท่องเที่ยวที่ต้องบริโภคในแต่ละวัน โดยเฉพาะขณะที่นักท่องเที่ยวกำลังเดินทางท่องเที่ยว การบริโภคอาหารและเครื่องดื่มของนักท่องเที่ยวย่อมมากกว่าปกติ เมื่อนักท่องเที่ยวบริโภคอาหารย่อมบริโภคอาหารและเครื่องดื่มที่คุ้นเคยก่อน ดังนั้นการจัดอาหารให้นักท่องเที่ยว ย่อมต้องจัดทั้งอาหารประจำชาติของนักท่องเที่ยว

และอาหารท้องถิ่น เช่น นักท่องเที่ยวชาวอังกฤษชอบดื่มชา ชอบอาหารประเภทปลา และมันฝรั่งทอด นักท่องเที่ยวชาวอเมริกันชอบบริโภคแฮมเบอร์เกอร์ ในขณะที่นักท่องเที่ยวชาวไทยชอบรับประทานข้าว เป็นต้น (Mill, 1990)

การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว หรือการคมนาคมขนส่ง เป็นปัจจัยสำคัญในการนำนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวอย่างรวดเร็ว สะดวกสบาย และปลอดภัย ดังนั้นการพัฒนาเส้นทางคมนาคม ระบบการจราจรและการพัฒนายานพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาการท่องเที่ยว

นอกจากที่กล่าวนั้นก็ยังมีบริการการท่องเที่ยวอื่นๆ อีกที่มีความสำคัญต่อการท่องเที่ยว เช่น แหล่งจำหน่ายสินค้า แหล่งบันเทิง แหล่งกิจกรรม การสื่อสาร รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นอื่นๆ ด้วย

องค์ประกอบของระบบการท่องเที่ยวที่กล่าวมาแล้วทั้ง 2 ด้าน ได้แก่ ทรัพยากรการท่องเที่ยวและบริการการท่องเที่ยว เป็นสิ่งที่ต้องมีการพัฒนาให้สนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว อย่างไรก็ตามหากไม่มีการทำการตลาด แหล่งท่องเที่ยวก็อาจจะไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ดังนั้นในลำดับต่อไปจะกล่าวถึงปัจจัยที่ 3 ของระบบการท่องเที่ยว คือ ตลาดการท่องเที่ยว

ตลาดการท่องเที่ยว

ตลาดการท่องเที่ยวเป็นการแสดงออกของอุปสงค์ (Tourism Demand) ซึ่งมีความปรารถนาในการท่องเที่ยวจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง เพื่อเข้าร่วมในกิจกรรมการพักผ่อนหย่อนใจ และเพื่อกิจกรรมอื่นๆ ซึ่งปกติตลาดการท่องเที่ยวจะเน้นนักท่องเที่ยว ซึ่งในกระบวนการจัดการได้หมายรวมถึงการส่งเสริมและพัฒนาราย และการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ทำให้ต้องดำเนินการวิจัยตลาด การพยากรณ์ การคัดเลือกทรัพยากรการท่องเที่ยวที่กำลังอยู่ในความต้องการของตลาดการท่องเที่ยว เพื่อการท่องเที่ยวได้รับประโยชน์สูงสุด รวมทั้งผู้ประกอบการหรือนักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจและประทับใจเมื่อได้รับการบริการ (Coltman, 1989)

เกณฑ์การแบ่งตลาดนักท่องเที่ยว ได้แก่ มิติต่างๆ หรือลักษณะเฉพาะต่างๆ ของตลาดที่นำมาใช้ในการแบ่งตลาดเป็นกลุ่มๆ เกณฑ์การแบ่งตลาดมีอยู่หลายหลักเกณฑ์ แต่ที่นิยมคือ ใช้ตัวแปรทางด้านประชากรศาสตร์ (Demographic Variables) ตัวแปรนี้เป็นลักษณะพื้นฐานที่มีอยู่ในตัวนักท่องเที่ยว จำแนกออกตามลักษณะของเพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา ระดับรายได้ เป็นต้น ซึ่งแต่ละจะส่งผลถึงพฤติกรรมการเดินทางและการเลือกแหล่งท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน (ฉลองศรีพิมลสมพงษ์และคณะ, 2548) ดังนี้

เพศ โดยทั่วไปนักท่องเที่ยวชายเป็นกลุ่มที่มีการเดินทางมากกว่านักท่องเที่ยวหญิง โดยสามารถเดินทางเป็นกลุ่มหรือตามลำพัง มักกระจายตัวไปทุกแหล่งท่องเที่ยว และสามารถทำกิจกรรมการท่องเที่ยวได้หลากหลายกว่า ในขณะที่นักท่องเที่ยวหญิงซึ่งมีความคล่องตัวน้อยกว่า มักเดินทางกับเพื่อนหรือบริษัทนำเที่ยว โดยจะพิถีพิถันรอบคอบในการเลือกแหล่งท่องเที่ยวที่มีความปลอดภัยและเดินทางได้สะดวก ดังนั้นแหล่งท่องเที่ยวใดที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวหญิงมาก หรือมีอัตราการเติบโตที่สูง ก็ย่อมได้รับภาพลักษณ์ว่าน่าจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความปลอดภัย (สุบัญญัติ ชาญชาญ,2543)

อายุ บุคคลที่มีช่วงอายุแตกต่างกันก็จะมีความสามารถในการเดินทางได้แตกต่างกัน กลุ่มวัยเด็ก ช่วงอายุต่ำกว่า 15 ปี เป็นกลุ่มที่ไม่สามารถเดินทางได้ตามลำพัง การเดินทางท่องเที่ยวก็มักจะมากับพ่อแม่ กลุ่มวัยรุ่น ช่วงอายุ 15-24 ปี เป็นวัยที่กำลังศึกษาอยู่ หรือเพิ่งจบการศึกษา กลุ่มวัยเด็กและกลุ่มวัยรุ่นเป็นกลุ่มตลาดที่มีศักยภาพในการส่งเสริม แม้ว่าจะเป็นกลุ่มที่คาดหวังรายได้ทางการท่องเที่ยวได้น้อย แต่หากว่านักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มีความประทับใจก็จะเดินทางกลับมาท่องเที่ยวอีกในวัยที่โตขึ้น กลุ่มทำงาน 25 – 59 ปี เป็นกลุ่มที่มีศักยภาพในการใช้จ่ายเงินได้สูง เพราะมีรายได้เป็นของตนเอง เป็นวัยที่สร้างเนื้อสร้างตัวจนเกิดความมั่นคง จนเป็นวัยที่มีโอกาสทางการเดินทางได้มากกว่าทุกวัย และกลุ่มวัยเกษียณอายุ โดยอาจแบ่งเป็นกลุ่มที่มีสุขภาพดี ฐานะมั่นคง กลุ่มนี้จะมีความสามารถในการเดินทางเพื่อเก็บเกี่ยวประสบการณ์ช่วงบั้นปลายได้อย่างมาก กับอีกกลุ่มที่สุขภาพไม่เอื้ออำนวย อาจมีฐานะหรือไม่มี จะเป็นกลุ่มที่มีความถี่ในการเดินทางลดลง ทั้งนี้ทั้งสองกลุ่มหากมีโอกาสได้เดินทางก็จะมีวันพักผ่อนนานกว่าวัยอื่นๆ เพราะไม่มีภาระการงานที่ต้องรับผิดชอบแล้ว (Kotler, Bowen and Makens,2003)

ระดับการศึกษา เป็นปัจจัยหนึ่งซึ่งผู้จัดการท่องเที่ยวให้ความสนใจ เพราะการศึกษาเป็นการเปิดโลกทัศน์ของคน การศึกษาเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมในการเดินทาง คนที่มีการศึกษาสูงกว่าจะเดินทางท่องเที่ยวมากกว่าคนที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่า อีกทั้งบุคคลที่มีการศึกษาสูงมักจะประกอบอาชีพและมีรายได้ที่ดี ส่งผลให้เกิดการท่องเที่ยวได้บ่อยกว่า (Kotler and Armstrong,2001)

อาชีพ กลุ่มที่มีการงานหน้าที่ที่แตกต่างกัน มีโอกาสในการเดินทางแตกต่างกัน โดยกลุ่มคนที่ทำงานในอาชีพระดับสูง หรืออาชีพอิสระ จะมีโอกาสเดินทางได้มากกว่ากลุ่มอื่นๆ เนื่องจากมีทุนทรัพย์ มีอิสระมากกว่า นอกจากนี้ภาระหน้าที่การงานบางประเภทก็มีส่วนที่ทำให้บางอาชีพต้องเดินทางไปติดต่อกับงานบ่อยครั้งเช่นกัน เช่น อาชีพในกลุ่มผู้บริหาร กลุ่มนักวิชาชีพเฉพาะตัวแทนขาย เป็นต้น (Schiffman and Kanuk, 2004)

ระดับรายได้ เป็นตัวบ่งชี้สำคัญถึงความสามารถในการเดินทางของบุคคล กล่าวคือ บุคคลที่มีรายได้สูงกว่าย่อมมีโอกาสเดินทางท่องเที่ยวได้ไกลและบ่อยครั้งกว่า อำนาจทางการซื้อเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผู้จัดการท่องเที่ยวจะต้องพิจารณาตลาดจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อคนมีอำนาจการซื้อมาก โดยทั่วไปทางการตลาด แบ่งกลุ่มที่มีรายได้ออกเป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มรายได้สูงหรือกลุ่มระดับบน กลุ่มรายได้ปานกลางหรือกลุ่มระดับกลาง และกลุ่มรายได้ต่ำหรือกลุ่มระดับล่าง (ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย, 2544) ซึ่งช่วงรายได้ที่จะกำหนดระดับฐานนั้น ขึ้นอยู่กับสภาพเศรษฐกิจและระดับค่าครองชีพของประเทศนั้นด้วย (Weaver and Lawton, 2005)

จากการทำความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวให้เกิดการเจริญเติบโต สร้างรายได้และผลประโยชน์ให้แก่ประเทศมากมายมหาศาล ซึ่งรายได้ที่มาจากการท่องเที่ยวก็ยังเป็นสิ่งที่นำมาใช้พัฒนาสาธารณูปโภคอื่นๆของประเทศได้อีกด้วย แต่อย่างไรก็ตามการท่องเที่ยวก็ยังสามารถก่อให้เกิดผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบต่อชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวและเกิดผลกระทบในภาพรวมต่อประเทศชาติได้เช่นกัน

ผลกระทบจากการท่องเที่ยว

แม้ว่าการท่องเที่ยวจะมีความสำคัญด้านบวกต่อเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แต่ในขณะเดียวกัน หากขาดการจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีระบบและทิศทางที่ถูกต้อง การท่องเที่ยวก็อาจสร้างปัญหาต่อเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้เช่นกัน ซึ่งกล่าวได้ว่า การท่องเที่ยวมีลักษณะที่เป็นทวิลักษณ์ในตนเอง (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา, 2544)

ผลกระทบต่างๆ ที่เกิดขึ้นในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม รวมทั้งด้านธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังนี้

1. ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ

การที่ผู้คนได้เดินทางท่องเที่ยวจากสถานที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง ก่อให้เกิดการเคลื่อนไหวของนักท่องเที่ยวและการเคลื่อนไหวทางเศรษฐกิจ โดยในขั้นตอนหรือกระบวนการเดินทางของแต่ละบุคคลในแต่ละช่วงย่อมมีการใช้จ่ายเกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการใช้จ่ายก่อนเดินทาง การเตรียมอุปกรณ์ สัมภาระในการเดินทางท่องเที่ยว ค่าตรวจสภาพยานพาหนะก่อนเดินทาง หรือการใช้จ่ายระหว่างเดินทาง เช่นค่าที่พัก ค่าอาหาร ค่าพาหนะ ฯลฯ หรือกระทั่งค่าใช้จ่ายหลังเดินทางด้วย เช่น ค่าล้างฟิล์มถ่ายรูป เป็นต้น กระบวนการดังกล่าว ทำให้เกิดธุรกิจที่ผลิตสินค้าและบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างกว้างขวาง จึงจัดได้ว่าได้รับประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวในทางตรงและทางอ้อม นอกจากนี้การท่องเที่ยวมีผลต่อการเพิ่ม

รายได้ประชาชาติ และเป็นแหล่งที่มาของเงินตราต่างประเทศ เนื่องจากปัจจัยด้านการสะสมทุน ทรัพยากรธรรมชาติ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ทรัพยากรมนุษย์ และการเพิ่มผลผลิต ในด้าน ต่างๆซึ่งประเทศที่กำลังพัฒนา ไม่สามารถแสวงหาปัจจัยดังกล่าวได้ครบถ้วน จำเป็นต้องอาศัย ปัจจัยจากต่างประเทศด้วย (ศรีัญญา วรากุลวิทย์, 2551) และจากการที่เงินตราต่างประเทศไหล เข้ามาสู่ประเทศ ทำให้เกิดการลงทุนในการผลิตสาขาต่างๆ เพื่อผลิตสินค้าและบริการรองรับและ สนองความต้องการของนักท่องเที่ยว เป็นผลให้เกิดการสร้างงานและการประกอบอาชีพต่างๆ แก่ ประชาชน ซึ่งการสร้างงานนี้เป็นการกระจายรายได้ให้แก่ประชาชนในระดับต่างๆ มากมายหลาย สาขาอย่างมีประสิทธิภาพ

แม้การท่องเที่ยวจะทำให้เกิดผลกระทบทางด้านบวกแก่เศรษฐกิจของประเทศ แต่ก็ยัง สามารถทำให้เกิดผลกระทบด้านลบแก่เศรษฐกิจได้เช่นกัน คือ ค่าครองชีพสูงขึ้น (Lundberg, 1990) ซึ่งเงินตราต่างประเทศที่นักท่องเที่ยวนำมาเข้ามาใช้จ่ายในการซื้อสินค้าและบริการ มีมูลค่าสูง กว่าเงินตราท้องถิ่น ทำให้นักท่องเที่ยวมีอำนาจในการซื้อสูง รวมทั้งความต้องการสินค้าและบริการ เพิ่มขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆที่มีปริมาณนักท่องเที่ยวมาก ราคาสินค้าและบริการจึงสูงขึ้นกว่า ท้องถิ่น ให้ประชาชนในท้องถิ่นหรือในประเทศต้องซื้อสินค้าในราคาสูงด้วย เช่น ราคาอาหาร ค่าเช่าสถานที่พักผ่อน ค่าขนส่ง และค่าแรงงานสูงขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวหลักของประเทศ ได้แก่ ภูเก็ต หาดใหญ่ พัทยา เชียงใหม่ และกรุงเทพมหานคร ฯลฯ ซึ่งไม่ใช่แค่เพียงแค่ว่าราคาของสินค้าจะ สูงขึ้นเท่านั้น มูลค่าของที่ดินและสิ่งก่อสร้างก็มีราคาแพง เพราะเมื่อมีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เกิดขึ้น ณ ที่ใด ก็จะทำให้เกิดการกระตุ้นให้ราคาที่ดินและสิ่งก่อสร้างสูงมากขึ้น ความมั่งคั่งก็จะ เป็นของเจ้าของที่ดินและเจ้าของกิจการก่อสร้าง ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นนักธุรกิจนอกพื้นที่แหล่ง ท่องเที่ยวที่มาลงทุนซื้อที่ดินก่อน รายได้และผลประโยชน์ต่างๆก็จะไม่กระจายสู่ประชาชนใน ท้องถิ่นเท่าที่ควร

2. ผลกระทบด้านสังคมและวัฒนธรรม

เนื่องจากการท่องเที่ยวมีความเกี่ยวเนื่องกับการเคลื่อนไหวของผู้คนไปยังอีกที่หนึ่ง อันเกิด ความต้องการของมนุษย์ที่เดินทางเพื่อแสวงหาการพักผ่อน หรือเพื่อความบันเทิง หรือเพื่อ จุดประสงค์อื่นๆ การท่องเที่ยวจึงมีความเกี่ยวข้องกับเงื่อนไขต่างๆ เช่น การท่องเที่ยวเกี่ยวข้องกับ ความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างผู้คนแปลกหน้า 2 กลุ่ม คือ “เจ้าบ้าน” และ “ผู้มาเยือน” เป็นการ เกี่ยวข้องกันกับการปะทะสังสรรค์กันระหว่างวัฒนธรรม ชนชาติ วิถีภาษา ระดับของฐานะทาง สังคมที่แตกต่างกัน ฯลฯ พฤติกรรมของผู้มาเยือนพยายามปลดปล่อยตัวเองจากสภาพสังคมและ เศรษฐกิจที่กดดันในชีวิตประจำวัน ส่วนพฤติกรรมของกลุ่มผู้เป็นเจ้าบ้านจะพยายามผสมผสานความ

สมดุลระหว่างผลได้ทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการท่องเที่ยวกับต้นทุนทางสังคมที่เจ้าบ้านจะต้องสูญเสียไปกับการท่องเที่ยว (Rattaanasuwongchai, N, 1998)

ระดับความขัดแย้งหรือความเลื่อมล้ำระหว่างเจ้าบ้านและผู้มาเยือนขึ้นอยู่กับความเหมือนหรือแตกต่างในระดับมาตรฐานความเป็นอยู่ จำนวนผู้มาเยือนในแต่ละครั้ง และระดับความสามารถที่ผู้มาเยือนจะพยายามปรับตัวให้เข้ากับประเพณีของท้องถิ่นให้ได้ ผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อสังคมและวัฒนธรรมจึงเป็นไปได้ทั้งทางบวกและทางลบ หากเจ้าบ้านหรือคนในท้องถิ่นตระหนักได้ว่า วัฒนธรรมดั้งเดิมของตนสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ ก็จะทำให้เกิดการกระตุ้นคนในท้องถิ่นเกิดความสามัคคีในการช่วยกันอนุรักษ์ฟื้นฟูขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม โบราณสถานและโบราณวัตถุ ซึ่งเป็นทรัพยากรอันมีค่า เนื่องจากปัจจุบันนักท่องเที่ยวต้องการสัมผัสวัฒนธรรมที่มีความเป็น “ของแท้” มากขึ้น การจัดการแสดงทางวัฒนธรรมกลับถูกมองว่าเป็น “ของเทียม” และนักท่องเที่ยวบางรายปฏิเสธสิ่งเหล่านี้ (ประชา สุวิธานนท์, 2550) เช่น การจัดตลาดน้ำต่างๆ ที่มีให้เห็นอยู่ในปัจจุบันเกิดจากความต้องการของเจ้าของท้องถิ่นที่เห็นความสำคัญของการฟื้นฟูตลาดน้ำสมัยก่อนให้กลับมารุ่งเรือง ซึ่งเป็นหนทางหนึ่งในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น รวมถึงความต้องการของนักท่องเที่ยวเองที่ต้องการมองย้อนหาอดีตของตน จึงกลายเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวใหม่ เรียกว่า การท่องเที่ยวอดีต (Nostalgia Tourism) นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมก่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างกัน เช่น วัฒนธรรมการรับประทานอาหาร วัฒนธรรมการสวมใส่เสื้อผ้า เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม หากคนในท้องถิ่นขาดความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมดั้งเดิมของตน วัฒนธรรมก็อาจจะสูญสลาย หรือถูกผสมผสาน หรือถูกครอบงำโดยวัฒนธรรมที่คนภายนอกนำเข้ามา นอกจากนี้การเพิ่มขึ้นของอาชญากรรม การกลายเป็นแหล่งค้ายาเสพติด ปริมาณของหญิงขายบริการที่เพิ่มขึ้น ทำให้กลายเป็นภาพลักษณ์หรือค่านิยมของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางมาท่องเที่ยว หรือการทิ้งถิ่นฐานเดิมเพื่ออพยพย้ายถิ่นไปประกอบอาชีพในแหล่งท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดเป็นปัญหาสังคมต่างๆตามมา ทั้งปัญหาการทอดทิ้งผู้เฒ่า ผู้แก่ให้อยู่บ้านตามลำพัง ปัญหาครอบครัว การหย่าร้าง ความแออัดของประชาชนที่ย้ายถิ่นเข้ามา สิ่งเหล่านี้กลายเป็นผลกระทบทางลบจากการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นต่อสังคมและวัฒนธรรม

3. ผลกระทบด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่ต้องพึ่งพาทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับสูง ในการดึงดูดนักท่องเที่ยว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวจึงได้ตระหนักถึงความสำคัญใน

เรื่องดังกล่าว ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจึงได้รับการดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพที่ดี ทั้งนี้ได้มีความพยายามเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวอย่างเข้มข้น โดยการรณรงค์ให้ประชาชนหันมาให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมและธรรมชาติในท้องถิ่นให้น่าอยู่มากขึ้น รวมทั้งออกมาตรการต่างๆ เพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม เช่น โรงแรมขนาดใหญ่จะต้องมีการจัดทำแบบประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม หรือ EIA (Environmental Impact Assessment) เพื่อลดปัญหาน้ำเสียที่เกิดจากสถานพักแรม เป็นต้น (สำนักงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเห็นถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงวางแผนการพัฒนากการท่องเที่ยวในแต่ละพื้นที่โดยให้สอดคล้องกับธรรมชาติและทำลายสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด โดยได้จัดโครงการที่ส่งเสริมการพัฒนากการท่องเที่ยวให้ควบคู่กับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมหลายโครงการ เช่น 7 Green Concepts, โครงการปฏิญญารักษาสีเขียว, มาตรฐานโรงแรมสีเขียว (Green Leaf Hotel) เป็นต้น (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2552)

และด้วยเหตุที่การท่องเที่ยวต้องอาศัยทรัพยากรธรรมชาตินี้ การที่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นนักพัฒนาทั้งภาครัฐและเอกชน หรือตัวนักท่องเที่ยวเข้าไปใช้ทรัพยากรเป็นจำนวนมาก หรือใช้อย่างไม่ถูกต้อง ขาดการวางแผนที่ดีก็ย่อมเกิดผลกระทบทางลบตามมา มากมาย เช่น เกิดความเสื่อมโทรมของธรรมชาติ ซึ่งในบางพื้นที่ที่พัฒนามากขึ้นเท่าไร การบุกรุกธรรมชาติหรือป่าสงวนเพื่อก่อสร้างโครงการต่างๆ ยิ่งมีมากขึ้นเท่านั้น การสูญเสียทรัพยากรป่าไม้ อาจทำให้เกิดภาวะฝนแล้ง การกัดเซาะผิวดิน รวมถึงเกิดน้ำท่วมตามมา นอกจากนี้การสูญเสียป่าไม้ยังทำให้ทัศนียภาพที่สวยงามลดลง ความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตลดลง ระบบนิเวศได้รับความกระทบกระเทือน ซึ่งในที่สุดสิ่งเหล่านี้ก็จะย้อนมาส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวเอง ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรสัตว์ป่าก็เช่นกัน ในที่นี้หมายถึงจำนวนและความหลากหลายของสัตว์ป่าลดลง โดยมีสัตว์บางชนิด เช่น สมัน ได้สูญพันธุ์ไปแล้ว และสัตว์ป่าที่มีเหลืออยู่ก็มีจำนวนลดน้อยลงจนใกล้จะสูญพันธุ์ เช่น ช้าง กระต๊อ เสือโคร่ง ควายป่า วัวแดง สมเสร็จ นกแว่นสีเทา นกยูง นกเงือก คอแดง เป็นต้น ทั้งนี้เป็นผลมาจากพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมและลดจำนวนลง สัตว์ดังกล่าวจึงอยู่ในภาวะเสี่ยงสูญพันธุ์ด้านความเป็นอยู่อย่างยิ่ง ไม่เพียงแต่ความเสื่อมโทรมของธรรมชาติและสัตว์ป่าเท่านั้น ผลภาวะเป็นพิษต่างๆทั้งในอากาศ น้ำและเสียงก็มาสาเหตุมาจากการท่องเที่ยว การเพิ่มปริมาณการผลิตและจำนวนโรงงาน ถ้าขาดการควบคุมดูแลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องย่อมก่อให้เกิดมลภาวะทางอากาศและน้ำ ที่โรงงานต่างๆ ปล่อยน้ำเสียและควันไฟจากโรงงานโดยขาดความรับผิดชอบ ความต้องการในการผลิตทางการเกษตรจำนวนมากๆในเวลาจำกัดเพื่อรองรับความต้องการของนักท่องเที่ยว ทำให้เกษตรกรต้องใช้สารเคมีเพื่อเร่งการผลิตและป้องกันแมลง ทำ

ให้เกิดมลภาวะเป็นพิษต่อสภาพแวดล้อมและประชาชนที่อยู่ในบริเวณนั้นๆ (ชนะภัย เดชะวงศ์, 2548: ออนไลน์)

การท่องเที่ยวเป็นเพียงสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆในแหล่งท่องเที่ยวโดยตรงทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมแต่ก็ยังมีองค์ประกอบอื่นที่เข้ามามีส่วนเป็นสาเหตุในการเปลี่ยนเหล่านี้ด้วย เช่น การเข้ามาของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสารดาวเทียม การพัฒนาทางเศรษฐกิจของภาคอุตสาหกรรมอื่นๆ ฯลฯ ซึ่งผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมีการเคลื่อนไหวอย่างเป็นพลวัต (อนุสร ธรรมใจ, 2548) ผลกระทบบางอย่างสามารถเข้ามาเปลี่ยนแปลงหรือทดแทนสิ่งเดิมที่เคยเป็นอยู่ได้ แต่บางอย่างหากเข้าไม่ได้กับสภาพแวดล้อมและท้องถิ่นก็ย่อมเสื่อมสลายไป ดังนั้นการท่องเที่ยวจึงควรให้ความสำคัญกับสภาพธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและชุมชนท้องถิ่น เพื่อให้การท่องเที่ยวเป็นประโยชน์ในทุกๆด้าน

จากผลกระทบที่มีต่อการท่องเที่ยวทั้งทางบวกและทางลบที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อสังคม และสภาพแวดล้อมอย่างยิ่ง ทำให้เกิดแนวคิดใหม่ทางการท่องเที่ยว เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เป็นไปในลักษณะการช่วยดูแลรักษาสภาพแวดล้อมอย่างดีจากผู้ที่มีส่วนได้เสีย ทั้งนักท่องเที่ยว ชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ รวมทั้งหน่วยงานภาครัฐด้วย การท่องเที่ยวทางเลือกใหม่ที่เกิดขึ้น ก็คือ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หรือ Ecotourism

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศมาจำคำภาษาอังกฤษว่า “Ecotourism” ซึ่งเป็นคำผสมกันระหว่าง คำว่า Ecology กับ Tourism นอกจากนี้ยังมีคำที่ใช้แทนกันได้ เช่น Nature Tourism, Biotourism, Green Tourism, Environmentally Responsible Tourism และ Ecologically-friendly Tourism ซึ่งคำเหล่านี้บ่งบอกให้ทราบว่า เป็นการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (The International Ecotourism Society, ออนไลน์)

สำหรับประเทศไทย ในช่วงกระแสการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแพร่ขยายทั่วโลก การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้จัดทำแผนการพัฒนาและอนุรักษ์การท่องเที่ยว จึงได้จัดตั้งคณะทำงานเพื่อศึกษาเรื่อง Ecotourism ระยะแรกคณะทำงานมีมติใช้คำจำกัดความ Ecotourism ในความหมายภาษาไทยว่า “การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์” โดยมีความประสงค์ที่จะสื่อความหมายให้กับประชาชนทุกระดับเข้าใจว่ารูปแบบการท่องเที่ยว Ecotourism เป็นรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ต่อมาการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้มอบหมายให้สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2541) ทำการศึกษาเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบ

นิเวศน์ ในที่สุดได้ความหมายของคำว่า Ecotourism คือ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การจัดการอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษา ระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2545) ได้เสนอองค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ 4 ด้าน คือ ด้านพื้นที่ ด้านการจัดการ ด้านกิจกรรม และด้านองค์กร

ด้านพื้นที่ คือ การท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ทั้งนี้รวมถึงแหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศในพื้นที่นั้นๆ ดังนั้น องค์ประกอบด้านพื้นที่จึงเป็นการท่องเที่ยวที่มีพื้นฐานอยู่กับธรรมชาติ

ด้านการจัดการ คือ มีการจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อ ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม มีการจัดการที่ยั่งยืนครอบคลุมไปถึงการอนุรักษ์ทรัพยากร การจัดการสิ่งแวดล้อม การป้องกันและกำจัดมลพิษ และควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีขอบเขต จึงเป็นการท่องเที่ยวที่มีการจัดการอย่างยั่งยืน เพื่อให้เกิดเป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อ ไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ด้านกิจกรรม คือ รูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นสิ่งแวดล้อมศึกษา เป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการเรียนรู้ โดยมีการให้การศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยวเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ ความประทับใจ เพื่อสร้างความตระหนักและปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องต่อนักท่องเที่ยว ประชาชนท้องถิ่น และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นการท่องเที่ยวสิ่งแวดล้อม

ด้านองค์กร คือ ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในท้องถิ่น เป็นการท่องเที่ยวที่มีความคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนท้องถิ่น ที่มีส่วนร่วมในการคิด วางแผน ปฏิบัติตามแผน ได้รับประโยชน์ ติดตามตรวจสอบ ตลอดจนร่วมบำรุงรักษาทรัพยากรท่องเที่ยว อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ในท้องถิ่น ทั้งการกระจายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิตและการได้รับผลตอบแทนเพื่อกลับมาบำรุงรักษาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้วย และในที่สุดแล้วท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ ท้องถิ่นในที่นี่เริ่มต้นจากระดับรากหญ้า จนถึงการปกครองส่วนท้องถิ่น และอาจจะรวมไปถึงการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน

จากองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทำให้เราทราบได้ถึงกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เกิดขึ้น ว่าควรประกอบกิจกรรมอะไรที่เหมาะสมต่อพื้นที่และองค์ประกอบของการท่องเที่ยว

กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำเป็นต้องให้ความสำคัญต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก เพราะกิจกรรมต่าง ๆ นั้น จะเป็นสื่อกลางนำการท่องเที่ยวไปสู่เป้าหมายได้ กิจกรรมที่เหมาะสมจึงควรเป็นกิจกรรมที่เน้นการศึกษาหาความรู้ในระบบนิเวศและวัฒนธรรมท้องถิ่น ควบคู่ไปกับการได้รับความเพลิดเพลิน ทั้งนี้ต้องเป็นกิจกรรมที่มีผลกระทบน้อยที่สุดหรือเป็นผลกระทบที่สามารถป้องกันได้หรือแก้ไขได้ (ศุภชัยวิชัยป้าไม้ คณะวนศาสตร์, 2541.) กิจกรรมการท่องเที่ยวแบ่งได้ดังนี้

กิจกรรมเชิงนิเวศในแหล่งธรรมชาติ ได้แก่ เดินป่า ศึกษาธรรมชาติ ส่องสัตว์ ดูนก เทียวถ้ำ หรือชมน้ำตก พายเรือ ดำน้ำดูปะการังทั้งน้ำตื้นและน้ำลึก ตั้งแคมป์ ชิม่า นั่งช้าง ล่องไพร เป็นต้น

กิจกรรมเชิงนิเวศ ได้แก่ ถ่ายรูป บันทึกภาพและเสียง ศึกษาท้องฟ้า ชี้อัจฉริยะเสือดุภูเขา ปีนหรือไต่เขา และตกปลา เป็นต้น

กิจกรรมทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ได้แก่ ชมความงาม ความเก่าแก่ ลักษณะเฉพาะตัวของแหล่งประวัติศาสตร์ ศึกษาเรียนรู้ ความเป็นมาของแหล่งโบราณคดีและประวัติศาสตร์ ศึกษาชื่นชมงานศิลปกรรม ร่วมกิจกรรม เรียนรู้พฤติกรรมของชุมชน การศึกษาเรียนรู้การผลิตของที่ระลึก และสินค้าพื้นเมือง เป็นต้น

กิจกรรมที่ไม่เป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่ควรพิจารณาเพื่อพัฒนาการจัดการให้มีโอกาสเสริมแนวความคิดทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ เช่น ล่องเรือธรรมชาติ ชมทิวทัศน์ พักผ่อนปศุสัตว์ เล่นน้ำ ว่ายน้ำ อาบแดด นมัสการ กราบไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ตามความเชื่อ หรือการแสวงบุญ ประชุมสัมมนา เป็นต้น

กิจกรรมต่างๆ เหล่านี้มีลักษณะเฉพาะเหมาะกับบางพื้นที่และนักท่องเที่ยวบางกลุ่ม ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน มีความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกหรือเครื่องมือที่ต่างกัน รวมทั้งแต่ละกิจกรรมการท่องเที่ยว จึงต้องคำนึงถึงความเหมาะสมต่อพื้นที่อย่างรอบคอบ พิจารณาถึงข้อจำกัดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวและสอดคล้องกับหลักการในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นสำคัญ

จากที่ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการท่องเที่ยว และกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เกิดขึ้น ทำให้การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ต่างๆ มีความสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งจะต้องมีความเหมาะสม

ต่อพื้นที่ ได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เพื่อให้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเกิดขึ้นอย่างมี
ประสิทธิภาพ และเป็นประโยชน์ต่อทุกส่วนด้วย

การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นการจัดการที่ประสานการจัดการในด้านต่างๆ
ภายใต้หลักการพื้นฐานการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและองค์ประกอบในเชิงระบบของการท่องเที่ยว ซึ่ง
กระบวนการจัดการจะต้องมีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิด และชัดเจนระหว่างองค์ประกอบ
สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2541) ได้กล่าวถึงนโยบายการจัดการ
การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ว่าได้กำหนดแนวทางและกลยุทธ์ในการจัดการที่มีประสิทธิภาพไว้ 6 ด้าน
ดังนี้คือ

1. การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม มีแนวทางดังนี้ คือ ให้การสนับสนุน
ในการวางแผนการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ตาม
ขอบเขตขีดความสามารถที่รองรับได้ โดยการกำหนดพื้นที่ท่องเที่ยว เพราะสงวนเพื่อการศึกษา
และรักษาสิ่งแวดล้อมเขตกันชนและเขตพื้นที่ฟู กำหนดกรอบการพัฒนาการจัดการทรัพยากรการ
ท่องเที่ยว โดยมีมาตรฐานที่ชัดเจนให้ยกเลิกการท่องเที่ยวในพื้นที่เปราะบาง มีการสนับสนุนการ
พัฒนาพื้นที่ธรรมชาติและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศนอกเขตอนุรักษ์ในพื้นที่ฟื้นฟู
ธรรมชาติ พื้นที่เอกชน และเขตชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สนับสนุนการพัฒนากลุ่ม
แหล่งท่องเที่ยวและเครือข่ายการท่องเที่ยวท้องถิ่นระดับ กลุ่มพื้นที่ที่มีความเชื่อมโยงกัน โดยให้
แหล่งท่องเที่ยวมีการพัฒนาในระดับที่สามารถทดแทนแหล่งท่องเที่ยวที่เกินขีดความสามารถ
รองรับได้ รวมทั้งสนับสนุนการจัดระบบข้อมูลข่าวสารในการเดินทาง การควบคุมปริมาณ
นักท่องเที่ยว และการถ่ายเทนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงอย่างเป็นระบบ กำหนด
มาตรการป้องกัน และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากขึ้นและให้การ
สนับสนุนการประกอบการที่มีมาตรฐานถูกต้องเหมาะสมอย่างเป็นรูปธรรม และมีการใช้เทคโนโลยี
ที่เหมาะสมในการควบคุมและการจัดการมลพิษสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ท่องเที่ยว

2. การให้การศึกษาและสร้างจิตสำนึก ควรมีการกำกับควบคุมดูแล การจัดกิจกรรมการ
ท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่โดยคำนึงถึงผลกระทบของกิจกรรม
ที่มีต่อทรัพยากรสิ่งแวดล้อมจัดให้มีการศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการอนุรักษ์
สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรในระบบโรงเรียนและสถาบันการศึกษาวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง โดยมุ่งเน้นให้
เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องด้วยการท่องเที่ยวและการจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน สนับสนุน
สื่อสารมวลชนและสื่อข้อมูลข่าวสารอื่นๆ ที่ส่งเสริมการศึกษาธรรมชาติและวัฒนธรรมในการ

ท่องเที่ยวเชิงนิเวศสำหรับใช้เป็นข้อมูลคู่มือและอุปกรณ์การเรียนรู้ของนักท่องเที่ยวตลอดจนผู้เกี่ยวข้อง และงบประมาณในการจัดการสื่อความหมายธรรมชาติ ที่มีคุณภาพในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ มีการเปิดโอกาสให้มีการนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นของประชาชนในพื้นที่มาสื่อความกับนักท่องเที่ยว รวมทั้งสนับสนุนให้ประชาชนเป็นมัคคุเทศก์เฉพาะหรือมัคคุเทศก์ท้องถิ่นเพื่อให้ นักท่องเที่ยวได้รับความรู้อย่างแท้จริง รวมทั้งขยายบทบาทการสื่อความหมายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อให้เกิดการถ่ายทอดและเรียนรู้ร่วมกัน

3. การมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้เกี่ยวข้อง ควรพัฒนาแบบแผนการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น รวมถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่นเอกชนและประชาชนทั่วไปในด้านการลงทุน การผลิตสินค้าและการบริการ ทั้งนี้ต้องมีความเสมอภาคเป็นธรรมในกรอบที่เหมาะสมสอดคล้องกับการพัฒนาด้วย สนับสนุนการจัดตั้งเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในรูปแบบ ขององค์การหรือคณะกรรมการแห่งชาติ ภูมิภาคและท้องถิ่นโดยมีเครือข่ายครอบคลุมผู้เกี่ยวข้อง ทุกส่วนทุกระดับ โดยให้องค์การมีขอบเขตความสามารถในการตัดสินใจและดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพได้กรอบที่สนองความจำเป็นในการจัดการแต่ละระดับ มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนตัดสินใจและติดตามประเมินผลการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวมทั้งปรับทัศนคติและปรับปรุงความสามารถของหน่วยงานของรัฐให้สามารถร่วมมือและเกื้อหนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้น ซึ่งส่งเสริมการจัดตั้งองค์การพัฒนาเอกชนและองค์กรประชาชนทั้งที่เป็นนิติบุคคล และไม่เป็นนิติบุคคล พัฒนากฎหมายและระบบงบประมาณของภาครัฐให้สามารถส่งเสริมเอื้ออำนวยต่อการประสานงานความร่วมมือของหน่วยงานปฏิบัติทุกระดับกับประชาชนท้องถิ่น

4. การส่งเสริมตลาดและการนำเที่ยว ควรมีการกำกับส่งเสริมตลาดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในทิศทางที่เหมาะสมกับสภาพทรัพยากร และขีดความสามารถในการจัดการรองรับการท่องเที่ยว ละเว้นหรือชะลอการส่งเสริมตลาดในพื้นที่ที่ยังไม่มีความพร้อม ง่ายต่อการถูกกระทบกระเทือนจากการท่องเที่ยว สนับสนุนการตลาดในรูปแบบที่ประสานการท่องเที่ยวเป็นเครือข่ายที่เหมาะสมทั้งที่เป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลอดโปรแกรม และแบบผสมผสานกับการท่องเที่ยวรูปแบบอื่นๆ เพื่อให้มีการกระจายนักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม จัดให้มีการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยว เพื่อยกระดับคุณภาพการท่องเที่ยวตอบสนองการขยายตัวของตลาดนักท่องเที่ยวชาวไทยเป็นหลัก และคำนึงถึงความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ส่งเสริมตลาดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่เน้นการศึกษาและกิจกรรมเชิงนิเวศสำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยในกลุ่มเยาวชนกลุ่มแรงงานและเกษตรกร ส่งเสริมการบริการนำเที่ยวเชิงนิเวศให้พัฒนาการบริการที่มีคุณภาพ มุ่งเน้นการให้การศึกษา การเรียนรู้จากประสบการณ์และ

การมีส่วนร่วมอย่างเป็นธรรมกับชุมชนท้องถิ่น ตลอดจนมีการสนับสนุนมาตรการในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของการบริการอย่างเต็มที่ รวมทั้งกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการบริการนำเที่ยว มาตรฐานการปฏิบัติตัวของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในลักษณะที่มีความเข้มงวดมากเป็นพิเศษภายใต้การจัดให้มีคุณภาพแก่นักท่องเที่ยวในระดับที่เหมาะสม โดยชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของทรัพยากรที่เหนือความต้องการส่วนบุคคล นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมการโฆษณาประชาสัมพันธ์ และให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องแก่นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศภายใต้ขอบเขตพัฒนา โดยการใช้สื่อที่หลากหลายและมุ่งเน้นให้มีการพัฒนาให้ไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในภูมิภาค

5. การจัดการโครงสร้างพื้นฐานและบริการการท่องเที่ยว ควรมีการจัดระบบเชื่อมโยงโครงข่ายการท่องเที่ยวให้มีความสะดวกตามควรโดยเน้นความปลอดภัยเป็นหลัก สนับสนุนให้มีการใช้พลังงานอย่างประหยัด เหมาะสมตามความจำเป็นและตามขนาดพื้นที่ท่องเที่ยวและบริการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สนับสนุนการใช้พลังงานทดแทน ลดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่สิ้นเปลืองในกิจกรรมการท่องเที่ยว สนับสนุนระบบสื่อสารสร้างโครงข่ายการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกระจายตัว ครอบคลุมพื้นที่ท่องเที่ยว และขยายการมีส่วนร่วมทุกระดับเพื่อการติดต่อสื่อสารการควบคุมปริมาณนักท่องเที่ยว และการบรรเทาสาธารณภัยในยามฉุกเฉิน สนับสนุนให้มีการบริการการท่องเที่ยว ดำเนินการโดยภาคเอกชนหรือองค์กรประชาชนภายใต้การมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย โดยองค์กรของรัฐเป็นฝ่ายสนับสนุนด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและการจัดแหล่งท่องเที่ยวรองรับ ทั้งนี้ให้มีการพัฒนาด้านการบริการที่มีขนาดรูปแบบและคุณภาพการบริการตามแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การจัดบริการของรัฐในพื้นที่ที่จำเป็นจะต้องมีขนาดและบริการที่พอเหมาะ โดยมุ่งเน้นการช่วยเหลือและเรียนรู้ด้วยตนเองของนักท่องเที่ยว ที่สอดคล้องกับรูปแบบและกิจกรรมของการท่องเที่ยวนั้นๆ ต้องไม่เป็นการแสวงหากำไรหรือแบ่งปันกับภาคเอกชน แต่ควรให้มีรายได้เสริมสำหรับการฟื้นฟูและรักษาทรัพยากร ให้คำนึงถึงความเหมาะสมสอดคล้องตามสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น การเพิ่มโอกาสการมีส่วนร่วมและการกระจายรายได้แก่ชุมชนและประชาชนท้องถิ่น กำหนดมาตรฐานและมาตรการในการควบคุมและส่งเสริมการบริการและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยการสร้างมาตรฐานการจูงใจการให้การรับรองมาตรฐานการบริการและการให้รางวัล เป็นต้น

6. การส่งเสริมการลงทุน ภาครัฐควรมีสนับสนุนการลงทุนในธุรกิจท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีคุณภาพได้มาตรฐานอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ที่กำหนดเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนสามารถพัฒนากระบวนการบริการที่มีคุณภาพ โดยใช้มาตรการทางภาษี การสร้างสิ่งจูงใจอื่นๆ การตอบแทนใน

รูปของรางวัล เป็นต้น สนับสนุนการลงทุนของชุมชนท้องถิ่นในรูปแบบต่างๆ ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยการให้ยืมหรือให้กู้ดอกเบี้ยต่ำจากสถาบันการเงินของรัฐ ส่งเสริมให้องค์กรธุรกิจเอกชน สนับสนุนการดำเนินงานพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์กรประชาชน รวมทั้งด้านงบประมาณ และสิทธิประโยชน์แก่องค์กรพัฒนาเอกชน การลงทุนผลิตสินค้า อุปกรณ์และเครื่องมือใช้ในการจัดกิจกรรมเชิงนิเวศ การจัดบริการและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวขึ้นภายในประเทศหรือลดต้นทุนการนำเข้าสินค้าที่จำเป็นจากต่างประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่น, ออนไลน์)

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมถือได้ว่าเป็นกลวิธีที่ดีที่สุดในกระบวนการพัฒนาต่างๆ ไม่ว่าจะทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ทั้งในระดับท้องถิ่นหรือชุมชนระดับชาติ และในระดับนานาชาติที่ได้มีการปฏิบัติกันมาหลายทศวรรษ กระแสแนวความคิดเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนนั้น เกิดจากความล้มเหลวในการดำเนินการพัฒนาในอดีตที่เน้นและให้ความสำคัญต่อบทบาทคนภายนอกชุมชน ในขณะที่เดียวกันก็ละเลยศักยภาพ ความสามารถในการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งไม่ได้ตอบสนองต่อการแก้ปัญหาในชุมชนเลย นอกจากนี้ยังทำให้เกิดปัญหาความไม่เท่าเทียมกันอีกด้วย จึงได้มีการทบทวนถึงการพัฒนาที่ผ่านมาว่าประชาชนหรือองค์กรท้องถิ่นน่าจะเข้ามามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา และแสวงหาทางออกด้วยตัวของเขาเอง มีการตัดสินใจ การแก้ปัญหา และการประเมินผลด้วยตนเองว่าเป็นอย่างไร อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่นิยมเรียกว่าการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป (สมชาย วิริภิมย์กุล, 2543)

เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมของประชาชนแล้ว มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้คำจำกัดความของการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นไว้หลากหลาย แต่มีความหมายที่สอดคล้องกัน

นำชัย ทนุผล (2543) กล่าวว่า ความเกี่ยวข้องของชุมชนท้องถิ่นกับการท่องเที่ยว มีขอบเขต ลักษณะ และมีรูปแบบกว้างขวาง และหลากหลาย ทั้งทางตรงและทางอ้อม แต่ที่สำคัญๆ นั้นมี 3 ลักษณะ คือ ประโยชน์ของชุมชนที่ได้รับทางเศรษฐกิจ สังคม และสภาพสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของชุมชน ในประเด็นของประโยชน์ที่ชุมชนได้รับทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นหากมองในภาพกว้างจะพบว่าผลประโยชน์โดยตรงที่สมาชิกชุมชนได้รับ ได้แก่ การเกิดการสร้างงาน การเกิดการพัฒนาอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการท่องเที่ยว การเกิดระบบตลาดและเกิดระบบการผลิตวัตถุดิบท้องถิ่นเพื่อป้อนระบบตลาด ซึ่งจะมีผลให้สมาชิกเกิดรายได้จากแหล่งรายได้ใหม่ นอกเหนือจากแหล่งรายได้เดิม

ส่วนประเด็นประโยชน์ของสังคมนั้น ชุมชนจะเกิดการพัฒนามาในทางสร้างสรรค์ในสังคมขึ้น มีการติดต่อทางสังคมที่มีรูปแบบมากขึ้น (formal social contact) ซึ่งอาจเกิดสัญญาทางสังคม อันเนื่องมาจากการตกลงสิทธิ หน้าที่และความรับผิดชอบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับระบบการบริการ ท่องเที่ยวของสมาชิกชุมชน สาธารณูปโภคของชุมชน เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา อาจได้รับการ พัฒนาหรือปรับปรุง และมีการพัฒนาด้านสาธารณะสุข เช่น ความสะอาด ความเป็นระเบียบ เรียบร้อยและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของชุมชน ซึ่งจะได้รับการเอาใจใส่พัฒนา มากขึ้น เมื่อมีกิจกรรมการท่องเที่ยวเกิดขึ้นในชุมชน

มิตรรา สามารถ (2543) กล่าวถึง ลักษณะการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่

1. การมีพื้นฐานของการเข้าร่วม ลักษณะที่เข้ามามีส่วนร่วมมาจากแรงจูงใจภายในจะเป็นแรงหนุนหรือช่วยให้ประชาชนมีความกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วม ส่วนการมีส่วนร่วมที่มาจากแรงจูงใจภายนอกโดยอาศัยอำนาจบารมีหรือแรงบีบบังคับจากผู้มีอำนาจ ความเกรงใจ หรืออิทธิพลของผู้มีอำนาจภายนอกชุมชนเอง ถึงจะสามารถกระทำได้สำเร็จ แต่ก็ไม่มีผลผูกพันทางใจ ความยั่งยืนต่อเนื่องกับกิจกรรมหรือโครงการต่างๆก็จะลดลง

2. รูปแบบของการเข้าร่วม การเข้าร่วมของประชาชนนั้น เป็นการเข้าร่วมโดยผ่านองค์กรจัดตั้งของประชาชนเอง โดยเฉพาะกิจกรรมที่คำนึงถึงผลประโยชน์ที่ได้รับของประชาชน สำหรับการเข้าร่วมกิจกรรมโดยผ่านตัวแทนกลุ่ม เช่น กรรมการหมู่บ้าน การเข้าร่วมของประชาชน กิจกรรมจะอยู่ในลักษณะผู้ให้การสนับสนุนและให้ความร่วมมือ

3. ขอบเขตของการมีส่วนร่วม เป็นช่วงเวลาการมีส่วนร่วม การใช้เวลาเข้าร่วมในกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ มากน้อยต่างกัน ความถี่ห่าง จำนวนครั้งที่เข้าร่วม ความสม่ำเสมอ ฤดูกาลเหมาะสม ช่วงเวลาที่ใช้ในกิจกรรมแต่ละครั้ง

4. ผลของการเข้าร่วม ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน ทำให้เกิดการรวมพลังที่จะสร้างอำนาจต่อรองให้ชุมชนมีศักยภาพ เป็นตัวของตัวเอง สร้างปฏิสัมพันธ์อันดี มีความสามัคคีในหมู่สมาชิกของตน

International Association for Public Participation (2007 : online) ได้กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมนั้นเป็นพื้นฐานของอยู่บนความเชื่อของประชาชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการการตัดสินใจต่างๆ

ดังนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นจึงเป็นเป้าหมายสำคัญในกระบวนการการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบใหม่ ซึ่งถือได้ว่าเป็นพื้นฐานของการพัฒนาที่ยั่งยืนในองค์รวมของระบบความรู้สึกรู้จักเป็นเจ้าของท้องถิ่นของสมาชิกชุมชน ซึ่งมีความรัก ความหวงแหน มีความรู้สึกพึงพิงและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว สามารถนำมาประยุกต์ให้เกิดการพัฒนาแบบยั่งยืน

เกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวได้ (Swarbrooke, 1999) โดยชุมชนต้องมีการพัฒนาตนเองให้เป็น ศูนย์กลางเชื่อมโยง ระหว่างหน่วยงานของ รัฐบาลกับชุมชนและระหว่างชุมชนกับเอกชนที่เกี่ยวข้องกับ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยในส่วนของเชื่อมโยงระหว่างชุมชนกับหน่วยงานชุมชนจะอยู่ในฐานะ รับทราบนโยบาย ในเบื้องต้น และมีส่วนผลักดันในระยะยาว ชุมชนเป็นผู้ใช้และดำเนินงานตาม แผนงานและแผนปฏิบัติการเชื่อมโยงระหว่างชุมชนกับหน่วยงานเอกชน ชุมชนจะอยู่ในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของฐานรองรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เกิดขึ้นในชุมชนหรือผู้ประกอบการนำเที่ยวจัดขึ้น เช่น การพัฒนาจุดขาย หรือแหล่งท่องเที่ยว ที่พักอาศัยในแบบ home stay ร้านอาหาร หรือการ นำเสนอลูกค้านักท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรม ศิลปะ และประเพณีต่างๆ ดึงดูดท่องเที่ยว หรือแม้การ เป็นมัคคุเทศก์นำเที่ยวท้องถิ่น

รูปแบบของการมีส่วนร่วม

นำชัย ทนุผล (2543) ได้เสนอรูปแบบของการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนา ทั้งหมด 6 แบบด้วยกัน ดังนี้

1. กลุ่มบุคคลที่มีการศึกษาซึ่งถูกแต่งตั้งโดยผู้มีอำนาจนอกชุมชน มีหน้าที่ถูกต้องตามกฎหมายในการวางแผนและดำเนินการโดยผ่านบุคคลชั้นสูงในท้องถิ่น ซึ่งจะมีประชาชนส่วนน้อย หรือไม่มีเลยในกระบวนการตัดสินใจต่างๆ
2. กลุ่มผู้นำท้องถิ่นถูกแต่งตั้งโดยรัฐบาล มีหน้าที่ถูกต้องตามกฎหมายในการวางแผนและดำเนินการโดยผ่านบุคคลชั้นสูงในท้องถิ่นและมีปัจจัยในการดำเนินการจากภายนอกเข้ามาเกี่ยวข้อง ประชาชนในท้องถิ่นจะเข้ามามีส่วนร่วมน้อย แม้ว่าจะมีการกระตุ้นให้เข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบของผลตอบแทน
3. กลุ่มผู้วางแผนภายนอก แต่มีการปรึกษากับกลุ่มชาวบ้านมีหน้าที่ถูกต้องตามกฎหมายในการวางแผน โดยทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกว่าพวกเขาได้ให้คำแนะนำปรึกษาแก่ผู้วางแผน แล้ว ซึ่งประชาชนในท้องถิ่นจะเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แต่พวกเขาจะเข้ามามีส่วนร่วมแบบฉาบฉวยเท่านั้น
4. กลุ่มผู้วางแผนได้มีการปรึกษากับกลุ่มประชาชนในขั้นเริ่มแรกของการวางแผน จะมีจัดการประชุมระหว่างผู้วางแผนกับประชาชนเพื่อให้ประชาชนมีความเข้าใจและเห็นความสำคัญของขบวนการวางแผนและจัดลำดับความสำคัญมากขึ้น ประชาชนในท้องถิ่นจะเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินกิจกรรม เพราะพวกเขามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แต่อย่างไรก็ตาม ผู้วางแผนจะมีอำนาจในการควบคุมและตัดสินใจมากกว่า

5. กลุ่มการวางแผนกิจกรรมและวางโครงการคณะกรรมการโครงการมีตัวแทนของประชาชน ตัวแทนประชาชนมีสิทธิมีเสียงในการวางแผนโครงการ แต่การตัดสินใจในกิจกรรมมักจะขึ้นอยู่กับคณะกรรมการบริหารชั้นสูงเพราะมีเสียงมากกว่า ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นเพราะพวกเขามีตัวแทนเข้ามามีบทบาทในการตัดสินใจ

6. กลุ่มการวางแผนกิจกรรมและโครงการคณะกรรมการวางแผนมีตัวแทนของประชาชนเข้ามามีบทบาทในการตัดสินใจเป็นส่วนมาก ตัวแทนประชาชนมีสิทธิมีเสียงในการวางแผนมากขึ้น และหน้าที่ในการวางแผนตัดสินใจในกิจกรรมโดยมีผู้วางแผนและนักวิชาการเป็นผู้ให้คำแนะนำช่วยเหลือ ซึ่งประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจมากที่สุด

รูปแบบการมีส่วนร่วมจากรูปแบบที่ 1-6 นั้นจะเห็นได้ว่า พัฒนาการของการมีส่วนร่วมของประชาชนจากน้อยที่สุดหรือไม่มีเลยในแบบที่ 1 จนถึงการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในแบบที่ 6 ซึ่งเป็นรูปแบบที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวิจัยหรือโครงการพัฒนาชุมชนที่พึงปรารถนาที่สุด

แนวทางการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

International Association for Public Participation (อ้างถึงใน พิสันต์ ประทานชวโน, 2549) โดยได้แบ่งระดับของการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็น 5 ระดับ ดังนี้

1. การให้ข้อมูลข่าวสาร ถือเป็น การมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับต่ำที่สุด แต่เป็นระดับที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นก้าวแรกของการที่ภาคราชการจะเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วมในเรื่องต่าง ๆ วิธีการให้ข้อมูลสามารถใช้ช่องทางต่าง ๆ เช่น เอกสาร สิ่งพิมพ์ กาเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อต่าง ๆ การจัดนิทรรศการ จดหมายข่าว การจัดงาน แลกเปลี่ยน การติดประกาศ และการให้ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น

2. การรับฟังความคิดเห็น เป็นกระบวนการที่เปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข้อเท็จจริงและความคิดเห็นเพื่อประกอบการตัดสินใจของหน่วยงานภาครัฐด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น การรับฟังความคิดเห็น การสำรวจความคิดเห็น การจัดเวทีสาธารณะ การแสดงความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น

3. การเกี่ยวข้อง เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานหรือร่วมเสนอแนะทางที่นำไปสู่การตัดสินใจ เพื่อสร้างความมั่นใจให้ประชาชนว่าข้อมูลความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนจะถูกนำไปพิจารณา เป็นทางเลือกในการบริหารงานของภาครัฐ เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพิจารณาประเด็นนโยบายสาธารณะ ประชาพิจารณ์ การจัดตั้งคณะทำงานเพื่อเสนอแนะประเด็นนโยบาย เป็นต้น

4. ความร่วมมือ เป็นการให้กลุ่มประชาชนผู้แทนภาคสาธารณะมีส่วนร่วมโดยเป็นส่วนร่วมกับภาครัฐในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจ และมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เช่น คณะกรรมการที่มีฝ่ายประชาชนร่วมเป็นกรรมการ เป็นต้น

5. การเสริมอำนาจแก่ประชาชน เป็นขั้นที่ให้บทบาทประชาชนในระดับสูงที่สุด โดยให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ เช่น การลงประชามติในประเด็นสาธารณะต่าง ๆ โครงการกองทุนหมู่บ้านที่มอบอำนาจให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจทั้งหมด เป็นต้น

นอกจากนี้ น้าชัย ทนุผล (2542) ให้ข้อคิดว่า ในการออกแบบวางแผนโครงการการท้องถิ่นเชิงนิเวศ จำเป็นต้องมีการออกแบบวางแผนอย่างระมัดระวัง ซึ่งสมควรออกแบบวางแผนกิจกรรมการท้องถิ่น โดยอาศัยความต้องการหรือแรงผลักดันจากการตลาดของการท้องถิ่นหรือนักท้องถิ่นเพียงประเด็นเดียว หากแต่ควรคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่นด้วย ส่วน Brandon (อ้างถึงใน น้าชัย ทนุผล, 2543) ได้ให้ข้อเสนอแนะสำหรับการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในกิจกรรมหรือโครงการเกี่ยวกับการท้องถิ่นเชิงนิเวศ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. ให้ความสำคัญกับบทบาทของการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น การท้องถิ่นเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จะมีการผลักดันในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หากกิจกรรมนั้นๆ อำนวยความสะดวกให้กับประชาชนในท้องถิ่นนอกจากนั้นคณะกรรมการของท้องถิ่นจะเป็นผู้สามารถดำเนินการในการควบคุมการเจริญเติบโตและการพัฒนาการของท้องถิ่นตัวเอง การขาดการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นอาจทำให้เกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมในทางลบมากกว่าทางบวก

2. ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาเพื่อสร้างพลังอำนาจในการต่อรอง ซึ่งจะสามารถช่วยให้ประชาชนรวบรวมสรรพกำลังความสามารถของตนในการบริหารจัดการและควบคุมทรัพยากร รวมทั้งตัดสินใจในกิจกรรมต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อประชาชนท้องถิ่น

3. การมีส่วนร่วมของประชาชนในวัฏจักรของโครงการ กล่าวคือ ให้โอกาสประชาชนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของโครงการหรือทุกกิจกรรมของโครงการการท้องถิ่นเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ตั้งแต่การสำรวจข้อมูลเพื่อวางแผนโครงการ และการประเมินผลโครงการ หากประชาชนท้องถิ่นขาดความรู้ความสามารถในประเด็นเหล่านั้น การจัดการฝึกอบรมเสริมความรู้ให้กับคนในท้องถิ่นควรมีการดำเนินการ

4. การสร้างส่วนแบ่งให้กับประชาชนเพื่อสร้างจิตสำนึกของความเป็นเจ้าของ ในโครงการของประชาชนท้องถิ่น การสร้างส่วนแบ่งให้กับประชาชนสามารถดำเนินการได้ 2 ลักษณะ คือ เปิดโอกาสให้ปัจเจกบุคคลเป็นเจ้าของกิจการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว หรือให้เป็นส่วนหนึ่งขององค์กร

5. เชื่อมโยงผลกำไรไปสู่การอนุรักษ์ โดยความเพียรพยายามให้กิจการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นมีการจ้างงานในชนบท และมีการกระจายรายได้ให้ทั่วถึง ซึ่งจะมีผลให้ประชาชนท้องถิ่นเหล่านี้ทุกคนจะปกป้องรักษาธรรมชาติและวัฒนธรรมของตน ซึ่งทุกคนจะถือว่าเป็นสินค้าขายได้และผลประโยชน์มาสู่ตน

6. การกระจายผลกำไร การออกแบบวางแผนและดำเนินการโครงการการท่องเที่ยว ควรมีการระบุให้ชัดเจนว่า ประชาชนท้องถิ่นจะได้ผลประโยชน์อะไร ผลประโยชน์จะกระจายไปทั่วทุกคนอย่างไร และเป็นระยะเวลาานเท่าไร

7. การระบุผู้นำท้องถิ่น การทำงานในชุมชนนั้น สิ่งแรกหรือประเด็นแรกที่พึงกระทำคือการค้นหาผู้นำท้องถิ่น เนื่องจากผู้นำท้องถิ่นจะเป็นผู้ให้คำแนะนำช่วยเหลือในการจัดการประชุมชี้แจง และทำความเข้าใจกับชุมชนในเบื้องต้น ผู้นำท้องถิ่นในที่นี้อาจเป็นผู้นำอย่างเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ เช่น ครู เกษตรตำบล ผู้ใหญ่บ้าน หรือผู้นำทางความคิด เป็นต้น

8. การนำการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ชุมชน โดยอาศัยผู้นำการเปลี่ยนแปลงองค์กร ผู้นำการเปลี่ยนแปลงนับได้ว่าเป็นบุคคลภายนอกชุมชนที่มีส่วนสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและขนบธรรมเนียมประเพณีและศิลปวัฒนธรรมผู้นำการเปลี่ยนแปลงในที่นี้หมายถึงนักพัฒนา หรือกลุ่มผู้ประกอบการท่องเที่ยว ซึ่งมีความสนใจในการสนับสนุนส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์ธรรมชาติและวัฒนธรรมในชุมชนท้องถิ่น การนำเปลี่ยนแปลงแนวคิด เทคโนโลยี หรือกิจกรรมใหม่ๆ เข้าสู่ชุมชนหรือท้องถิ่นนั้น ผู้นำเปลี่ยนแปลงสามารถเป็นผู้นำสิ่งเหล่านี้เข้าไปในชุมชนได้รวดเร็วกว่าวิธีอื่นๆ

9. การดำเนินการส่งเสริมกิจกรรมใดๆ ต้องทำความเข้าใจพื้นที่นั้นๆ เป็นอย่างดี ทั้งนี้เนื่องจากไม่มีรูปแบบของการมีส่วนร่วมและ รูปแบบของการพัฒนาใด ที่สามารถนำไปใช้ได้ทุกสถานการณ์ ดังนั้นก่อนมีการออกแบบ วางแผนดำเนินกิจกรรมใด ควรมีการศึกษาสภาพการของพื้นที่ ศักยภาพของพื้นที่ ลักษณะทางเศรษฐกิจของพื้นที่ ลักษณะทางสังคมของประชาชนและทรัพยากร ข้อมูลเหล่านี้สามารถนำมาใช้ในการตัดสินใจในการออกแบบวางแผนโครงการพัฒนาได้อย่างเหมาะสม และสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการออกแบบวางแผนโครงการนั้น นำชัย ทุนผล กล่าวไว้ว่า ควรเป็นการวางแผนโครงการแบบมีส่วนร่วมโดยให้เกิดลักษณะการระบุและอธิบายปัญหา วิเคราะห์เหตุของปัญหา การจัดลำดับความสำคัญ และ

กำหนดแนวทางแก้ไขและเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักพัฒนา ผู้นำท้องถิ่น ผู้ประกอบการ และตัวแทนประชาชนท้องถิ่น ซึ่งควรเป็นลักษณะการระดมพลังความคิด

10. การติดตามและประเมินผลความก้าวหน้า การดำเนินโครงการจำเป็นต้องมีการติดตามความก้าวหน้าของผลการดำเนินงานเพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นมาใช้ในการตัดสินใจปรับเปลี่ยนยุทธวิธีหรือวิธีการดำเนินงานให้เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ที่อาจเปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้ กิจกรรมที่ดำเนินการแล้วเสร็จเกิดผลกระทบต่อทรัพยากรสิ่งแวดล้อม หรือเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ของประชาชนประเด็นใดบ้างเพื่อนำข้อมูลข่าวสารเหล่านั้นมาใช้ในการวางแผนปรับปรุงหรือปรับเปลี่ยนโครงการต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน องค์การที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในการจัดการทรัพยากรในระบบการท่องเที่ยวให้เกิดความสมดุล เกิดประโยชน์มากที่สุด และสิ่งที่ต้องคำนึงถึงอีกสิ่งหนึ่งในการพัฒนาการท่องเที่ยวคือ ความต้องการของนักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในการนำมาวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดความสมบูรณ์มากที่สุด Buhalis (2000) ได้กล่าวถึงกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ความต้องการของนักท่องเที่ยว คือ ทฤษฎี 6As ซึ่งประกอบด้วย สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (Attraction) ความสามารถในการเข้าถึงง่าย (Accessibility) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) โปรแกรมการท่องเที่ยว (Available Packages) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) และ บริการเสริม (Ancillary Service) ที่มีรายละเอียดดังนี้

สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (Attraction) ถือเป็นองค์ประกอบหลักในสถานที่ท่องเที่ยว เพราะแหล่งท่องเที่ยวต้องมีสิ่งดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวอย่างใดอย่างหนึ่งให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปเยี่ยมชม ซึ่งสิ่งดึงดูดใจย่อมแตกต่างกันไปตามประเภทของทรัพยากรการท่องเที่ยว เช่น นักท่องเที่ยวกลุ่มหนึ่งอาจสนใจด้านความสวยงามของธรรมชาติ ก็ชอบที่จะไปเที่ยวภูเขาหรือหาดทราย หรือนักท่องเที่ยวอีกกลุ่มหนึ่งอาจสนใจศิลปวัฒนธรรม ก็จะชอบไปเที่ยวชมวิถีชีวิตของชาวเขา หรือนักท่องเที่ยวอีกกลุ่มหนึ่งอาจสนใจในประวัติศาสตร์ ก็อาจจะไปเที่ยวชมอุทยานประวัติศาสตร์ เป็นต้น นอกจากนี้สภาพลักษณะและราคาค่าเข้าชมก็มีส่วนในการดึงดูดใจนักท่องเที่ยวเข้าไปเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวด้วย (วรรณา วงศ์วานิช, 2546)

ความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility) เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่นักท่องเที่ยวใช้เป็นปัจจัยในการตัดสินใจเดินทางไปท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ การพัฒนาการท่องเที่ยวต้องมีเส้นทางหรือเครือข่ายคมนาคมขนส่งที่สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวนั้น ตลอดจนสามารถติดต่อ

เชื่อมโยงกันระหว่างแหล่งท่องเที่ยวหนึ่งกับอีกแหล่งท่องเที่ยวหนึ่งที่อยู่บริเวณใกล้เคียง อีกทั้งต้องมีที่จอดรถหรือสถานีรถไฟหรือท่าเรือหรือท่าอากาศยานเพื่อให้ธุรกิจการขนส่งสามารถนำนักท่องเที่ยวเข้าไปท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกและปลอดภัย หากมีความสะดวกในการเดินทางเที่ยวชมก็จะช่วยเสริมอรรถรสในการท่องเที่ยวได้มาก (Kaiser and Helber, 1978)

สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) เป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่ต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกไว้บริการนักท่องเที่ยวที่เข้ามายังแหล่งท่องเที่ยวนั้นให้ได้รับความสะดวกสบายและความประทับใจ เกิดความรู้สึกปลอดภัย ทำให้นักท่องเที่ยวอยากจะอยู่ท่องเที่ยววนานขึ้น เช่น ที่พัก ร้านอาหาร ภัตตาคาร โทรศัพท์ แผนที่ ร้านขายของ เป็นต้น (บุญเลิศ จิตต์วงษ์วัฒนา, 2548)

โปรแกรมการท่องเที่ยว (Available Packages) เป็นการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูปไว้สำหรับนักท่องเที่ยว เพื่ออำนวยความสะดวกสบาย ซึ่งอาจเป็นการเตรียมการโดยเจ้าของโรงแรม รีสอร์ท หรือโดยหน่วยงานภาครัฐที่อาจจัดเป็นโปรโมชั่นส่งเสริมการท่องเที่ยวให้มีความน่าสนใจต่อการท่องเที่ยวก็ได้

กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) คือ กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสามารถกระทำได้ในระหว่างเดินทางท่องเที่ยว โดยมีอยู่หลายรูปแบบ นักท่องเที่ยวสามารถเลือกทำได้ตามความถนัดและความสนใจ ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมบนบก กิจกรรมทางน้ำ กิจกรรมทางอากาศ หรือแม้แต่การดำดิ่งลงสู่ใต้ท้องทะเล เช่น กิจกรรมผจญภัย เป็นอีกกิจกรรมที่ได้รับความนิยมในกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้รักความท้าทาย ต้องการความแปลกใหม่ และทดสอบแรงใจของตนเอง ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้จำเป็นต้องมีผู้ทักษะความรู้ในกิจกรรมนั้นๆ ดูแลและแนะนำในเบื้องต้น เช่น การปีนหน้าผาและการไต่จากหน้าผาสูง การกระโดดร่มดิ่งพสุธา การยิงปืนบีบีกัน การดำน้ำลึก การพายเรือคายัค ฯลฯ แต่ถ้าเป็นนักท่องเที่ยวที่รักสุขภาพกาย กิจกรรมที่เป็นที่นิยม คือการทำสปา ชักผิวนอกจากนี้ยังมีกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ส่องสัตว์ ดูนก เดินป่า กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงประเพณีและวัฒนธรรม นั่งเรือล่องแม่น้ำลำคลอง กิจกรรมในค่ายทหาร และอื่นๆ อีกมากมาย เป็นต้น

บริการเสริม (Ancillary Service) เป็นบริการที่นอกเหนือจากบริการขั้นพื้นฐานสำหรับนักท่องเที่ยว เช่น ธนาคาร ไปรษณีย์ โรงพยาบาล ร้านอินเทอร์เน็ต เป็นต้น โดยปกติการบริการนี้ทางภาครัฐจะเป็นผู้จัดหาและพัฒนาเพื่อบริการแก่ประชาชนของตนเอง ซึ่งถือได้ว่าเป็นผลพลอยได้ในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว (Rowe, Smith and Borien, 2002)

จากทฤษฎี 6As ของ Buhalis เมื่อนำมาวิเคราะห์นักท่องเที่ยวในการเดินทางท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยว ก็จะทำให้ทราบถึงความต้องการด้านต่างๆ ที่จะสามารถนำมาจัดการและพัฒนากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้เกิดขึ้นเป็นแนวทางที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

นโยบายและแผนพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

ในช่วงที่ผ่านมาการท่องเที่ยวของประเทศไทยได้รับผลกระทบจากปัจจัยต่างๆ ทำให้รัฐบาลให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวของประเทศมากขึ้น และเพื่อให้ทุกฝ่ายได้ใช้ความพยายามทุกรูปแบบในการช่วยทำให้การท่องเที่ยว ซึ่งเป็นฐานเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศฟื้นตัวในเวลาอันรวดเร็วที่สุด ด้วยเหตุผลดังกล่าวทำให้เกิดนโยบายและแผนพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของประเทศและในพื้นที่อำเภอสังขละบุรี ดังนี้

กรอบการพัฒนาการท่องเที่ยวในยุทธศาสตร์การพัฒนาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 -2554)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 ได้ยึดกรอบการพัฒนาภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นหลักปรัชญาที่ชี้ถึงแนวทางการดำรงชีวิตและการปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับให้ดำเนินไปในทางสายกลางตามความหมายของพระพุทธศาสนา ในการพัฒนาประเทศในระยะเวลา 5 ปี ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ได้กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการพัฒนาไว้เพื่อสร้างโอกาสการเรียนรู้คุณค่าคุณธรรม เพิ่มศักยภาพของชุมชน เชื่อมโยงเป็นเครือข่าย เป็นรากฐานการพัฒนาเศรษฐกิจ การท่องเที่ยว คุณภาพชีวิต และอนุรักษ์ ฟื้นฟู สร้างภูมิคุ้มกัน ให้ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ ขยายขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควบคู่กับการสร้างกลไกและกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตย ให้เกิดผลในทางปฏิบัติต่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีสันติสุข

โดยยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ระบุไว้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 มีดังนี้

ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน จะพัฒนาการท่องเที่ยวไทยให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของภูมิภาค บนฐานความโดดเด่นและหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม และความเป็นไทย และพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจบริการที่มีศักยภาพ เพื่อขยายฐานการผลิตและการตลาดธุรกิจบริการครอบคลุมระดับภูมิภาค ฟื้นฟู พัฒนา แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ โบราณสถาน ในเชิงกลุ่มพื้นที่ และเสริมสร้างเอกลักษณ์ความเป็นไทย ทั้งการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น วิถีชีวิต ชุมชนและภูมิปัญญาชาวบ้าน เพื่อสร้างสินค้าท่องเที่ยวใหม่ๆ แก่ธุรกิจการท่องเที่ยวไทย และเป็นแหล่งท่องเที่ยวของตลาดท่องเที่ยวโลก จะมีการส่งเสริมการลงทุน พัฒนาธุรกิจบริการที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยว เพื่อรองรับตลาดกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจเฉพาะด้าน และสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ธุรกิจ ได้แก่ ธุรกิจบริการสุขภาพ ธุรกิจศูนย์ประชุมและแสดงสินค้า การพำนักระยะยาว การ

จับจ่ายซื้อสินค้า สินค้าโอท็อป และแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น นอกจากนี้การพัฒนาศูนย์
สนับสนุนให้เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยว ทั้งการพัฒนาโครงสร้างการคมนาคมเพื่อการ
เข้าถึงและเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว มาตรฐานความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน สิ่งอำนวยความสะดวก
สะดวกพื้นฐาน และการปรับปรุงกฎระเบียบข้อกฎหมาย การพัฒนาบุคลากรให้สอดคล้องกับ
ความต้องการของธุรกิจ และการเสริมสร้างขีดความสามารถในการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการ
และขีดความสามารถการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และที่สำคัญ คือ การสร้าง
เครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรชุมชนในท้องถิ่น เพื่อการอนุรักษ์และ
พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม รวมทั้งสนับสนุนการรวมกลุ่มของ
ชุมชนในรูปแบบต่างๆ เพื่อเชื่อมโยงการประกอบอาชีพของคนในท้องถิ่นกับกิจกรรมการท่องเที่ยว
เพื่อช่วยสร้างงาน สร้างรายได้แก่ชุมชน

ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของ
ประเทศ โดยจะส่งเสริมการรวมตัวเรียนรู้ร่วมคิดร่วมทดลองปฏิบัติจริง รวมทั้งการเสริมหนุนกลุ่มที่
มีการรวมตัวอยู่แล้วให้เข้มแข็ง เน้นศักยภาพความพร้อมของชุมชน เชื่อมโยงกับการทำมาหาเลี้ยง
ชีพตั้งแต่ระดับปัจเจก ระดับครอบครัวจนถึงระดับชุมชน คำนึงถึงความพอประมาณและความพอ
อยู่พอกินเป็นลำดับแรกก่อนที่จะเชื่อมต่อกับชุมชนและสังคมภายนอก มีกระบวนการจัดการองค์
ความรู้อย่างเป็นขั้นเป็นตอน มีเครือข่ายการเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกชุมชน สนับสนุนการนำ
ภูมิปัญญาไทยและวัฒนธรรมท้องถิ่นมาใช้ในการสร้างสรรค์คุณค่าของสินค้าและบริการที่มีโอกาส
ทางการตลาดสูง เช่น อาหารสุขภาพ ทัศนธรรม บริการสุขภาพ บริการการท่องเที่ยว เป็นต้น โดย
รักษาคุณค่าเอกลักษณ์ของท้องถิ่นอย่างเข้มแข็งเมื่อนำภูมิปัญญา และวัฒนธรรมท้องถิ่นไปต่อ
ยอดขยายผลในเชิงพาณิชย์ เสริมสร้างขีดความสามารถและองค์ความรู้ขององค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น ในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้เป็นภาคีหลักในการอนุรักษ์
ฟื้นฟูและจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมกับชุมชนและภาคีที่เกี่ยวข้อง เช่น การ
จัดการป่าและพื้นที่อนุรักษ์การจัดการลุ่มน้ำ การจัดการและฟื้นฟูป่าชายเลน การจัดการการ
ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในท้องถิ่น เป็นต้น โดยมีการใช้และแบ่งปันผลประโยชน์ร่วมกันอย่างยุติธรรม

ยุทธศาสตร์การพัฒนาบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพและการสร้างความมั่นคงของ
ฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม จะจัดให้มีหลักเกณฑ์และมาตรการควบคุมการท่องเที่ยวในแหล่ง
ท่องเที่ยวธรรมชาติ ให้อยู่ภายใต้ขีดความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศ การสร้างคุณค่า
การท่องเที่ยวในเชิงคุณภาพมากกว่าการเพิ่มปริมาณนักท่องเที่ยว พัฒนาศักยภาพของชุมชนให้มี
อำนาจในการจัดการผลิต การตลาด และการสร้างมูลค่าเพิ่มจากฐานทรัพยากรและภูมิปัญญา
ท้องถิ่น เช่น บริการสุขภาพ เกษตรอินทรีย์ สมุนไพร ผลิตภัณฑ์ธรรมชาติ อาหารสุขภาพการ

ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยการวิเคราะห์ทิศทางและโอกาสทางการตลาด จัดทำแผนที่นำทางของการพัฒนาและแนวทางส่งเสริมในภาพรวม โดยเริ่มต้นจากการสร้างพื้นฐานเศรษฐกิจให้เข้มแข็งขึ้นมาเป็นลำดับ นอกจากนี้สร้างประชาคมและเครือข่ายการอนุรักษ์ การจัดการ และการจัดทำฐานข้อมูลทรัพยากรของชุมชนท้องถิ่น ถ่ายทอดยกระดับภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรร่วมกับความรู้สมัยใหม่ ร่วมกันกำหนดกติกา หลักเกณฑ์การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรของชุมชนร่วมกัน เช่น ป่าชุมชน ลุ่มน้ำ และทรัพยากรชายฝั่ง เป็นต้น กำหนดมาตรการควบคุมกิจกรรมที่คุกคามหรือทำลายระบบนิเวศ เช่น การท่องเที่ยวและการจัดกิจกรรมที่ไม่เหมาะสมในเขตพื้นที่อนุรักษ์ การค้าสัตว์ป่าและการเลี้ยงสัตว์หายาก เป็นต้น

แผนยุทธศาสตร์พัฒนาอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

คำขวัญประจำอำเภอ คือ “สะพานไม้ ด่านเจดีย์ นทีสามประสบ มรดกทุ่งใหญ่ ไทยกะเหรี่ยงรามัญ สारพันธรรมชาติ อภิวัตน์หลวงพ่อบุญรอด เมืองสังขละชายแดน สุดแคว้นตะวันตก”

อำเภอสังขละบุรี มีวิสัยทัศน์ คือ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติ แหล่งผลิตสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรม เป็นศูนย์กลางการค้าชายแดนและมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยประเด็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวคือ

ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยมีเป้าหมายคือ เพิ่มรายได้และจำนวนนักท่องเที่ยว ใช้วิธีการส่งเสริมการตลาดและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว โครงการที่เกี่ยวข้องได้แก่ โครงการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวอำเภอสังขละบุรี โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยวาปาร์ตี โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวตำบลสะพานมอญ โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวงานประจำปีวัดวังกวีเวการาม โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวงานพาดข้าวชาวกะเหรี่ยง โครงการพัฒนาการท่องเที่ยวน้ำตกตะเคียนทอง-บ้านพระเจดีย์สามองค์ ฯลฯ

ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการค้าชายแดน โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาและยกระดับสินค้าชายแดน ใช้วิธีการพัฒนาพื้นที่การค้าชายแดน โครงการที่เกี่ยวข้องได้แก่ โครงการปรับปรุงพื้นที่การค้าชายแดนด้านพระเจดีย์สามองค์ โครงการตลาดนัดชายแดน โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์เขาคอนโดเพื่อส่งเสริมการค้าชายแดน เป็นต้น

ยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งแวดล้อม มีเป้าหมายเพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โครงการที่เกี่ยวข้องได้แก่ โครงการปรับปรุงเพื่ออนุรักษ์สะพานมอญ โครงการพัฒนาและปรับปรุงทางเรียบอ่างน้ำสะพานรันตี-ชองกาเลีย-เจดีย์

สามองค์ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

ยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลวังกะ

ในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2552 – 2554) เทศบาลตำบลวังกะ ได้ใช้หลักการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา โดยได้จัดเวทีประชาคมและพิจารณานำโครงการที่ประชาชนได้เสนอ มาจัดเรียงลำดับความสำคัญ เพื่อบรรจุไว้ในแผนพัฒนาสามปี ทั้งนี้ เพื่อสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในพื้นที่ บูรณาการการจัดทำแผนพัฒนา เพื่อเป็นจุดเชื่อมต่อยุทธศาสตร์พัฒนาของเทศบาลกับปัญหาความต้องการของประชาชนในเขตชุมชนที่รับผิดชอบ ในการจัดทำแผนจะต้องแก้ไขปัญหามองความต้องการก่อนนโยบายและพัฒนาศักยภาพของเมืองไปพร้อม ๆ กัน มิใช่แต่จะเป็นเพียงแผนที่แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเพียงอย่างเดียวเท่านั้น ดังนั้นจึงต้องมีการวางกรอบในการพัฒนาให้เป็นไปในทางเดียวกันในระยะเวลา 3 ปี จุดหมายและแนวทางการพัฒนาระยะยาว

1. จุดหมาย ได้แก่ ลักษณะของเมืองที่พึงประสงค์จะให้เกิดขึ้นในอนาคตเช่นเป็นเมืองท่องเที่ยวและเป็นศูนย์กลางการค้า - การบริการระหว่างชายแดนไทย - พม่า

2. แนวทาง ได้แก่ วิธีทางการดำเนินงานหรือพัฒนาที่จะส่งเสริมหรือสนองตอบให้บรรลุวัตถุประสงค์ข้างต้น เช่น เป็นเมืองท่องเที่ยวและเป็นศูนย์กลางการค้าระหว่างชายแดนไทย - พม่า แนวทางที่จะให้บรรลุจุดหมายได้แก่ การส่งเสริมการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและสถานบริการเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว เป็นต้น ซึ่งการตอบสนองจุดหมายดังกล่าวจะประกอบด้วยแนวทางเดียวหรือหลายแนวทางก็ได้ แนวทางเหล่านั้นอาจอยู่ต่างสาขาการพัฒนากันก็ได้เพราะแนวทางทั้งหลายจะนำไปสู่จุดหมายที่กำหนดไว้แล้วทั้งสิ้น โดยแนวทางที่เกี่ยวกับการการท่องเที่ยวได้แก่

ยุทธศาสตร์การพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีแนวทางการพัฒนา คือ การจัดทำแผนพัฒนา ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวใหม่ ส่งเสริมมาตรการรักษาความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว ฝึกอบรมประชาชนให้มีความรู้และสามารถเป็นมัคคุเทศก์ของท้องถิ่น

ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน มีแนวทางการพัฒนา คือ ก่อสร้าง ปรับปรุงบูรณะสาธารณูปโภคและสาธารณูปการในแหล่งท่องเที่ยวเพื่อบริการแก่นักท่องเที่ยว พัฒนาจัดแหล่งน้ำ/ระบบประปา ก่อสร้างอาคารที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว

ดังนั้นการพัฒนาการท่องเที่ยวในยุทธศาสตร์การพัฒนาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 -2554) แผนยุทธศาสตร์พัฒนาอำเภอสังขละบุรี และ

ยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลวังกะ มีความสอดคล้องต้องกันในการนำมาช่วยส่งเสริมและ พัฒนาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวของอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ให้ถูกต้องและ เหมาะสมต่อสภาพทรัพยากรธรรมชาติ และวัฒนธรรมประเพณีในท้องถิ่นให้เป็นไปในทิศทาง เดียวกัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ธัญญา นวลละออง (2547) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงศิลปะ วัฒนธรรม จังหวัดปทุมธานี พบว่า ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวจากการประเมินกลุ่มการ ท่องเที่ยวที่มีความพร้อมสูงสุด คือ กลุ่มเมืองปทุมธานี โดยมีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานอยู่ ในระดับสูง รองลงมาคือ กลุ่มวัดและชุมชนริมน้ำ โดยมีแม่น้ำเจ้าพระยาที่สามารถสร้างรูปแบบ การท่องเที่ยวทางน้ำเป็นจุดแข็ง กลุ่มเมืองสามโคก โดยมีศิลปวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตของชาว มอญเป็นจุดแข็ง กลุ่มแหล่งโบราณคดี โดยมีแหล่งประวัติศาสตร์เป็นจุดแข็ง ผลการศึกษา ศักยภาพของตลาดการท่องเที่ยวด้านศิลปวัฒนธรรม จังหวัดปทุมธานี พบว่าบริเวณพื้นที่ศึกษามี ศักยภาพในการที่จะพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยมีองค์ประกอบต่างๆ สนับสนุน คือ ด้าน ศักยภาพการเข้าถึง ด้านศักยภาพของแหล่งศิลปวัฒนธรรม ด้านอุปสงค์การท่องเที่ยวและด้าน จินตภาพของแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาแหล่งศิลปวัฒนธรรมนั้น ไม่สามารถพัฒนาทุกแหล่งได้ พร้อมกัน โดยมีข้อจำกัดทางด้านงบประมาณและระยะเวลา จึงต้องมีการประเมินลำดับศักยภาพ การพัฒนาโดยแบ่งเป็น 3 ช่วง การพัฒนาช่วงแรก คือ กลุ่มวัดและชุมชนริมน้ำ โดยเน้นรูปแบบการ ท่องเที่ยวทางน้ำเป็นหลัก การพัฒนาช่วงที่สองตอนต้น คือ กลุ่มเมืองปทุมธานี โดยเน้นการ ปรับปรุงทัศนียภาพและพัฒนาเป็นศูนย์บริการการท่องเที่ยวหลัก การพัฒนาช่วงที่สองตอนปลาย คือ กลุ่มเมืองสามโคก โดยเน้นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม วิถีชีวิตชาวมอญ และการพัฒนาช่วง สุดท้าย คือ กลุ่มแหล่งโบราณคดี โดยเน้นเรื่องโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก สำหรับนักท่องเที่ยว รวมถึงการจัดสร้างอุทยานประวัติศาสตร์

ฉัตรแก้ว สิมารักษ์ และคณะ (2548) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว จังหวัดลำพูน พบว่า ลำพูนเป็นเมืองเล็กๆ ที่สงบเงียบ มีองค์ประกอบของการท่องเที่ยวครบทั้ง 3 ประเภท คือ สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก การบริการ และการเข้าถึง แหล่งท่องเที่ยว แต่สภาวะการท่องเที่ยวของลำพูนในปัจจุบัน ยังมีนักท่องเที่ยวจำนวนน้อย และเป็นเพียงเมืองผ่านของนักท่องเที่ยว ลำพูนยังขาดสิ่งต่างๆ อยู่หลายอย่าง ได้แก่ ระบบเชื่อมโยงใน ด้านการจัดการด้านการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ การสืบค้นข้อมูลทางประวัติศาสตร์ของแหล่ง ท่องเที่ยว การสร้างความรู้ ทัศนคติ และการเข้าใจในเรื่องการท่องเที่ยวอย่างชัดเจน เจ้าภาพที่ลง

มือปฏิบัติ การเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบการตลาดการท่องเที่ยวเชิงรุก และการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นจังหวัดสร้างจุดขายทางการท่องเที่ยวที่แตกต่างจากจังหวัดเชียงใหม่ สืบค้นรวบรวมฐานข้อมูลทางการท่องเที่ยวอย่างถูกต้องและเป็นปัจจุบันเพื่อใช้ในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของจังหวัด

วรพล สุทธิวาหนฤพุฒิ และคณะ (2548) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จากการศึกษาพบว่า อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มีบทบาทในการควบคุมดูแลนักท่องเที่ยวในทุกๆ ด้าน ในขณะที่การท่องเที่ยวในอุทยานฯ ผู้ประกอบการเอกชนก็มีบทบาทในการควบคุมดูแลการท่องเที่ยวในพื้นที่ แต่การปลูกจิตสำนึกในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้แก่นักท่องเที่ยวโดยผู้ประกอบการยังมีน้อย ส่วนใหญ่จะขึ้นอยู่กับทัศนคติส่วนตัวของนักท่องเที่ยวแต่ละคนเป็นสำคัญ อุทยานฯ มีบทบาทในด้านการอำนวยความสะดวกและดูแลพื้นที่มากกว่า อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ มีแนวทางจัดการด้านพื้นที่และด้านกิจกรรมและการเรียนรู้ แต่ก็ยังประสบปัญหาในเรื่องของการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของพื้นที่ ซึ่งยังไม่มีแนวทางที่ชัดเจน

วิไลลักษณ์ รัตนเพียรธัมมะ (2550) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน : ศึกษากรณี ตลาดน้ำอัมพวา อาเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า ชุมชนอัมพวาได้มีการฟื้นฟูการท่องเที่ยวให้กลับมาอีกครั้งในปี พ.ศ. 2547 ซึ่งส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม วิถีชีวิตและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่มากโดยเฉพาะการท่องเที่ยวตลาดน้ำอัมพวา ที่มีนักท่องเที่ยวทั้งจากกรุงเทพมหานครและบริเวณใกล้เคียงให้ความสนใจ ส่งผลให้ชุมชนมีการปรับตัวเรื่องรองรับการท่องเที่ยว มีอาชีพใหม่ๆ เกิดขึ้น มีการฟื้นฟู และรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม มีการเปลี่ยนแปลงระบบการผลิตจากการผลิตเพื่อยังชีพมาสู่การผลิตเพื่อการค้าและกำไรมากขึ้น และส่งผลต่อการขาดความช่วยเหลือและนำไปสู่ความขัดแย้งในชุมชน แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวจึงควรจัดให้เป็นระบบโดยใช้หลักการประชุมร่วมกันเชิงพหุภาคี เพื่อให้ทุกฝ่ายได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับชุมชน และมีการกำหนดกรอบการพัฒนาแนวทางการจัดการการท่องเที่ยว กำหนดบทบาทและหน้าที่ของทุกฝ่ายให้ชัดเจน ทั้งนี้แต่ละภาคส่วนต้องมีเป้าหมายเพื่อให้การท่องเที่ยวสามารถดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง โดยมีรูปแบบการท่องเที่ยวที่หลากหลายและให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในทุกชั้นตอน เพื่อให้ชุมชนได้ตระหนักและให้ความสำคัญต่อการจัดการการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สำคัญอันจะนำไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต่อไป

ทิพากร พลอยสมบุรณ์และคณะ (2552) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ชุมชนโบราณถิ่นเดิมโคราช : แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม จังหวัดนครราชสีมา พบว่า แนวทางการจัดการ

การท่องเที่ยวที่เข้มแข็งเด่นชัดที่สุด คือ ชุมชนโบราณถิ่นเดิมโคราช วัดบ้านเมืองเก่า บ้านเมืองเก่า ตำบลโคราช อำเภอสูงเนิน มีการจัดการเส้นทางคมนาคม รณรงค์การทำมาหากินสะอาดถนนในวันสำคัญ ส่งเสริมเส้นทางเดินรถให้มีรถโดยสารวิ่งมากขึ้น มีการจัดระเบียบการจราจรในวัด การหาที่พักและอาหารโดยมีการจัดการที่พักในหมู่บ้านสำหรับนักท่องเที่ยว ในรูปแบบของโฮมสเตย์ และนอกชุมชนในรูปแบบของรีสอร์ทและโรงแรม มีการจัดการด้านอาหารภายในชุมชนมีบริการอาหารในรูปแบบของกลุ่มโต๊ะจีนและอาหารตามสั่ง บริการด้านสุขอนามัยนักท่องเที่ยวอย่างทั่วถึง ด้านร้านอาหารของที่ระลึกมีการจัดให้มีร้านค้า และศูนย์สาธิตการตลาดในหมู่บ้าน ส่งเสริมการผลิตและจำหน่ายสินค้า OTOP ของชุมชน แนวทางการจัดการด้านการบริการข้อมูลการท่องเที่ยวโดยการจัดเสียงตามสาย สืบค้นข้อมูลได้จากเว็บไซต์หรือทางอินเตอร์เน็ตมีการจัดบรรยายโดยผู้รู้เกี่ยวกับแนวทางการจัดการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว จัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน เพื่อให้เกิดความสามัคคีและผูกพันห่วงแหนทรัพยากรของท้องถิ่น

สิรินทิพย์ พันธุ์หมั้ววาฬ (2552) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม จังหวัดมหาสารคาม พบว่า การพัฒนาและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม จังหวัดมหาสารคามยังไม่มีระบบการบริหารจัดการที่เป็นแนวทางชัดเจน เนื่องจากยังไม่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐบาลอย่างเป็นทางการและขาดงบประมาณในการจัดการ ส่วนใหญ่เป็นการบริหารจัดการเองภายในกลุ่มกันเอง ชุมชนและกลุ่มยังไม่มีความรู้เรื่องการจัดการท่องเที่ยว ไม่มีหน่วยงานของรัฐเข้ามาดูแล หรือจัดการอบรมให้ ควรมีการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ ควรร่วมมือกันวางแผนหารูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวใหม่ๆ เพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว นอกจากนี้จะต้องรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมเอาไว้แล้ว ยังควรพัฒนาทักษะการสื่อสารด้วยภาษาสากลเพื่อความเข้าใจอันดีต่อกัน แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งควรพัฒนาความสะอาดของอาคารสถานที่ ความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวขณะอยู่ในสถานที่ท่องเที่ยว ความสะอาดด้านสาธารณสุขปลอดภัยขั้นพื้นฐาน และจะต้องช่วยกันดูแลรักษาสภาพภูมิทัศน์หรือระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความยั่งยืน

งานวิจัยต่างประเทศ

รอส และวอลล์ (2001) ได้ศึกษาถึงแนวคิด ชีวภาพภูมิศาสตร์ เพื่อประยุกต์ใช้ในประเทศอินโดนีเซีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสุราเวสี ผลการศึกษาพบว่า ความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศในพื้นที่ทางตะวันออกของประเทศอินโดนีเซียมีผลต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นอย่างมาก ซึ่งความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศนี้ถูกมองว่า เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สำคัญ ซึ่งกระตุ้นให้

เกิดการพัฒนาก้าวหน้าทางเศรษฐกิจในพื้นที่ ดังนั้น ในการพัฒนาการท่องเที่ยวจึงจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากชุมชนท้องถิ่นผู้ซึ่งมีชีวิตอยู่กับระบบนิเวศ

คริสโตเฟอร์ รอดเจอร์ (2005) ได้วิจัยเกี่ยวกับ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเคลาพิท ไฮแลนด์: เป็นความยั่งยืนใช่หรือไม่ วัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เพื่อพิจารณาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเคลาพิทไฮแลนด์ ประเทศมาเลเซีย ในแง่ของความยั่งยืนของอุตสาหกรรม โดยใช้การสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลในบริบทของทฤษฎีการพัฒนาอย่างยั่งยืน เพื่อศึกษาปัจจัยที่สำคัญในการกำหนดอนาคตของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะส่งผลกระทบต่อ การท่องเที่ยวและโครงสร้างของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในภูมิภาคนี้ โดยประเด็นภูมิศาสตร์ของพื้นที่และระบบป่าชุมชนในเคลาพิท จะเป็นประเด็นหลักในการกำหนดทิศทางในอนาคตของการท่องเที่ยวในพื้นที่อย่างยั่งยืน

คาริมา ซิมา (2008) ได้วิจัยเกี่ยวกับ การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเมืองอิสฟาฮาน : อุปสรรคและโอกาส พบว่า รัฐบาลต้องมีเงินทุนเพียงพอสำหรับการลงทุนและการพัฒนาการท่องเที่ยว ต้องมีการวางแผนเชิงพื้นที่และยุทธศาสตร์แห่งชาติเพื่อการพัฒนาเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเมืองอิสฟาฮาน ซึ่งผู้ที่มีส่วนได้เสียทุกคนต้องใช้กลยุทธ์นี้ร่วมกัน โดยจัดตั้งสมาคมที่ดำเนินการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง สำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัยใช้แนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) มุ่งศึกษาสถานการณ์ปัจจุบันและปัญหาที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว รูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยว เพื่อเสนอแนวทางในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรีให้เกิดความเหมาะสมต่อพื้นที่และทรัพยากร โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ข้อมูลและแหล่งข้อมูล
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. ขั้นตอนการวิจัย

ข้อมูลและแหล่งข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะตามแหล่งข้อมูล คือ
  - 1.1 ข้อมูลบริบทและสภาพการณ์ท่องเที่ยวในพื้นที่ และข้อมูลพื้นฐานทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อการประเมินศักยภาพของพื้นที่ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศซึ่งได้จากการลงพื้นที่วิจัย โดยการศึกษา สัมภาษณ์และสังเกต
  - 1.2 ข้อมูลบริบทพื้นที่ ข้อมูลศักยภาพของพื้นที่ ข้อมูลการจัดการการท่องเที่ยวของเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลปัญหาการท่องเที่ยว ข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชน ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสถานที่ท่องเที่ยว รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสม ซึ่งได้จากประชากรและกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบนำสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และแบบสอบถาม ได้แก่ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของอำเภอสังขละบุรี ผู้ประกอบการในพื้นที่ ประชาชนในพื้นที่ และนักท่องเที่ยว

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือ ข้อมูลเสริมประกอบการวิจัย หรือข้อมูลอื่นๆที่เกี่ยวข้องได้แก่ เอกสารวิชาการ วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย วารสารและเอกสารประกอบการประชุม บริการสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต เป็นต้น ซึ่งข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิเมื่อนำมาวิเคราะห์ร่วมกันก็จะทำให้งานวิจัยมีความน่าเชื่อถือ เหมาะสมต่อการนำไปใช้เป็นอย่างยิ่ง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ

1. เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบด้านการท่องเที่ยว คือ สำนักงานอำเภอสังขละบุรี , เทศบาลตำบลวังกะ , องค์การบริหารส่วนตำบลหนองลู , องค์การบริหารส่วนตำบลปรางค์และองค์การบริหารส่วนตำบลไล่โว่

2. ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่วิจัย ซึ่งมีจำนวน 34,720 คน แบ่งเป็น 3 ตำบล ดังนี้ ตำบลหนองลู 25,157 คน ตำบลปรางค์ 5,162 คน และตำบลไล่โว่ 4,401 คน (กระทรวงมหาดไทย, 2552 : ออนไลน์)

3. นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่วิจัย เนื่องจากพื้นที่วิจัยไม่มีการเก็บจำนวนที่มาท่องเที่ยว ข้อมูลที่ได้เป็นเพียงการคาดประมาณจากข้อมูลนักท่องเที่ยวทั้งจังหวัดและจากการสัมภาษณ์ (พิภพ พุกนิลฉาย, สัมภาษณ์, 27 มกราคม 2553) นักท่องเที่ยวเดินทางมายังพื้นที่วิจัยประมาณ 101,081 คน

จากจำนวนประชากรซึ่งใช้จำนวนครัวเรือนแทนประชากรและจำนวนนักท่องเที่ยว จะเห็นว่า มีจำนวนมาก ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอรวมจำนวนเพื่อคิดคำนวณกลุ่มตัวอย่างได้ง่าย ดังนั้นจำนวนทั้งหมดของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่วิจัยและนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังพื้นที่วิจัยรวมกันเป็นจำนวน 135,801 คน

กลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดกลุ่มตัวอย่างมีรายละเอียดดังนี้

1. เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบด้านการท่องเที่ยว ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purpose Sampling) เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีความเหมาะสมกับเรื่องที่จะวิจัย มีลักษณะตรงตามวัตถุประสงค์ที่จะวิจัย อีกทั้งยังเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ รู้จักสภาพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเป็นอย่างดี โดยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ ได้แก่

- นายอำเภอสังขละบุรี
- นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลวังกะ

- นายกองค้การบริหารส่วนตำบลหนองลู
- นายกองค้การบริหารส่วนตำบลปริงเผล
- นายกองค้การบริหารส่วนตำบลไล่โว่

2. ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่วิจัย มีจำนวน 34,720 คน ซึ่งเมื่อนำมารวมกับจำนวนนักท่องเที่ยวแล้วนั้นจะได้จำนวน 135,801 คน จึงต้องคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างก่อน ใช้วิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Yamane (1973) โดยเลือกใช้ค่าระดับความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 5% หรือ 0.05

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง

$$\begin{aligned} \text{แทนค่า} \quad n &= \frac{135,801}{1 + 135,801 (0.05)^2} \\ &= 398.825 \end{aligned}$$

จากการคำนวณที่ได้ เพื่อลดความคลาดเคลื่อนและสามารถแทนทุกส่วนประชากรได้ ผู้วิจัยจึงเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างเป็น 400 คน

จากกลุ่มตัวอย่างที่ได้มีขนาดเท่ากับ 400 คน จึงนำมาคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของประชาชนในพื้นที่วิจัย ดังนี้

จำนวนประชาชน 34,720 คน

$$\frac{34,720 \times 400}{135,801} = 102.26 \text{ คน}$$

ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่ได้มีจำนวน 102 คน

เมื่อได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่จำนวน 102 คน ใช้วิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างในสัดส่วนที่เท่ากันแต่ละตำบล คือ กำหนดให้ทั้ง 3 ตำบลมีกลุ่มตัวอย่างตำบลละ

34 คน โดยมีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป ไม่จำกัดเพศ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม

3. นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวในพื้นที่วิจัย มีจำนวน 101,081 คน เมื่อนำมารวมกับจำนวนประชากรในพื้นที่วิจัยแล้วนั้นจะได้จำนวน 135,801 คน เมื่อคำนวณหากลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Yamane ได้กลุ่มตัวอย่าง 400 คน ดังนั้นขนาดกลุ่มตัวอย่างของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวในพื้นที่วิจัย มีดังนี้

$$\begin{array}{r} \text{จำนวนนักท่องเที่ยว} \quad 101,081 \text{ คน} \\ 101,081 \times 400 = 297.73 \text{ คน} \\ \hline 135,801 \end{array}$$

ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่ได้มีจำนวน 298 คน

เมื่อได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการในการเก็บรวบรวมข้อมูล การเลือกกลุ่มตัวอย่างจะใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Random Sampling) เป็นการเลือกตัวอย่างแบบไม่ได้ยึดตามหลักเกณฑ์ เพียงแต่ตั้งเป้าหมายของกลุ่มตัวอย่างให้ตรงกับวัตถุประสงค์การวิจัย คือ มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป ไม่จำกัดเพศ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นคำถามแบบปลายเปิด (Opened Form) ในการสัมภาษณ์ข้อมูลต่างๆ โดยสัมภาษณ์กลุ่มหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการท่องเที่ยว เพื่อให้ได้ข้อมูลทางด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยว การวางแผน การมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ ความต้องการที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

2. แบบสอบถามประชาชนและนักท่องเที่ยว โดยแบ่งเป็นดังนี้

2.1 แบบสอบถามประชาชน แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ รายได้ ลักษณะของแบบสอบถามจะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 ทรรศนะการการท่องเที่ยวในพื้นที่ ลักษณะของแบบสอบถามจะเป็นแบบจัดอันดับ (Ranking Question)

ตอนที่ 3 ความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ลักษณะของแบบสอบถามจะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยใช้เกณฑ์

กำหนดลักษณะคะแนนและมาตราส่วนประเมินค่าจัดอันดับ ของลิเคิร์ต (Likert's rating scale) (1967) เป็นแบบให้เลือกตอบ คือ มากที่สุด, มาก, ปานกลาง, น้อย, น้อยที่สุด โดยการให้คะแนนความต้องการจะเรียงจากมากไปน้อย คือ 5,4,3,2,1

2.2 แบบสอบถามนักท่องเที่ยว แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ รายได้ ลักษณะของแบบสอบถามจะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 รูปแบบและพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ได้แก่ จำนวนครั้งที่มาเที่ยว สิ่งดึงดูดใจในการมาเที่ยว จุดประสงค์ที่มาเที่ยว การทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว ความพึงพอใจในการเดินทางมาท่องเที่ยว เป็นต้น ลักษณะของแบบสอบถามจะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 3 ความต้องการของนักท่องเที่ยวในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ลักษณะของแบบสอบถามจะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคิร์ต (อ้างถึงแล้ว) เป็นแบบให้เลือกตอบ คือ มากที่สุด, มาก, ปานกลาง, น้อย, น้อยที่สุด โดยการให้คะแนนความต้องการจะเรียงจากมากไปน้อย คือ 5,4,3,2,1

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยจะทำการดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าจากตำรา เอกสาร บทความ ทฤษฎีหลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดขอบเขต ของการวิจัย
2. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามจากเอกสาร เพื่อกำหนดขอบเขตและเนื้อหา จะได้มีความชัดเจนตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยยิ่งขึ้น
3. นำข้อมูลที่ได้มาสร้างเครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม ให้ครอบคลุมตามกรอบแนวคิดในการวิจัย
4. นำแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามที่ได้เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง และเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อนำมาแก้ไข
5. นำแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามที่ได้รับปรับปรุงแก้ไขในขั้นที่ 4 เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยการพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์โดยการหาค่า IOC (Index of Objective Congruence) ได้เท่ากับ 0.86

6. ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญจากนั้น นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบอีกครั้ง เพื่อการปรับปรุงแก้ไขครั้งสุดท้ายก่อนนำไปทดลองใช้ (Try Out) โดยการนำแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์นั้นไปทดลองใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) ของครอนบาค (Cronbach's alpha) (1970) ตามสูตร ดังนี้

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left\{ 1 - \frac{\sum s_i^2}{s^2} \right\}$$

เมื่อ α = สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

k = จำนวนข้อ

s_i^2 = ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

s^2 = ความแปรปรวนของคะแนนทั้งฉบับ

โดยค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือได้เท่ากับ 0.96

7. นำแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

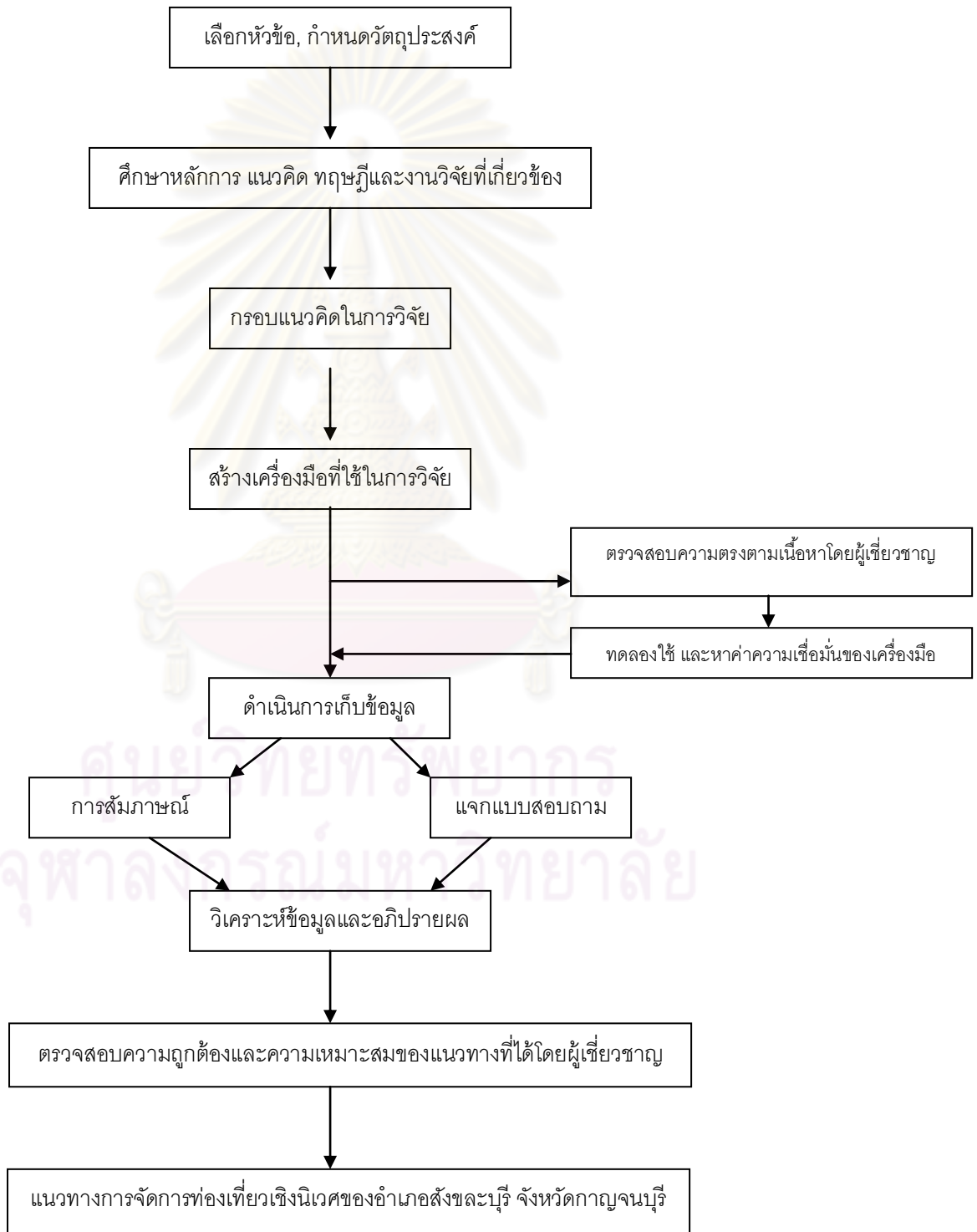
ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ณ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี โดยการสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลแบบแจกแบบสอบถามให้กรอกข้อมูลด้วยตนเอง (Self-Administered Questionnaire) โดยดำเนินการเก็บข้อมูลในเดือนพฤศจิกายน – เดือนธันวาคม พ.ศ. 2553

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ จะนำมาตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูล พร้อมกับเก็บรวบรวมข้อมูลตามลักษณะการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยนำข้อมูลที่ได้ในแต่ละครั้งมาจำแนกออกตามประเด็นคำถาม พร้อมกับพิจารณาความสมบูรณ์ของข้อมูลโดยดูจากวัตถุประสงค์การวิจัย และกรอบแนวคิดในการวิจัย ในระหว่างที่ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ตั้งประเด็นคำถาม เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลเสนอแนวทางการจัดการท่องเที่ยวแบบอย่างยั่งยืนของอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งการกระทำดังกล่าวถือว่าการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูลขั้นต้น โดยนำเสนอในลักษณะความเรียง และสรุปเป็นข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

2. ข้อมูลจากแบบสอบถามประชาชนในพื้นที่และนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวในพื้นที่
วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ และ
นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง และสรุปเป็นแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ
อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยทั้งหมดสามารถสรุปได้ดังภาพที่ 1

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิจัยเรื่องแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ออกเป็นขั้นตอนต่างๆตามลำดับดังนี้

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม 2 กลุ่ม คือ ประชาชนในพื้นที่วิจัย และนักท่องเที่ยว ซึ่งแบ่งออกเป็นกลุ่มละ 4 ตอน ตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามประชาชนในพื้นที่วิจัย
  - ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
  - ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่
  - ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความต้องการของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
  - ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอสังขละบุรี
2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามนักท่องเที่ยว
  - ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
  - ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบและพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว
  - ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการของนักท่องเที่ยวในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
  - ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอสังขละบุรี
3. ผลการสัมภาษณ์

1. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามประชาชนในพื้นที่วิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอสังขละบุรีที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 102 คน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ภูมิลำเนา การมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว ด้วยการแจกแจงความถี่ และคิดเป็นร้อยละ ซึ่งผลการวิเคราะห์แสดงดังตารางที่ 1 - 15

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ชาย	48	47.1
หญิง	54	52.9
รวม	102	100

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า ประชาชนที่ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 52.9 และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 47.1

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของประชาชนที่ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 20 ปี	10	9.8
20 - 30 ปี	20	19.6
31 - 40 ปี	27	26.5
41 - 50 ปี	29	28.4
51 - 60 ปี	11	10.8
มากกว่า 60 ปี	5	4.9
รวม	102	100

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า ประชาชนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.4 รองลงมามีอายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.5

ตารางที่ 3 ข้อมูลทั่วไปของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	77	75.5
ปริญญาตรี	21	20.6
สูงกว่าปริญญาตรี	4	3.9
รวม	102	100

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า ประชาชนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 75.5 รองลงมามีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 20.6

ตารางที่ 4 ข้อมูลทั่วไปของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
นักเรียน/นักศึกษา	10	9.8
ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	12	11.8
พนักงานเอกชน	1	1.0
เจ้าของกิจการ/ธุรกิจส่วนตัว	11	10.8
ค้าขาย/รับจ้างทั่วไป	52	51.0
เกษตรกร	8	7.8
แม่บ้าน/เกษียณอายุ/ไม่ได้ทำงาน	3	2.9
อื่นๆ(โปรดระบุ)	5	4.9
รวม	102	100

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่า ประชาชนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย/รับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 51 รองลงมาประกอบอาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ อาชีพเจ้าของธุรกิจ/ธุรกิจส่วนตัว ซึ่งมีจำนวนใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 11.8 และ 10.8

ตารางที่ 5 ข้อมูลทั่วไปของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 10,000 บาท	71	69.6
10,000 - 20,000 บาท	27	26.5
20,001 - 30,000 บาท	4	3.49
รวม	102	100

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่า ประชาชนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 69.6 รองลงมา มีรายได้ต่อเดือน 10,000-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 26.5

ตารางที่ 6 ข้อมูลทั่วไปของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามภูมิภาค

ภูมิภาค	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ตำบลหนองลู	31	30.4
ตำบลปรางค์	34	33.3
ตำบลไล่โว่	29	28.4
อื่นๆ (โปรดระบุ)	8	7.8
รวม	102	100

จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นว่า ประชาชนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีภูมิภาคอยู่ใน ตำบลปรางค์ คิดเป็นร้อยละ 33.3 รองลงมาอาศัยอยู่ในตำบลหนองลู และตำบลไล่โว่ ซึ่งมีจำนวนใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 30.4 และ 28.4

ตารางที่ 7 ข้อมูลทั่วไปของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระยะเวลาที่พักอาศัยในพื้นที่

ระยะเวลาที่พักอาศัยในพื้นที่	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1 - 5 ปี	5	4.9
6 - 10 ปี	6	5.9
11 - 15 ปี	1	1.0
16 - 20 ปี	13	12.7
มากกว่า 20 ปี	77	75.5
รวม	102	100

จากตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่า ประชาชนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในพื้นที่ เป็นเวลามากกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 75.5 รองลงมาอาศัยอยู่เป็นเวลา 16-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 12.7

ตารางที่ 8 ข้อมูลทั่วไปของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว

การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว	จำนวน(คน)	ร้อยละ
มีส่วนร่วม	69	67.6
ไม่มีส่วนร่วม	33	32.4
รวม	102	100

จากตารางที่ 8 แสดงให้เห็นว่า ประชาชนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 67.6 และประชาชนที่ไม่มีส่วนร่วม คิดเป็นร้อยละ 32.4

ตารางที่ 9 ข้อมูลทั่วไปของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามลักษณะการให้บริการทางการท่องเที่ยว

ลักษณะการให้บริการนักท่องเที่ยว	จำนวน(คน)	ร้อยละ
บริการที่พัก	9	13.04
บริการอาหารและเครื่องดื่ม	27	39.13
บริการขายสินค้าที่ระลึก	13	18.84
บริการนำเที่ยว/มัคคุเทศก์	5	7.25
เจ้าหน้าที่และให้เช่าอุปกรณ์การท่องเที่ยว	1	1.45
บริการสถานที่จอดรถ	0	0
บริการพาหนะรับจ้าง/ให้เช่าพาหนะ	14	20.29
รวม	69	100

จากตารางที่ 9 แสดงให้เห็นว่า ประชาชนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้บริการนักท่องเที่ยวในด้านบริการอาหารและเครื่องดื่ม คิดเป็นร้อยละ 39.13 รองลงมาเป็นด้านบริการพาหนะ/ให้เช่าพาหนะ และ บริการขายสินค้าที่ระลึก ซึ่งมีจำนวนใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 20.29 และ 18.84

ตารางที่ 10 ข้อมูลทั่วไปของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามลักษณะการดำเนินธุรกิจ ในสถานที่ท่องเที่ยว

ลักษณะการดำเนินการ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
เป็นเจ้าของ	42	60.87
เป็นลูกจ้าง	27	39.13
รวม	69	100

จากตารางที่ 10 แสดงให้เห็นว่า ประชาชนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเจ้าของการ ดำเนินการ คิดเป็นร้อยละ 60.87 และเป็นลูกจ้าง คิดเป็นร้อยละ 39.13

ตารางที่ 11 ข้อมูลทั่วไปของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามบริเวณที่ดำเนินธุรกิจ ใน สถานที่ท่องเที่ยว

บริเวณที่ดำเนินการ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ตำบลหนองลู	42	60.87
ตำบลปรางค์	24	34.78
ตำบลไลโว่	3	4.35
รวม	69	100

จากตารางที่ 11 แสดงให้เห็นว่า ประชาชนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีบริเวณ ดำเนินการอยู่ในตำบลหนองลู คิดเป็นร้อยละ 60.87 รองลงมาอยู่ในตำบลปรางค์ คิดเป็นร้อยละ 34.78

ตารางที่ 12 ข้อมูลทั่วไปของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามรูปแบบค่าใช้จ่ายในพื้นที่

รูปแบบค่าใช้จ่ายในพื้นที่	จำนวน(คน)	ร้อยละ
เสียค่าเช่า	28	40.58
ไม่เสียค่าเช่า	28	40.58
เป็นเจ้าของที่เอง	13	18.84
รวม	69	100

จากตารางที่ 12 แสดงให้เห็นว่า ประชาชนที่ตอบแบบสอบถามมีรูปแบบค่าใช้จ่ายในพื้นที่ เป็นแบบเสียค่าเช่า และไม่เสียค่าเช่า ซึ่งมีจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 40.58 รองลงมาจะเป็น เจ้าของที่เอง คิดเป็นร้อยละ 18.84

ตารางที่ 13 ข้อมูลทั่วไปของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามปัญหาและอุปสรรคในการ ดำเนินธุรกิจ ในสถานที่ท่องเที่ยว (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ*	จำนวน	ร้อยละ
ขาดเงินทุนในการดำเนินการ	34	16.8
ขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ	44	21.8
ขาดการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวทางสื่อต่างๆ	44	21.8
ขาดการพูดคุยกับกลุ่มผู้ประกอบการด้วยกันอย่างสม่ำเสมอ	45	22.3
นักท่องเที่ยวน้อยลงทำให้ขาดรายได้	32	15.8
สินค้าขาดความโดดเด่นไม่เป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยว	3	1.5
รวม	202	100

จากตารางที่ 13 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ เนื่องจากขาดการพูดคุยกันในกลุ่มผู้ประกอบการด้วยกันอย่างสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 22.3 รองลงมาจะเป็นเรื่องขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและขาดการประชาสัมพันธ์จากสื่อ ต่างๆ ซึ่งมีจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 21.8

ตารางที่ 14 ข้อมูลทั่วไปของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเหตุผลที่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยว

เหตุผลที่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยว	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ไม่มีเวลา	4	12.12
ไม่มีเงินทุน	2	6.06
ประกอบอาชีพอื่นที่ไม่เกี่ยวข้อง	27	81.82
รวม	33	100

จากตารางที่ 14 แสดงให้เห็นว่า ประชาชนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ที่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเนื่องมาจากประกอบอาชีพอื่นที่ไม่เกี่ยวข้อง คิดเป็นร้อยละ 81.82 รองลงมา คือ ไม่มีเวลา และไม่มีเงินทุน ซึ่งมีจำนวนใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 12.12 และ 6.06

ตารางที่ 15 ข้อมูลทั่วไปของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ต้องการเข้าร่วม

กิจกรรมการท่องเที่ยวที่ต้องการเข้าร่วม	จำนวน(คน)	ร้อยละ
บริการที่พัก	5	15.15
บริการอาหารและเครื่องดื่ม	7	21.21
บริการขายสินค้าที่ระลึก	9	27.28
บริการนำเที่ยว/มัคคุเทศก์	11	33.33
จำหน่ายและให้เช่าอุปกรณ์การท่องเที่ยว	1	3.03
รวม	33	100

จากตารางที่ 15 แสดงให้เห็นว่า ประชาชนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ต้องการเข้าร่วมในกิจกรรมด้านบริการนำเที่ยว/มัคคุเทศก์ คิดเป็นร้อยละ 33.33 รองลงมาจะเป็นด้านบริการขายสินค้าที่ระลึก บริการอาหารและเครื่องดื่ม และบริการที่พัก ซึ่งมีจำนวนใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 27.28 , 21.21 และ 15.15 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยวในอำเภอสังขละบุรี

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอสังขละบุรี จำนวน 102 คน แบ่งเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี และทรัพยากรการท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมและประเพณี ด้วยการจัดอันดับ 1 – 3 เรียงความชอบมากที่สุด มีการแจกแจงความถี่ และคิดเป็นร้อยละ ซึ่งผลการวิเคราะห์แสดงดังตารางที่ 16 - 18

ตารางที่ 16 ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในอำเภอสังขละบุรี

ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
อันดับที่ 1 น้ำตกเกริงกระเวีย	51	44.35
อันดับที่ 2 อุทยานแห่งชาติเขาแหลม	33	28.70
อันดับที่ 3 ทะเลสาบสังขละบุรี	31	26.95
รวม	115	100

จากตารางที่ 16 แสดงให้เห็นว่า ประชาชนที่ตอบแบบสอบถามคิดว่า น้ำตกเกริงกระเวีย เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอันดับที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 48.58 อันดับที่ 2 คือ อุทยานแห่งชาติเขาแหลม คิดเป็นร้อยละ 28.70 และอันดับที่ 3 คือ ทะเลสาบสังขละบุรี คิดเป็นร้อยละ 26.95

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 17 ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีในอำเภอสังขละบุรี

ทรัพยากรการท่องเที่ยว ทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี	จำนวน(คน)	ร้อยละ
อันดับที่ 1 ด้านเจดีย์สามองค์	50	45.45
อันดับที่ 2 วัดวังคิเวการาม	33	30.00
อันดับที่ 3 สะพานมอญ	27	24.55
รวม	110	100

จากตารางที่ 17 แสดงให้เห็นว่า ประชาชนที่ตอบแบบสอบถามคิดว่า ด้านเจดีย์สามองค์ เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีอันดับที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 45.45 อันดับที่ 2 คือ วัดวังคิเวการาม คิดเป็นร้อยละ 30 และอันดับที่ 3 คือ สะพานมอญ คิดเป็นร้อยละ 24.55

ตารางที่ 18 ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมและประเพณีในอำเภอสังขละบุรี

ทรัพยากรการท่องเที่ยว ทางศิลปวัฒนธรรมและประเพณี	จำนวน(คน)	ร้อยละ
อันดับที่ 1 งานคล้ายวันเกิดหลวงพ่อบุญรอด	30	37.50
อันดับที่ 2 ประเพณีลอยเรือสะเดาะเคราะห์	27	33.75
อันดับที่ 3 งานผูกข้อมือชาวกระเหรี่ยง	23	28.75
รวม	80	100

จากตารางที่ 18 แสดงให้เห็นว่า ประชาชนที่ตอบแบบสอบถามคิดว่า งานคล้ายวันเกิด หลวงพ่อบุญรอด เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมและประเพณีอันดับที่ 1 คิดเป็น ร้อยละ 37.50 อันดับที่ 2 คือ ประเพณีลอยเรือสะเดาะเคราะห์ คิดเป็นร้อยละ 33.75 และอันดับที่ 3 คือ งานผูกข้อมือชาวกระเหรี่ยง คิดเป็นร้อยละ 28.75

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความต้องการของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความต้องการของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ด้วยการคิดเป็นร้อยละ ซึ่งผลการวิเคราะห์แสดงดังตารางที่ 19 – 25

ตารางที่ 19 ความต้องการของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	ความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชน (ร้อยละ)				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	n = 102				
1. ด้านการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม	41.42	49.75	8.83	-	-
2. ด้านการให้การศึกษและสร้างจิตสำนึก	30.20	59.22	10.58	-	-
3. ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน	35.69	55.10	9.21	-	-
4. ด้านการส่งเสริมการตลาดและการนำเที่ยว	24.51	54.57	20.92	-	-
5. ด้านการจัดโครงสร้างพื้นฐาน	28.43	53.27	18.30	-	-
6. ด้านการส่งเสริมการลงทุน	19.93	57.52	22.55	-	-
รวม	31.03	55.07	13.90	-	-

จากตารางที่ 19 ความต้องการของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรีทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ประชาชนมีความต้องการมากในด้านการให้การศึกษและสร้างจิตสำนึก คิดเป็นร้อยละ 59.22 รองลงมาคือด้านการส่งเสริมการลงทุน และด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน คิดเป็นร้อยละ 57.52 และร้อยละ 55.10

ตารางที่ 20 ความต้องการของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการจัดการ
ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

ด้านการจัดการทรัพยากรและ สิ่งแวดล้อม	ความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชน (ร้อยละ)				
	n = 102				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ชุมชนควรมีบทบาทในการกำหนดพื้นที่ ในเขตอนุรักษ์และในชุมชนให้เป็นบริเวณ รองรับนักท่องเที่ยวอย่างเป็นสัดส่วน	38.2	51.0	10.8	-	-
2. ชุมชนควรได้ร่วมในการฟื้นฟูและ บำรุงรักษาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ สม่ำเสมอไม่ให้เสื่อมโทรม และให้เป็นพื้นที่ น่ายุ เป็นแหล่งที่เหมาะสมสำหรับการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	46.1	51.0	2.9	-	-
3. ชุมชนมีส่วนร่วมและดูแลการกำหนด มาตรการในการใช้พื้นที่และกิจกรรมของการ ท่องเที่ยวในพื้นที่	40.2	48.0	11.8	-	-
4. มีการกำหนดเขตในการสร้างอาคารให้ห่าง จากแหล่งต้นน้ำเพื่อให้เกิดการกรองโดย ธรรมชาติก่อนที่จะซึมลงแหล่งน้ำ	41.2	49.0	9.8	-	-
รวม	41.42	49.75	8.83	-	-

จากตารางที่ 20 จะเห็นได้ว่า ความต้องการของประชาชนในด้านการจัดการทรัพยากร
และสิ่งแวดล้อม ทุกประเด็นอยู่ในระดับมาก โดยมี 2 ประเด็น คือ ประเด็นชุมชนควรมีบทบาทใน
การกำหนดพื้นที่ทั้งในเขตอนุรักษ์และในชุมชนให้เป็นบริเวณรองรับนักท่องเที่ยวอย่างเป็นสัดส่วน
และประเด็นชุมชนควรได้ร่วมในการฟื้นฟูและบำรุงรักษาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ
สม่ำเสมอไม่ให้เสื่อมโทรม และให้เป็นพื้นที่น่ายุ เป็นแหล่งที่เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยวเชิง
นิเวศ มีความต้องการระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 51 เท่ากัน

ตารางที่ 21 ความต้องการของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการให้การศึกษา และสร้างจิตสำนึก

ด้านการให้การศึกษาและสร้างจิตสำนึก	ความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชน (ร้อยละ)				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ชุมชนควรมีความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว เช่น ความเป็นมา, เส้นทางท่องเที่ยว, วัฒนธรรม ประเพณี เพื่อสามารถพูดคุยและเผยแพร่แก่นักท่องเที่ยว	51.0	45.1	3.9	-	-
2. ชุมชนมีส่วนร่วมดำเนินการพัฒนาดูแลสื่อให้ ความรู้เกี่ยวกับพื้นที่ เช่น ทำป้ายบอก ร่วมกับเจ้าหน้าที่ภาครัฐ	26.5	69.6	3.9	-	-
3. ชุมชนดำเนินการจัดตั้งอนุกรรมการเพื่อรับ ภาระหน้าที่ดูแลการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่าง ต่อเนื่องในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว	22.5	61.8	15.7	-	-
4. สถาบันการศึกษาและการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ควรมีการจัดอบรมเพื่อเป็น ภาครัฐท้องถิ่นท่องเที่ยวเชิงนิเวศแก่ประชาชนและ ผู้สนใจในชุมชน	27.5	58.8	13.7	-	-
5. มีการประเมินผลเป็นระยะในการให้การศึกษา เรียบรู้และสร้างจิตสำนึกด้านการท่องเที่ยวเชิง นิเวศของชุมชนเพื่อดูความก้าวหน้า และเป็นการ พัฒนาที่ยั่งยืน	23.5	60.8	15.7	-	-
รวม	30.20	59.22	10.58	-	-

จากตารางที่ 21 จะเห็นได้ว่า ความต้องการของประชาชนในด้านการให้การศึกษาและ สร้างจิตสำนึกส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยประเด็นชุมชนมีส่วนร่วมดำเนินการพัฒนาดูแลสื่อให้ ความรู้เกี่ยวกับพื้นที่ เช่น ทำป้ายบอก ร่วมกับเจ้าหน้าที่ภาครัฐ มีความต้องการมาก คิดเป็นร้อย ละ 69.6 และรองลงมาคือ ประเด็นชุมชนดำเนินการจัดตั้งอนุกรรมการเพื่อรับภาระหน้าที่ดูแลการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างต่อเนื่องในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 61.8

ตารางที่ 22 ความต้องการของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน

ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน	ความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชน (ร้อยละ)				
	n = 102				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอำเภอสังขละบุรี	42.2	52.9	4.9	-	-
2. ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาต่างๆที่เกิดจากการท่องเที่ยว	44.1	51.0	4.9	-	-
3. ชุมชนควรมีส่วนเข้าร่วมประชุมแผน/นโยบายด้านการท่องเที่ยวร่วมกับผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการท่องเที่ยว	40.2	52.0	7.8	-	-
4. ชุมชนควรมีส่วนร่วมรับรู้ข้อมูลต่างๆในการบริหารและจัดการการท่องเที่ยว	29.4	58.8	11.8	-	-
5. มีการจัดสรรผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวอย่างยุติธรรมแก่ทุกคนที่เกี่ยวข้อง	22.5	60.8	16.7	-	-
รวม	35.69	55.10	9.21	-	-

จากตารางที่ 22 จะเห็นได้ว่า ความต้องการของประชาชนในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกประเด็นอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นมีการจัดสรรผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวอย่างยุติธรรมแก่ทุกคนที่เกี่ยวข้อง มีความต้องการมาก คิดเป็นร้อยละ 60.8 รองลงมาคือ ประเด็นชุมชนควรมีส่วนร่วมรับรู้ข้อมูลต่างๆในการบริหารและจัดการการท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 58.8

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 23 ความต้องการของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการส่งเสริมการตลาดและการนำเที่ยว

ด้านการส่งเสริมการตลาดและการนำเที่ยว	ความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชน (ร้อยละ)				
	n = 102				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการเผยแพร่ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวรู้จักและสนใจมาท่องเที่ยวอำเภอสังขละบุรี	31.4	53.9	14.7	-	-
2. ชุมชนมีส่วนร่วมจัดทำการศึกษา และทราบถึงความคิดเห็นจากนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวอำเภอสังขละบุรี เพื่อนำมาพัฒนา	26.5	55.9	17.6	-	-
3. ชุมชนควรมีความเข้าใจเรื่องตลาดนักท่องเที่ยวที่จะมาท่องเที่ยว โดยศึกษาข้อมูลจากการตลาดการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และผู้รับผิดชอบในพื้นที่ เพื่อให้การดำเนินงานถูกทิศทาง วางแผนได้ดีขึ้น	15.7	53.9	30.4	-	-
รวม	24.51	54.57	20.92	-	-

จากตารางที่ 23 จะเห็นได้ว่า ความต้องการของประชาชนในด้านการส่งเสริมการตลาดและการนำเที่ยวทุกประเด็นอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นชุมชนมีส่วนร่วมจัดทำการศึกษา และทราบถึงความคิดเห็นจากนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวอำเภอสังขละบุรี เพื่อนำมาพัฒนา มีความต้องการมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 55.9 รองลงมาคือ ประเด็นชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการเผยแพร่ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวรู้จักและสนใจมาท่องเที่ยวอำเภอสังขละบุรี และประเด็นชุมชนควรมีความเข้าใจเรื่องตลาดนักท่องเที่ยวที่จะมาท่องเที่ยว โดยศึกษาข้อมูลจากการตลาดการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และผู้รับผิดชอบในพื้นที่ เพื่อให้การดำเนินงานถูกทิศทาง วางแผนได้ดีขึ้น คิดเป็นร้อยละ 53.9 เท่ากัน

ตารางที่ 24 ความต้องการของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการจัดโครงสร้างพื้นฐาน

ด้านการจัดโครงสร้างพื้นฐาน	ความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชน (ร้อยละ)				
	n = 102				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการและผู้มีประสบการณ์ขององค์การบริหารท้องถิ่น มาดูแลรับผิดชอบ โครงสร้างพื้นฐานและบริการ ได้แก่ ถนน, ยานพาหนะ, ไฟฟ้า, โทรศัพท์ของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่อำเภอสังขละบุรี	28.4	52.9	18.6	-	-
2. ชุมชนควรทราบถึงการออกระเบียบหรือกฎหมายรองรับและควบคุมมาตรฐานของถนน ยานพาหนะ ไฟฟ้าและโทรศัพท์ในพื้นที่ท่องเที่ยว	34.3	50.0	15.7	-	-
3. มาตรฐานของโครงสร้างพื้นฐานและบริการ คือ ถนน ยานพาหนะ ไฟฟ้าและโทรศัพท์ในพื้นที่ท่องเที่ยว ควรได้มีการติดตาม/ตรวจสอบ/ปรับปรุง/พัฒนาโดยองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และกรรมการชุมชน	22.5	56.9	20.6	-	-
รวม	28.43	53.27	18.30	-	-

จากตารางที่ 24 จะเห็นได้ว่า ความต้องการของประชาชนในด้านการจัดโครงสร้างพื้นฐานทุกประเด็นอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นมาตรฐานของโครงสร้างพื้นฐานและบริการ คือ ถนน ยานพาหนะ ไฟฟ้าและโทรศัพท์ในพื้นที่ท่องเที่ยว ควรได้มีการติดตาม/ตรวจสอบ/ปรับปรุง/พัฒนาโดยองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และกรรมการชุมชน มีความต้องการมาก คิดเป็นร้อยละ 56.9 รองลงมาคือประเด็นควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการและผู้มีประสบการณ์ขององค์การบริหารท้องถิ่น มาดูแลรับผิดชอบ โครงสร้างพื้นฐานและบริการ ได้แก่ ถนน, ยานพาหนะ, ไฟฟ้า, โทรศัพท์ของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่อำเภอสังขละบุรี คิดเป็นร้อยละ 52.9

ตารางที่ 25 ความต้องการของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการส่งเสริมการลงทุน

ด้านการส่งเสริมการลงทุน	ความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชน (ร้อยละ)				
	n = 102				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ชุมชนมีการติดต่อประสานงานกับภาครัฐ เพื่อขอความช่วยเหลือด้านการระดมทุนในการลงทุนจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	24.5	57.8	17.6	-	-
2. ควรจัดอบรมแนะนำการลงทุนและทักษะการบริการ (นักท่องเที่ยว) ให้แก่ประชาชนในชุมชน	18.6	57.8	23.5	-	-
3. การส่งเสริมการลงทุนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยมีการจัดตั้งกลุ่มบริการในรูปแบบสหกรณ์, บริษัท หรือการร่วมลงทุน พร้อมทั้งหาแหล่งเงินทุนของรัฐหรือเอกชนในการสนับสนุน เพื่อส่งเสริมการประกอบการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศสำหรับชุมชน	16.7	56.9	26.5	-	-
รวม	19.93	57.52	22.55	-	-

จากตารางที่ 25 จะเห็นได้ว่า ความต้องการของประชาชนในด้านการส่งเสริมการลงทุนทุกประเด็นอยู่ในระดับมาก โดยมี 2 ประเด็น คือ ประเด็นชุมชนมีการติดต่อประสานงานกับภาครัฐ เพื่อขอความช่วยเหลือด้านการระดมทุนในการลงทุนจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และประเด็นจัดอบรมแนะนำการลงทุนและทักษะการบริการ (นักท่องเที่ยว) ให้แก่ประชาชนในชุมชน มีความต้องการมาก คิดเป็นร้อยละ 57.8 เท่ากัน รองลงมาคือ ประเด็นการส่งเสริมการลงทุนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยมีการจัดตั้งกลุ่มบริการในรูปแบบสหกรณ์, บริษัท หรือการร่วมลงทุน พร้อมทั้งหาแหล่งเงินทุนของรัฐหรือเอกชนในการสนับสนุน เพื่อส่งเสริมการประกอบการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศสำหรับชุมชน คิดเป็นร้อยละ 56.9

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความเห็นข้อเสนอแนะในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอสังขละบุรี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ เป็นข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี โดยประชาชนให้ข้อเสนอแนะจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 3.92 เนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้ข้อเสนอแนะ มีจำนวนน้อย ผู้วิจัยจึงนำเสนอเป็นความถี่ของจำนวนคน ซึ่งผลการวิเคราะห์แสดงผลดังตารางที่ 26

ตารางที่ 26 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของประชาชนเกี่ยวกับแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

ข้อเสนอแนะ	จำนวน(คน)
1. ชุมชนควรร่วมมืออนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว ประเพณี และวัฒนธรรมให้คงอยู่ ไม่ปล่อยให้ความเจริญเข้ามามากเกินไป เพราะทุกวันนี้สังขละบุรีเปลี่ยนแปลงไปกว่าเดิมน	1
2. ต้องช่วยกันรักษาประเพณีดั้งเดิม วัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาให้มีความเข้มแข็ง หากต้องมีการพัฒนาสิ่งต่างๆให้ทันสมัย ก็ต้องไม่สวนทางกับการอนุรักษ์เช่นกัน	1
3. รักษาความเป็นสังขละบุรีไว้ ใช้ตึกนี้เป็นจุดขาย อย่าปล่อยให้ความทันสมัยเข้ามามากเกินไป เพราะจะกลายเป็นเหมือนปาย หรือพัทยา ที่ขายนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมากกว่าคนไทย	1
4. อยากให้ภาครัฐเข้ามาช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวมากกว่านี้ อาจจะเป็นในเรื่องงบประมาณ เงินทุนช่วยเหลือ หรือเป็นการประชาสัมพันธ์ทางสื่อต่างๆ เพื่อให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวเยอะๆ ยิ่งเมื่อมีการสู้รบของพม่าเกิดขึ้น ก็ต้องยิ่งประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวทราบความเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้น เพราะนักท่องเที่ยวอาจจะกลัวกับสถานการณ์ ไม่กล้ามาท่องเที่ยว เราก็ต้องอธิบายความเป็นจริงให้นักท่องเที่ยวได้ทราบ	1
รวม	4

2. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามนักท่องเที่ยว

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอสังขละบุรีที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 298 คน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ด้วยการแจกแจงความถี่ และคิดเป็นร้อยละ ซึ่งผลการวิเคราะห์แสดงดังตารางที่ 27 - 31

ตารางที่ 27 ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ชาย	146	49.0
หญิง	152	51.0
รวม	298	100

จากตารางที่ 27 แสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 51 และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 49

ตารางที่ 28 ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 20 ปี	13	4.4
20 - 30 ปี	94	31.5
31 - 40 ปี	69	23.2
41 - 50 ปี	66	22.1
51 - 60 ปี	41	13.8
มากกว่า 60 ปี	15	5.0
รวม	298	100

จากตารางที่ 28 แสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อายุระหว่าง 20-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.5 รองลงมาอายุระหว่าง 31-40 ปี และ อายุ 41-50 ปี ซึ่งมีจำนวนใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 23.2 และ 22.1

ตารางที่ 29 ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยว จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	22	7.4
ปริญญาตรี	251	84.2
สูงกว่าปริญญาตรี	25	8.4
รวม	298	100

จากตารางที่ 29 แสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 84.2 รองลงมาเป็นระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี และต่ำกว่าปริญญาตรี ซึ่งมีจำนวนใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 8.4 และ 7.4

ตารางที่ 30 ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยว จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
นักเรียน/นักศึกษา	37	12.4
ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	99	33.2
พนักงานบริษัท/เอกชน	98	32.9
เจ้าของกิจการ/ธุรกิจส่วนตัว	26	8.7
ค้าขาย/รับจ้างทั่วไป	19	6.4
แม่บ้าน/เกษียณอายุ/ไม่ได้ทำงาน	19	6.4
รวม	298	100

จากตารางที่ 30 แสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประกอบอาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ และพนักงานบริษัท/เอกชน ซึ่งมีจำนวนใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 33.2 และ 32.9 รองลงมาประกอบอาชีพนักเรียน/นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 12.4

ตารางที่ 31 ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวกำหนดตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 10,000 บาท	43	14.4
10,000 - 20,000 บาท	74	24.8
20,001 - 30,000 บาท	78	26.2
30,001 - 40,000 บาท	80	26.8
40,001 - 50,000 บาท	12	4.0
มากกว่า 50,000 บาท	11	3.7
รวม	298	100

จากตารางที่ 31 แสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่าง 30,001-40,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 26.8 รองลงมามีรายได้ระหว่าง 20,001-30,000 บาท และ 10,000-20,000 บาท ซึ่งมีจำนวนใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 26.2 และ 24.8

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบและพฤติกรรมการท่องเที่ยวของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบและพฤติกรรมการท่องเที่ยวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ การเดินทางมาท่องเที่ยว ผู้ร่วมเดินทางท่องเที่ยว ลักษณะการเดินทางมาท่องเที่ยว สื่อที่ทำให้รู้จักและเดินทางมาท่องเที่ยว ระยะเวลาที่เข้ามาท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยว สาเหตุและสิ่งดึงดูดใจในการมาท่องเที่ยว จุดประสงค์ในการมาท่องเที่ยว กิจกรรมที่ได้ทำในการท่องเที่ยว ความพึงพอใจในการท่องเที่ยว และความต้องการกลับมาท่องเที่ยวอีก ด้วยการแจกแจงความถี่ และคิดเป็นร้อยละ ซึ่งผลการวิเคราะห์แสดงดังตารางที่ 32- 42

ตารางที่ 32 รูปแบบและพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว จำแนกตามการเดินทางมาท่องเที่ยวอำเภอสังขละบุรีในรอบ 1 ปี

การเดินทางมาท่องเที่ยวอำเภอสังขละบุรี	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ครั้งแรก	243	81.5
มาแล้วมากกว่า 1 ครั้ง	55	18.5
รวม	298	100

จากตารางที่ 32 แสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวอำเภอสังขละบุรีเป็นครั้งแรก คิดเป็นร้อยละ 81.5 และเดินทางมาท่องเที่ยวมากกว่า 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 18.5

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 33 รูปแบบและพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว จำแนกตามผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยว

ผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยว	จำนวน(คน)	ร้อยละ
คนเดียว	6	2.0
ครอบครัว	110	36.9
เพื่อน	156	52.3
คู่รัก	24	8.1
อื่นๆ (ไปรถระบุ)	2	0.7
รวม	298	100

จากตารางที่ 33 แสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวอำเภอสังขละบุรีกับเพื่อน คิดเป็นร้อยละ 52.3 รองลงมาเดินทางมากับครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 36.9

ตารางที่ 34 รูปแบบและพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว จำแนกตามลักษณะการเดินทางมาท่องเที่ยว

ลักษณะการเดินทางมาท่องเที่ยว	จำนวน(คน)	ร้อยละ
รถยนต์ส่วนบุคคล	193	64.8
รถโดยสารประจำทาง	9	3.0
รถจักรยานยนต์	2	0.7
รถตู้/รถเหมา	94	31.5
รวม	298	100

จากตารางที่ 34 แสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวโดยรถยนต์ส่วนบุคคล คิดเป็นร้อยละ 64.8 รองลงมาเดินทางมาโดยรถตู้/รถเหมา คิดเป็นร้อยละ 31.5

ตารางที่ 35 รูปแบบและพฤติกรรมมารท่งเท่ยวของนักท่งเท่ยว จำแนกตามการรับรู้ข้อมูลการมารท่งเท่ยวอำเภอสงขละบุรี

สื่อที่ทำให้รู้จักและเดินทางมารท่งเท่ยว	จำนวน(คน)	ร้อยละ
เพื่อน กลุ่มญาติ	146	49
สื่อ วิทยุ โทรทัศน์	88	29.5
สื่อวารสาร สิ่งพิมพ์	29	9.7
อินเทอร์เน็ต	31	10.4
ป้ายประชาสัมพันธ์	1	0.3
บริษัทหรือองค์กรจัดการมารท่งเท่ยว	3	1.0
อื่นๆ (โปรดระบุ)	0	0
รวม	298	100

จากตารางที่ 35 แสดงให้เห็นว่า นักท่งเท่ยวที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่รู้จักและเดินทางมารท่งเท่ยวโดยผ่านทางเพื่อนหรือกลุ่มญาติ คิดเป็นร้อยละ 49 รองลงมารู้จักจากสื่อวิทยุโทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 29.5

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 36 รูปแบบและพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว จำแนกตามระยะเวลาในการท่องเที่ยวอำเภอสังขละบุรี

ระยะเวลาที่ท่องเที่ยวอำเภอสังขละบุรี	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ไปกลับวันเดียวไม่พักค้างคืน	10	3.4
พักค้างคืน 1 - 2 คืน	287	96.3
อื่นๆ(โปรดระบุ)	1	0.3
รวม	298	100

จากตารางที่ 36 แสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ท่องเที่ยวอำเภอสังขละบุรีโดยพักค้างคืน 1-2 คืน คิดเป็นร้อยละ 96.3 รองลงมาไปกลับวันเดียวไม่พักค้างคืน คิดเป็นร้อยละ 3.4

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 37 รูปแบบและพฤติกรรมกรท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว จำแนกตามแหล่งท่องเที่ยวที่ได้เดินทางไปท่องเที่ยว (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

แหล่งท่องเที่ยวที่ได้เดินทางไปท่องเที่ยว*	จำนวน	ร้อยละ
วัดวังگیเวการาม	198	21.2
หมู่บ้านชาวมอญ/สะพานมอญ	153	16.3
หมู่บ้านกะเหรี่ยงกองมิ่งทะเล	25	2.7
น้ำตกเกริงกะเวีย/น้ำตกไตช่องถ่อง	99	10.6
ด่านเจดีย์สามองค์	253	27.0
น้ำตกนางครวญ	8	0.9
น้ำตกตะเคียงทอง	6	0.6
น้ำตกกะเตงเจง	0	0
ถ้ำปะไรโหนด/ถ้ำแก้วสวรรค์บาดาล	2	0.2
เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร	18	1.9
ล่องแก่งซองกาเลีย/แม่น้ำรันตี	14	1.5
ทะเลสาบสังขละบุรี/เมืองบาดาล	68	7.3
อุทยานแห่งชาติเขาแหลม	84	9.0
อื่นๆ	8	0.9
รวม	937	100

จากตารางที่ 37 แสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ได้เดินทางไปท่องเที่ยวด่านเจดีย์สามองค์ คิดเป็นร้อยละ 27 รองลงมาคือ วัดวังกีเวการาม และ สะพานมอญ/หมู่บ้านชาวมอญ ซึ่งมีจำนวนใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 21.2 และ 16.3

ตารางที่ 38 รูปแบบและพฤติกรรมกรท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว จำแนกตามสาเหตุและสิ่งดึงดูดใจในการเดินทางมาท่องเที่ยว (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

สาเหตุและสิ่งดึงดูดใจในการเดินทางมาท่องเที่ยว*	จำนวน	ร้อยละ
อยู่ใกล้บ้าน	14	2.5
ชอบบรรยากาศที่เป็นธรรมชาติ	267	48.2
คมนาคมสะดวก/ระยะทางใกล้	12	2.2
ความเป็นเอกลักษณ์ของอำเภอ	182	32.9
มีบริการนำเที่ยวต่างๆ	20	3.6
ชื่อเสียงรสชาติอาหาร	4	0.7
มีการประชาสัมพันธ์จากสื่อต่างๆ	48	8.7
อื่นๆ	7	1.3
รวม	554	100

จากตารางที่ 38 แสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวเนื่องจากชอบบรรยากาศที่เป็นธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 48.2 รองลงมา คือ ความเป็นเอกลักษณ์ของอำเภอ คิดเป็นร้อยละ 32.9

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 39 รูปแบบและพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว จำแนกตามจุดประสงค์ในการเดินทางมาท่องเที่ยว (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

จุดประสงค์ในการเดินทางมาเที่ยว*	จำนวน	ร้อยละ
เพื่อพักผ่อน	256	49.3
เพื่อซื้อของฝาก	109	21.0
เพื่อรับประทานอาหาร	20	3.9%
เพื่อไหว้พระ	116	22.4
ติดต่อธุรกิจ	3	0.6
เยี่ยมญาติ	3	0.6
อื่นๆ	12	2.3
รวม	519	100

จากตารางที่ 39 แสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีจุดประสงค์ในการเดินทางมาท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อน คิดเป็นร้อยละ 49.3 รองลงมา คือ เพื่อไหว้พระ และเพื่อซื้อของฝาก ซึ่งมีจำนวนใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 22.4 และ 21

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 40 รูปแบบและพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว จำแนกตามกิจกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวสนใจ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

กิจกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวสนใจ*	จำนวน	ร้อยละ
เที่ยวชมน้ำตก	174	21.4
เดินป่า	34	4.2
ล่องแก่ง	21	2.6
ขี่ช้างชมธรรมชาติ	7	0.9
นั่งเรือชมทะเลสาบ	173	21.3
ดูนก	17	2.1
ปั่นจักรยาน	6	0.7
พายเรือ	13	1.6
ตั้งแคมป์พักผ่อน/กางเต็นท์	50	6.2
พักผ่อนริมน้ำ	76	9.4
ว่ายน้ำ	16	2.0
ตกปลา	13	1.6
เที่ยวถ้ำ	18	2.2
ถ่ายรูปธรรมชาติ	186	22.9
อื่นๆ	8	1.0
รวม	810	100

จากตารางที่ 40 แสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ได้ทำกิจกรรมถ่ายรูปธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 22.9 รองลงมา คือ เที่ยวชมน้ำตก และนั่งเรือชมทะเลสาบ ซึ่งมีจำนวนใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 21.4 และ 21.3

ตารางที่ 41 รูปแบบและพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว จำแนกตามความพึงพอใจในการท่องเที่ยวอำเภอสังขละบุรี (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ความพึงพอใจในการท่องเที่ยวอำเภอสังขละบุรี*	จำนวน	ค่าร้อยละ
ด้านการได้รับการต้อนรับจากประชาชนผู้ประกอบการในชุมชน	67	5.1
ด้านความสวยงามของภูมิทัศน์/ธรรมชาติ	266	20.3
ด้านความน่าสนใจในวัฒนธรรมและประเพณีพื้นบ้าน	166	12.7
ด้านความน่าสนใจในวิถีชีวิตของชุมชน	217	16.6
ด้านรสชาติอาหาร	43	3.3
ด้านราคาสินค้า	102	7.8
ด้านการจัดระเบียบพื้นที่ร้านค้าและที่พักต่างๆ	52	4.0
ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวต่างๆ	149	11.4
ด้านการดูแลรักษาความสะอาดแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ	54	4.1
ด้านการประชาสัมพันธ์ด้านข้อมูลการท่องเที่ยว	76	5.8
ด้านการอำนวยความสะดวกในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว	63	4.8
ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	53	4.1
รวม	1308	100

จากตารางที่ 41 แสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในด้านความสวยงามของภูมิทัศน์และธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 20.3 รองลงมา คือ ด้านความน่าสนใจในวิถีชีวิตของชุมชน คิดเป็นร้อยละ 16.6

ตารางที่ 42 รูปแบบและพฤติกรรมगतท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว จำแนกตามความเห็นในการเดินทางกลับมาท่องเที่ยวอำเภอสังขละบุรี

ความเห็นในการเดินทางมาท่องเที่ยว อำเภอสังขละบุรี	จำนวน	ร้อยละ
มา	291	97.7
ไม่มา	7	2.3
รวม	298	100

จากตารางที่ 42 แสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเห็นว่า จะกลับมาท่องเที่ยวอำเภอสังขละบุรีอีก คิดเป็นร้อยละ 97.7 และไม่เดินทางมาท่องเที่ยวอีก คิดเป็นร้อยละ 2.3

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการของนักท่องเที่ยวในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการของนักท่องเที่ยวในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ด้วยการคิดเป็นร้อยละ ซึ่งผลการวิเคราะห์แสดงดังตารางที่ 43 – 49

ตารางที่ 43 ความต้องการของนักท่องเที่ยวในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	ความต้องการของนักท่องเที่ยว (คิดเป็นร้อยละ)				
	n = 298				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	มาก	น้อยที่สุด
1. ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว	25.06	50.00	23.32	1.29	0.33
2. ด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	49.58	33.05	14.68	2.27	0.42
3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	36.10	45.63	16.43	1.67	0.17
4. ด้านโปรแกรมการท่องเที่ยว	21.28	48.93	28.25	1.47	0.07
5. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว	27.33	51.15	19.80	1.67	0.05
6. ด้านบริการเสริม	35.95	47.11	14.85	1.97	0.12
รวม	33.53	46.37	18.23	1.69	0.18

จากตารางที่ 43 ความต้องการของนักท่องเที่ยวในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 51.15 ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 50 ด้านโปรแกรมการท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 48.93 ด้านบริการเสริม คิดเป็นร้อยละ 47.11 และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก คิดเป็นร้อยละ 45.63 ยกเว้นด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งมีความต้องการในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 49.58

ตารางที่ 44 ความต้องการของนักท่องเที่ยวในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านสิ่งดึงดูดใจ
ทางการท่องเที่ยว

ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว	ความต้องการของนักท่องเที่ยว(ร้อยละ)				
	n = 102				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. กำหนดเขตพื้นที่การใช้เพื่อการท่องเที่ยว เช่น มี การแบ่งเขตพื้นที่สงวน พื้นที่นันทนาการและพื้นที่ พักอาศัย	16.8	62.8	19.5	.7	0.3
2. กำหนดช่วงเวลาในการเข้าพื้นที่ที่เหมาะสมตาม ช่วงเวลาของวันและฤดูกาล	17.4	60.7	18.5	2.7	0.7
3. จำกัดนักท่องเที่ยวให้พอเหมาะกับศักยภาพ ของแหล่งท่องเที่ยวและการบริการ	16.4	52.3	28.2	2.0	1.0
4. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้อยู่ในกรอบของการ อนุรักษ์ และมีการแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม ควบคู่กันไป	28.9	43.0	27.2	1.0	-
5. การดัดแปลงสิ่งแวดล้อมจนทำให้สูญเสีย คุณค่าและเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวเป็นสิ่งที่ ต้องเกิดขึ้นน้อยที่สุดหรือแทบไม่มีเลย	27.2	46.0	25.8	1.0	-
6. มีการพัฒนาควบคู่กันไปทั้งแหล่งท่องเที่ยว และวิถีชีวิตชุมชน	43.6	35.2	20.8	0.3	-
รวม	25.06	50.00	23.32	1.29	0.33

จากตารางที่ 44 จะเห็นได้ว่า ความต้องการของนักท่องเที่ยวในด้านสิ่งดึงดูดใจทางการ
ท่องเที่ยว ทุกประเด็นอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นกำหนดเขตพื้นที่การใช้เพื่อการท่องเที่ยว เช่น มี
การแบ่งเขตพื้นที่สงวน พื้นที่นันทนาการและพื้นที่พักอาศัย มีความต้องการมาก คิดเป็นร้อยละ
62.8 รองลงมาคือ ประเด็นกำหนดช่วงเวลาในการเข้าพื้นที่ที่เหมาะสมตามช่วงเวลาของวันและ
ฤดูกาล คิดเป็นร้อยละ 60.7

ตารางที่ 45 ความต้องการของนักท่องเที่ยวในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

ด้านความสามารถในการเข้าถึง แหล่งท่องเที่ยว	ความต้องการของนักท่องเที่ยว (ร้อยละ) N = 102				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ปรับปรุงสภาพถนนทางเข้าก่อนถึงแหล่ง ท่องเที่ยว	60.4	25.8	12.4	1.3	-
2. เพิ่มความหลากหลายของเส้นทางเข้าถึง	48.7	32.9	15.1	3.4	-
3. ทำทางเดินข้ามถนน (Board Walk)	44.3	35.2	16.8	2.3	1.3
4. เพิ่มป้ายบอกทางไปแหล่งท่องเที่ยวทั้ง ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ	45.0	38.3	14.4	2.0	0.3
รวม	49.58	33.05	14.68	2.27	0.42

จากตารางที่ 45 จะเห็นได้ว่า ความต้องการของนักท่องเที่ยวในด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ทุกประเด็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยประเด็นปรับปรุงสภาพถนนทางเข้าก่อนถึงแหล่งท่องเที่ยว มีความต้องการมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 60.4 รองลงมาคือ ประเด็นเพิ่มความหลากหลายของเส้นทางเข้าถึง คิดเป็นร้อยละ 48.7

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 46 ความต้องการของนักท่องเที่ยวในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านสิ่งแวดล้อม
สะดวก

ด้านสิ่งแวดล้อมสะดวก	ความต้องการของนักท่องเที่ยว (ร้อยละ)				
	n = 102				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ที่พัก					
1. เป็นที่พักที่มีขนาดเล็ก สะอาด ร่มรื่น	44.0	41.9	14.1	-	-
2. ออกแบบโดยใช้วัสดุดิบในท้องถิ่นประกอบก่อน และกลมกลืนกับสภาพท้องถิ่น	40.3	46.0	12.1	1.7	-
3. นำเทคโนโลยีมาใช้นี้เพื่อเน้นการประหยัดพลังงาน	31.5	50.3	15.8	2.0	0.3
4. เพิ่มที่พักแบบ Homestay ซึ่งมีการบริหารจัดการ โดยครอบครัวหรือชุมชนท้องถิ่นอย่างแท้จริง	31.2	52.0	15.1	1.7	-
5. เน้นให้มีการกำจัดขยะและของเสีย รวมถึงเน้น การนำวัสดุมาใช้ใหม่ (Re-use, Re-new, Recycle)	39.3	46.0	12.8	2.0	-
รวม	37.25	47.25	13.96	1.48	0.06
ร้านอาหาร					
1. เพิ่มจำนวนร้านอาหารให้เพียงพอต่อจำนวน นักท่องเที่ยว	37.9	40.3	20.8	.7	0.3
2. เพิ่มร้านอาหารพื้นเมืองหรือของท้องถิ่น	33.6	47.0	16.4	2.3	0.7
3. ดำเนินกิจการโดยประชาชนในท้องถิ่นเพื่อเป็น การกระจายรายได้สู่ชุมชน	37.9	44.6	15.4	2.0	-
4. ใช้ภาชนะใส่อาหารและเครื่องดื่มที่สามารถนำ กลับมาใช้ใหม่	37.9	45.6	14.1	2.3	-
รวม	36.83	44.38	16.69	1.85	0.25
สินค้าที่ระลึก					
1. สินค้าที่ระลึกควรเป็นสินค้าพื้นเมือง หรือเป็น อุตสาหกรรมในชุมชน	39.9	46.3	12.8	1.0	-
2. ไม่ควรจำหน่ายสินค้าที่ระลึกที่ทำลายระบบนิเวศ และชีวภาพ เช่นสินค้าที่ระลึกจากสัตว์และพืช	47.3	39.3	12.4	1.0	-
3. รณรงค์ให้ใช้การห่อด้วยถุงผ้าแทนพลาสติก	42.6	43.0	12.1	2.0	0.3
รวม	43.29	42.84	12.42	1.34	0.11

ตารางที่ 46 ความต้องการของนักท่องเที่ยวในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (ต่อ)

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	ความต้องการของนักท่องเที่ยว (ร้อยละ)				
	n = 102				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ห้องน้ำ					
1. เพิ่มจำนวนห้องน้ำให้เพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยว	46.3	33.9	17.4	2.3	-
2. เพิ่มความสะอาดของห้องน้ำ	52.7	27.2	19.1	1.0	-
รวม	49.50	30.54	18.29	1.67	-
สถานที่จอดรถ					
1. เพิ่มสถานที่จอดรถให้มากขึ้น	45.3	30.2	23.8	0.7	-
2. มีการจัดระเบียบที่จอดรถ	42.3	36.6	20.1	0.7	0.3
รวม	43.79	33.39	21.98	0.67	0.17
โทรศัพท์					
1. โทรศัพท์สาธารณะมีจำนวนเพียงพอต่อความต้องการ	29.5	42.3	23.2	4.7	0.3
2. สถานที่ตั้งโทรศัพท์อยู่ในที่ที่เหมาะสม	35.6	41.9	18.8	3.0	0.7
3. สัญญาณมือถือมีความชัดเจน ไม่ติดขัดหรือขาดหาย	38.3	43.3	16.8	1.7	-
รวม	34.45	42.51	19.57	3.13	0.34
ถังขยะ					
1. จัดถังขยะให้เพียงพอ และครอบคลุมทุกพื้นที่	50.7	37.6	10.7	1.0	-
2. มีการแยกประเภทขยะ ในถังที่แตกต่างกัน	46.3	39.3	12.8	1.3	0.3
3. มีการดูแลรักษาความสะอาดของบริเวณถังขยะไม่ให้ส่งกลิ่นรบกวนชาวบ้าน	44.3	44.0	10.1	1.0	0.7
รวม	47.09	40.27	11.19	1.12	0.33

ตารางที่ 46 ความต้องการของนักท่องเที่ยวในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (ต่อ)

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	ความต้องการของนักท่องเที่ยว (ร้อยละ)				
	n = 102				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
การบริการนักท่องเที่ยว					
1. เพิ่มจำนวนบุคลากรด้านการบริการให้เพียงพอต่อการบริการนักท่องเที่ยว	23.5	58.7	16.4	1.3	-
2. มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	16.1	64.4	17.1	2.3	-
3. มีสื่อหลากหลายประเภทในการให้ข้อมูลข่าวสารในศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	18.1	59.4	20.8	1.7	-
4. มีเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ที่มีอัธยาศัยดี	17.4	61.4	19.1	1.7	0.3
5. เจ้าหน้าที่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้	19.5	58.7	19.5	2.0	0.3
6. การประชาสัมพันธ์ แหล่งท่องเที่ยวควรมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ	21.5	56.4	20.5	1.3	0.3
รวม	19.35	59.84	18.90	1.74	0.17
รวมทั้งหมด	36.10	45.63	16.43	1.67	0.17

จากตารางที่ 46 จะเห็นได้ว่า ความต้องการของนักท่องเที่ยวในด้านสิ่งอำนวยความสะดวก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นเกี่ยวกับห้องน้ำ, ถังขยะ, สถานที่จอดรถและสินค้าที่ระลึก มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 49.50, 47.09, 43.79 และ 43.29 ตามลำดับ ส่วนประเด็นเกี่ยวกับการบริการนักท่องเที่ยว, ที่พัก, ร้านอาหารและโทรศัพท์ มีความต้องการอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 59.84, 47.25, 44.38, 42.51 ตามลำดับ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 47 ความต้องการของนักท่องเที่ยวในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านโปรแกรมการท่องเที่ยว

ด้านโปรแกรมการท่องเที่ยว	ความต้องการของนักท่องเที่ยว (ร้อยละ)				
	n = 102				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. มีการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูปเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว	18.8	56.7	23.5	1.0	-
2. โปรแกรมการท่องเที่ยวควรมีความหลากหลาย ครอบคลุมทรัพยากรการท่องเที่ยวของพื้นที่	22.1	50.0	26.8	1.0	-
3. มีการแจ้งกำหนดการเดินทางนับแต่เดินทางถึงสิ้นสุดรายการ	19.5	46.3	33.2	1.0	-
4. มีการแจ้งราคาค่าบริการ/ค่าใช้จ่ายอื่นๆ นอกเหนือจากค่าบริการ/การให้บริการเดินทาง	23.8	40.6	32.9	2.3	0.3
5. มีข้อเสนอแนะแนวคิด/ข้อพิจารณาแก่นักท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดความรู้ก่อนเดินทางท่องเที่ยว	22.1	51.0	24.8	2.0	-
รวม	21.28	48.93	28.25	1.47	0.07

จากตารางที่ 47 จะเห็นได้ว่า ความต้องการของนักท่องเที่ยวในด้านโปรแกรมการท่องเที่ยว ทุกประเด็นอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นมีการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูป เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว มีความต้องการมาก คิดเป็นร้อยละ 56.7 รองลงมา คือ ประเด็นมีข้อเสนอแนะแนวคิด/ข้อพิจารณาแก่นักท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดความรู้ก่อนเดินทางท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 51.0

ตารางที่ 48 ความต้องการของนักท่องเที่ยวในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว

ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว	ความต้องการของนักท่องเที่ยว (ร้อยละ)				
	n = 102				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. กิจกรรมการท่องเที่ยวควรจัดให้มีความหลากหลายครอบคลุมความต้องการของนักท่องเที่ยว	24.5	52.7	21.1	1.7	-
2. มีการจัดเส้นทางศึกษาธรรมชาติ	21.5	55.0	22.5	1.0	-
3. มีป้ายสื่อความหมายบนเส้นทางเพื่อให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว	24.5	51.7	21.1	2.7	-
4. มีกิจกรรมด้านการศึกษาธรรมชาติให้กับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจเฉพาะด้าน เช่น กิจกรรมดูนก การศึกษาพันธุ์ไม้ เป็นครั้งคราว	23.2	50.3	24.5	2.0	-
5. จัดบุคลากรที่มีความรู้ในกิจกรรมการท่องเที่ยวต่างๆ ให้บริการนักท่องเที่ยวในทุกๆจุด	25.2	52.0	21.5	1.3	-
6. กิจกรรมการท่องเที่ยวต้องไม่มีผลกระทบต่อพื้นที่เปราะบางทางนิเวศวิทยา เช่น พื้นที่ที่ฝูงนกสืบพันธุ์ กำลังวางไข่ เป็นต้น	30.9	50.3	16.4	2.0	0.3
7. กิจกรรมการท่องเที่ยวควรเป็นที่ยอมรับของชุมชนในท้องถิ่น ไม่รบกวนความสงบสุขของคนส่วนใหญ่ในพื้นที่	41.6	46.0	11.4	1.0	-
รวม	27.33	51.15	19.80	1.67	0.05

จากตารางที่ 48 จะเห็นได้ว่า ความต้องการของนักท่องเที่ยวในด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวทุกประเด็นอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นมีการจัดเส้นทางศึกษาธรรมชาติ มีความต้องการมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 55.0 รองลงมา คือประเด็น กิจกรรมการท่องเที่ยวควรจัดให้มีความหลากหลายครอบคลุมความต้องการของนักท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 52.7

ตารางที่ 49 ความต้องการของนักท่องเที่ยวในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านบริการเสริม

ด้านบริการเสริม	ความต้องการของนักท่องเที่ยว (ร้อยละ)				
	n = 102				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. สาธารณูปโภค ทั้งธนาคาร โรงพยาบาล มีเพียงพอ	43.6	37.6	17.4	1.0	0.3
2. มีการจัดระบบรักษาความปลอดภัยแก่ชีวิต และทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว	46.6	36.9	14.8	1.7	-
3. มีการจัดเก็บ และกำจัดของเสียอย่างถูกวิธี	43.3	44.3	10.4	2.0	-
4. มีสื่อที่รณรงค์ให้นักท่องเที่ยวช่วยกันประหยัดน้ำและพลังงาน	33.2	50.0	14.4	2.3	-
5. มีสื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดจิตสำนึกในการไม่ทิ้งขยะในแหล่งท่องเที่ยว	34.2	52.3	11.1	2.3	-
6. มีการแจกแจงปริมาณการใช้ น้ำ ไฟฟ้า ให้นักท่องเที่ยวรับทราบ	30.2	48.0	18.8	2.7	0.3
7. มีการรณรงค์ให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการเก็บและนำขยะออกจากพื้นที่	27.5	54.4	15.8	2.0	0.3
8. มีการเผยแพร่ข้อมูลในด้านต่างๆของแหล่งท่องเที่ยวในระดับประเทศและนานาชาติ	28.5	53.4	16.1	1.7	0.3
รวม	35.95	47.11	14.85	1.97	0.12

จากตารางที่ 49 จะเห็นได้ว่า ความต้องการของนักท่องเที่ยวในด้านบริการเสริม ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ประเด็นมีการรณรงค์ให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการเก็บและนำขยะออกจากพื้นที่ คิดเป็นร้อยละ 54.4 รองลงมาคือ ประเด็นมีการเผยแพร่ข้อมูลในด้านต่างๆของแหล่งท่องเที่ยวในระดับประเทศและนานาชาติ คิดเป็นร้อยละ 53.4 ยกเว้นประเด็นมีการจัดระบบรักษาความปลอดภัยแก่ชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว และประเด็นสาธารณูปโภค ทั้งธนาคาร โรงพยาบาล มีเพียงพอ มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 46.6 และ 43.6 ตามลำดับ

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความเห็นข้อเสนอแนะในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอสังขละบุรี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ เป็นข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี โดยนักท่องเที่ยวให้ข้อเสนอแนะจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 3.69 เนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้ข้อเสนอแนะ มีจำนวนน้อย ผู้วิจัยจึงนำเสนอเป็นความถี่ของจำนวนคน ซึ่งผลการวิเคราะห์แสดงผลดังตารางที่ 50

ตารางที่ 50 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

ข้อเสนอแนะ	จำนวน(คน)
1. ปรับปรุงถนนให้ดีกว่านี้ รวมทั้งป้ายเตือนข้างทางหรือทางโค้งให้ใหญ่ๆ บางช่วงอาจติดไฟให้เห็นชัดเจน เพื่อป้องกันอันตรายให้มากที่สุด	2
2. มีป้ายบอกทางให้มากกว่านี้	1
3. ให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวมากที่สุด	1
4. อาหารแพงไปนิด ควรให้สมเหตุผลมากกว่านี้สำหรับร้านอาหารตามริสอร์ท และจัดระเบียบริสอร์ทต่างๆ ให้ค่าที่พักสมเหตุผลมากกว่านี้ ราคาแพงเกินเหตุ และการบริการไม่ค่อยดี เพราะฉะนั้นควรมีการจัดการไม่ให้เอาเปรียบนักท่องเที่ยวมากเกินไป	1
5. การบริการลูกค้าที่มาเที่ยว ควรมีการแยกกันอย่างชัดเจน เช่น เรื่องเรือนำเที่ยว เป็นต้น	1
6. ควรจัดระบบต้อนรับนักท่องเที่ยว มีการแนะนำแหล่งท่องเที่ยว ที่พัก ร้านอาหาร ไม่ควรแย่งลูกค้ากันเอง	1
7. ควรมีการรณรงค์ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมมากที่สุด เพราะปัจจุบันป่าไม้ในสังขละบุรีถูกทำลายลงไปมาก	1
8. ควรมีการเผยแพร่ข้อมูลต่างๆ และให้ทางภาครัฐประชาสัมพันธ์กิจกรรมการท่องเที่ยวต่างๆ เช่น การจัดงานทำบุญครั้งใหญ่ที่วัดวังกวีเวการาม เป็นการส่งเสริมพระพุทธศาสนา ให้พุทธศาสนิกชนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศได้มาเยี่ยมชม เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ชุมชนอ.สังขละบุรีต่อไป	2
9. รักษาความเป็นสังขละบุรีไว้ให้มากที่สุด อย่าเปลี่ยนแปลงตามความเจริญที่เข้ามา	1
รวม	11

3. ผลการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการจดบันทึกและบันทึกเสียงการสัมภาษณ์มาเปิดฟังเพื่อวิเคราะห์ และสรุปเป็นประเด็นได้ดังนี้

1. แผนหรือนโยบายในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

อำเภอสังขละบุรีเป็นพื้นที่ที่มีทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งในยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการท่องเที่ยว ได้ปรับปรุงให้เป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติ เป็นการท่องเที่ยวที่ต้องให้ทุกคนรักษาธรรมชาติไว้ ไม่ได้มาเที่ยวแบบทำลาย อีกทั้งยังเป็นการตอบสนองต่อวิสัยทัศน์ของจังหวัดในเรื่องการท่องเที่ยว มีการนำเสนอเส้นทางกรท่องเที่ยว จะทำอย่างไรให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น โดยมาแบบพักค้างคืน ไม่ใช่ไปกลับวันเดียว ซึ่งในแต่ละพื้นที่ในอำเภอสังขละบุรีก็จะมีการจัดเทศกาลต่างๆ มากมาย อาทิ งานโอยราปาร์ตี้ จัดในช่วงเดือนพฤษภาคม - เดือนมิถุนายน เป็นการท่องเที่ยวที่สืบสานประเพณีที่มีความเก่าแก่ จะเป็นการผูกข้อเท้าช้างเพื่อรับขวัญ ประเพณีฟาดข้าว งานนี้จัดขึ้นในหลายตำบล หลายอำเภอ แตกต่างกันไปตามวันเวลา เป็นการร่วมแรงร่วมใจกัน สร้างความสมัครสมานสามัคคีในหมู่บ้าน จะคล้ายกับงานลงแขกของภาคกลาง งานทำบุญข้าวใหม่หรือที่ชาวบ้านจะเรียกว่า กินข้าวใหม่ เป็นงานที่ต่อเนื่องจากงานฟาดข้าว ประเพณีผูกข้อมือเดือน 9 ของชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยง งานประเพณีลอยเรือสะเดาะเคราะห์ เป็นต้น แต่ละแหล่งท่องเที่ยว ทางภาครัฐจะสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกในจุดแวะพักต่างๆ ทั้งห้องน้ำและร้านอาหาร รวมทั้งดูแลโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ทั้งถนน ไฟฟ้า ประปา เป็นต้น นอกจากนี้อำเภอสังขละบุรียังเป็นแหล่งผลิตสินค้าเชิงเกษตรและอุตสาหกรรม เป็นศูนย์กลางการค้าชายแดน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตจึงควบคู่กันไปกับการท่องเที่ยวด้วย

2. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการตามนโยบาย

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการตามนโยบายของอำเภอสังขละบุรีมีอยู่หลายประการ ดังนี้

ประการแรก คือ เส้นทางคมนาคม เส้นทางเดินทางอยู่ไกลจากอำเภอเมืองประมาณ 200 กว่ากิโลเมตร เส้นทางที่เข้ามาเป็นภูเขาสูงชันมีความคดเคี้ยว ถนนขรุขระ นักท่องเที่ยวอาจจะเข้ามาลำบาก เนื่องจากเส้นทางยังไม่ได้มีการพัฒนาหลายปี ดังนั้นเมื่อเส้นทางไม่ดี นักท่องเที่ยวก็ไม่อยากมา เพราะกลัวว่าจะเกิดอันตรายในการเดินทาง

ประการที่สอง คือ แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยผู้ประกอบการไม่ใช่คนในพื้นที่ ต่างคนต่างมาอยู่ ความรักในท้องถิ่นของตนอาจจะมีน้อย อีกทั้งยังไม่มีความร่วมมืออย่างชัดเจน ถ้ารวมตัวกันไม่ได้ การประสานงานต่างๆจะไม่เกิดขึ้น การมีส่วนร่วมในการช่วยกันพัฒนาการท่องเที่ยวก็จะมีน้อย

ประการที่สาม คือ เรื่องฤดูกาล บางเทศกาลต้องจัดขึ้นในช่วงฤดูฝน ทำให้การจัดงานเป็นไปอย่างลำบาก นักท่องเที่ยวมาเที่ยวน้อย อุปสรรคนี้เป็นสิ่งที่แก้ได้ยากเพราะเป็นเรื่องฤดูกาล และที่นี้เมื่อฝนตกจะตกหนัก ทำให้เส้นทางเฉอะแฉะ เป็นหลุมเป็นบ่อ การเดินทางก็ไม่ปลอดภัยด้วย

ประการที่สี่ คือ ด้านข้อกฎหมายและพื้นที่ บางพื้นที่ยังเป็นพื้นที่ทับซ้อนระหว่างพื้นที่ปกครองกับพื้นที่ทุ่งใหญ่นเรศวร และอุทยานแห่งชาติเขาแหลม การที่จะทำอะไรจะต้องอยู่ในความเห็นชอบของทางหน่วยงานนั้นๆ จะขัดกันไม่ได้

ประการที่ห้า คือ งบประมาณ เนื่องจากในอำเภอสังขละบุรีต้องพัฒนาในหลายๆ ด้าน ทำให้งบประมาณเกี่ยวกับการท่องเที่ยวมีจำกัด การพัฒนาจึงไม่เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

ประการที่หก คือ อำเภอสังขละบุรีมีหลายเชื้อชาติ หลายเผ่าพันธุ์ ภาษาพูดจึงมีความหลากหลาย ความเข้าใจในการสื่อสารมีความยุ่งยาก อีกทั้งพื้นที่อยู่บริเวณชายแดนติดกับประเทศพม่า บางครั้งที่เกิดการปะทะกันในพื้นที่ประเทศพม่า อาจสร้างความไม่ปลอดภัยในการเดินทางไปท่องเที่ยวได้

ประการที่เจ็ด คือ ปัญหาอื่นๆ ได้แก่ ปัญหาการขาดแคลนน้ำในฤดูร้อน ปัญหาขยะมูลฝอย เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาที่ต้องช่วยกันแก้ไข เพื่อให้การท่องเที่ยวเป็นไปโดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม สามารถอยู่ร่วมกันได้ดี

3. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวในอำเภอสังขละบุรี

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวยังมีน้อย เพราะประชาชนในพื้นที่มีความรู้ความเข้าใจน้อย การมีส่วนร่วมจะเกิดจากส่วนราชการขอความร่วมมือ เวลาที่มีการประชุมจัดเทศกาล ก็จะเชิญผู้นำชุมชนเข้ามาหารือ และไปประสานงานกับลูกบ้าน ไม่ว่าจะป็นในเรื่องการจัดสถานที่ การค้าขาย นอกจากนี้ยังมีการร่วมเป็นกลุ่มย่อยๆ เช่น กลุ่มชาวเรือชาวแพ กลุ่มรีสอร์ท กลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มล่องแก่งแม่น้ำรันตี เวลาที่มีกิจกรรมอะไรก็จะประสานกัน ทางหน่วยงานภาครัฐจะสนับสนุนเป็นเงินทุนในการบริหารจัดการภายในกลุ่มนั้นๆ ส่วนการรวมกลุ่ม OTOP สินค้าที่สามารถจำหน่ายเพื่อการท่องเที่ยว ก็ยังมีอยู่แต่ไม่เป็นกลุ่มเป็นก้อนเท่าที่ควรจะเป็นไปตามฤดูกาล คือ จะว่างช่วงหน้าแล้ง ช่วงหน้าฝนก็จะกลับไปประกอบอาชีพของตนเอง

4. การปรับปรุงและพัฒนานโยบายในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอสังขละบุรี การปรับปรุงและพัฒนานโยบายในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอสังขละบุรี มีดังนี้ ประการแรก คือ ต้องให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว โดยเฉพาะผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรม โรงงานอุตสาหกรรม หรือผู้ค้ารายย่อยหรือกลุ่มOTOP ต่างๆ และประชาชนทั่วไปทุกภาคส่วน หน่วยงานภาครัฐ ต้องเข้ามามีส่วนร่วมมีบทบาทอย่างจริงจัง เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว

ประการที่สอง คือ การสร้างเอกลักษณ์ให้เกิดขึ้นในอำเภอสังขละบุรี ปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น อาจจะมีการสร้างสิ่งใหม่บ้างแต่ต้องไม่กระทบกับของเดิม พัฒนาให้เป็นอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว รวมทั้งปรับปรุงให้เข้ากับยุคสมัยด้วย ตัวอย่างที่เด่นชัดและเป็นเอกลักษณ์ของอำเภอสังขละบุรี คือ สะพานมอญ ทางอำเภอจะมีการสร้างซุ้มหัวท้าย สร้างสวนย่อมเชิงสะพาน เพื่อเพิ่มความงดงาม สิ่งต่อไปที่จะสร้างเพิ่ม คือ ภูเขาเรดาร์ เพื่อเป็นสิ่งที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาท่องเที่ยวมากขึ้น ทางเทศบาลก็ได้สร้างจุดชมวิวยุคใหม่ใกล้สะพาน ส่วนด้านเจดีย์สามองค์ก็ได้งบประมาณเพื่อปรับปรุงภูมิทัศน์ให้สวยงาม ดึงดูดความสนใจให้มากกว่านี้ นอกจากนี้ก็มีที่น้ำตกเกริงกระเวียจะดูแลให้ดีขึ้น เพราะน้ำตกแห่งนี้มีความสวยงามดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยว

ประการที่สาม คือ การจัดเส้นทางท่องเที่ยว เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว จะทำให้มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลายมากขึ้น เช่นมาวันเดียวก็อาจจะเป็นขี่ช้าง ล่องแก่ง หรือนักท่องเที่ยวกลุ่มไหนต้องการเที่ยวด้านวัฒนธรรมก็จะจัดเส้นทางศึกษาวิถีชีวิตของชุมชนชาวบ้าน เป็นต้น

ประการที่สี่ คือ ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน เนื่องจากเส้นทางที่เข้ามาถึงอำเภอค่อนข้างมีความยากลำบาก ขรุขระ จึงต้องปรับปรุงทางด้านเส้นทางคมนาคมให้มีเส้นทางที่สะดวกสบายง่ายต่อการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว การดูแลเรื่องไฟฟ้า น้ำประปา และโทรศัพท์ให้พร้อมต่อการใช้งานตลอดเวลา

ประการที่ห้า คือ การฝึกอบรมพวกรักษาความปลอดภัย โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม มีสมาชิกเข้าร่วม แต่ยังไม่ได้นำออกมาใช้อย่างจริงจัง ที่อบรมก็จะมีกะเหรี่ยงกับมอญ ทั้งสองจะไปด้วยกันเป็นคู่ เพราะในการแนะนำแหล่งท่องเที่ยวกะเหรี่ยงก็จะรู้เรื่องของกะเหรี่ยง มอญก็จะรู้เรื่องของมอญ นักท่องเที่ยวก็จะได้รับความรู้ควบคู่กันไปด้วย

ประการที่หก คือ การประชาสัมพันธ์ ควรจะมีในหลายรูปแบบ ถ้ากิจกรรมการท่องเที่ยวมีความสมบูรณ์แบบก็จะจัด Road Show ชวนผู้ประกอบการออกไปขายทริปต่างๆ ปัจจุบันนักท่องเที่ยวจะจองกันตามอินเทอร์เน็ต ซึ่งก็จะเป็นเฉพาะของรีสอร์ทเท่านั้น แต่การทำในนามของ

เทศบาลกับอำเภอจะทำให้เป็นในภาพรวมทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นสื่อท้องถิ่น สื่อส่วนกลาง สื่อทาง ส่วนราชการ จะมีการส่งเสริมในหลายรูปแบบ

ประการที่เจ็ด คือ การจัดทำเว็บไซต์ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของอำเภอสังขละบุรี นักท่องเที่ยวสามารถเข้ามาเยี่ยมชมหรือสอบถามข้อมูลว่ามีแหล่งท่องเที่ยวที่ไหนบ้าง มีที่พักที่ ไหน มีระยะเวลาเดินทางเท่าไร สินค้ามีอะไรบ้าง จะเป็นสิ่งที่ช่วยประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวได้ดี ยิ่งขึ้น

ประการที่แปด คือ การติดตั้งกล้องวงจรปิดในจุดสำคัญต่างๆ เพื่อให้นักท่องเที่ยวมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การติดตั้งWireless ในจุดสำคัญต่างๆ เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถใช้งานได้อย่างเต็มที่

ประการที่เก้า คือ เจ้าหน้าที่ทางการท่องเที่ยว เนื่องจากอำเภอสังขละบุรีมีนักท่องเที่ยว ชาวต่างชาติเดินทางมาท่องเที่ยวในหลายรูปแบบเพิ่มมากขึ้น ทั้งการแลกเปลี่ยน มาศึกษา วัฒนธรรม หรือเดินทางมาท่องเที่ยวโดยเฉพาะ ดังนั้นเจ้าหน้าที่จึงต้องมีความรู้ทางภาษาในระดับ ดี ต้องฝึกเจ้าหน้าที่ให้มีความรู้ความเข้าใจทางด้านภาษามากกว่าเดิม สามารถสื่อสาร ให้ข้อมูล ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อนักท่องเที่ยว รวมทั้งให้ความช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกในเรื่องต่างๆ ได้เป็นอย่างดี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบทางด้านการท่องเที่ยว และแบบสอบถามประชาชนในพื้นที่และนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่เกี่ยวกับแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบทางด้านการท่องเที่ยว จำนวน 5 คน ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ จำนวน 102 คน และนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่จำนวน 298 คน ประชาชนและนักท่องเที่ยวรวมกันได้ 405 คน โดยผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์และแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล แปลความหมาย และสรุปข้อค้นพบโดยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่และร้อยละ ใช้วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ทรรศนะการท่องเที่ยวในพื้นที่ รูปแบบและพฤติกรรมการท่องเที่ยว ระดับความต้องการของประชาชนและนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี สำหรับผลการวิจัย เสนอตามขั้นตอนดังนี้

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัยขอสรุปผลตามลำดับดังนี้

ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่วิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากผลการวิจัย พบว่า ประชาชนที่ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 52.9 และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 47.1 มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.4 รองลงมาคืออายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.5 ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 75.5 รองลงมาคือมีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 20.6 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย/รับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 51 รองลงมาประกอบอาชีพข้าราชการ/

พนักงานรัฐวิสาหกิจ อาชีพเจ้าของธุรกิจ/ธุรกิจส่วนตัว ซึ่งมีจำนวนใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 11.8 และ 10.8 และมีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 69.6 รองลงมา มีรายได้ต่อเดือน 10,000-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 26.5

ประชาชนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในตำบลปรางค์มณฑล คิดเป็นร้อยละ 33.3 รองลงมาอาศัยอยู่ในตำบลหนองลู และตำบลไลโว่ ซึ่งมีจำนวนใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 30.4 และ 28.4 ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในพื้นที่เป็นเวลามากกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 75.5 รองลงมาอาศัยอยู่เป็นเวลา 16-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 12.7 ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 67.6 และประชาชนที่ไม่มีส่วนร่วม คิดเป็นร้อยละ 32.4 โดยส่วนใหญ่ให้บริการนักท่องเที่ยวในด้านบริการอาหารและเครื่องดื่ม คิดเป็นร้อยละ 39.13 รองลงมาเป็นด้านบริการพาหนะ/ให้เช่าพาหนะ และ บริการขายสินค้าที่ระลึก ซึ่งมีจำนวนใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 20.29 และ 18.84 ประชาชนเป็นเจ้าของการดำเนินการ คิดเป็นร้อยละ 60.87 และเป็นลูกจ้าง คิดเป็นร้อยละ 39.13 บริเวณที่ดำเนินการอยู่ในตำบลหนองลู คิดเป็นร้อยละ 60.87 รองลงมาอยู่ในตำบลปรางค์มณฑล คิดเป็นร้อยละ 34.78 รูปแบบค่าใช้จ่ายในพื้นที่เป็นแบบเสียค่าเช่า และไม่เสียค่าเช่า ซึ่งมีจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 40.58 รองลงมาจะเป็นเจ้าของที่เอง คิดเป็นร้อยละ 18.84 ปัญหาและอุปสรรคที่พบในการดำเนินการส่วนใหญ่เกี่ยวกับเรื่องการขาดการพูดคุยกับกลุ่มผู้ประกอบการด้วยกันอย่างสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 22.3 รองลงมาจะเป็นเรื่องขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและขาดการประชาสัมพันธ์จากสื่อต่างๆ ซึ่งมีจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 21.8

สำหรับประชาชนที่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเนื่องมาจากประกอบอาชีพอื่นที่ไม่เกี่ยวข้อง คิดเป็นร้อยละ 81.82 รองลงมา คือ ไม่มีเวลา และไม่มีเงินทุน ซึ่งมีจำนวนใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 12.12 และ 6.06 ประชาชนมีความต้องการเข้าร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวด้านบริการนำเที่ยว/มัคคุเทศก์ คิดเป็นร้อยละ 33.33 รองลงมาจะเป็นด้านบริการขายสินค้าที่ระลึก บริการอาหารและเครื่องดื่ม และบริการที่พัก ซึ่งมีจำนวนใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 27.28 , 21.21 และ 15.15 ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่

จากการวิจัยพบว่า ประชาชนที่ตอบแบบสอบถามเลือกน้ำตกเกริงกระเวีย เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอันดับที่ 1 ที่นิยมไปท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 44.35 อันดับที่ 2 คือ อุทยานแห่งชาติเขาแหลม คิดเป็นร้อยละ 28.70 และอันดับที่ 3 คือ ทะเลสาบสังขละบุรี คิดเป็นร้อยละ 26.95

ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีที่นิยมไปท่องเที่ยว ประชาชนเลือกด้านเจดีย์สามองค์ เป็นอันดับที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 45.45 อันดับที่ 2 คือ วัดวังแก้ว การาม คิดเป็นร้อยละ 30 และอันดับที่ 3 คือ สะพานมอญ คิดเป็นร้อยละ 24.55

ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมและประเพณีที่นิยมไปท่องเที่ยว ประชาชนเลือกงานคล้ายวันเกิดหลวงพ่อบุญรอด เป็นอันดับที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 37.50 อันดับที่ 2 คือ ประเพณีลอยเรือสะเดาะเคราะห์ คิดเป็นร้อยละ 33.75 และอันดับที่ 3 คือ งานผูกข้อมือชาว กะเหรี่ยง คิดเป็นร้อยละ 28.75

3. ผลการวิเคราะห์ความต้องการของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

จากการวิจัย เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านได้ดังนี้

1. ความต้องการของประชาชนในด้านการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ทุกประเด็น อยู่ในระดับมาก โดยมี 2 ประเด็น คือ ประเด็นชุมชนควรมีบทบาทในการกำหนดพื้นที่ทั้งในเขต อุนุรักษ์และในชุมชนให้เป็นบริเวณรองรับนักท่องเที่ยวอย่างเป็นสัดส่วน และประเด็นชุมชนควรได้ ร่วมในการฟื้นฟูและบำรุงรักษาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวต่างๆอย่างสม่ำเสมอไม่ให้เสื่อมโทรม และให้เป็นพื้นที่ที่น่าอยู่ เป็นแหล่งที่เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีความต้องการระดับ มาก คิดเป็นร้อยละ 51 เท่ากัน

2. ความต้องการของประชาชนในด้านการให้การศึกษาและสร้างจิตสำนึกส่วนใหญ่อยู่ใน ระดับมาก โดยประเด็นชุมชนมีส่วนร่วมดำเนินการพัฒนาดูแลสื่อให้ความรู้เกี่ยวกับพื้นที่ เช่น ทำ ป้ายบอก ร่วมกับเจ้าหน้าที่ภาครัฐ มีความต้องการมาก คิดเป็นร้อยละ 69.6 และรองลงมาคือ ประเด็นชุมชนดำเนินการจัดตั้งอนุกรรมการเพื่อรับภาระหน้าที่ดูแลการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่าง ต่อเนื่องในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 61.8

3. ความต้องการของประชาชนในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกประเด็นอยู่ในระดับ มาก โดยประเด็นมีการจัดสรรผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวอย่างยุติธรรมแก่ทุกคนที่ เกี่ยวข้อง มีความต้องการมาก คิดเป็นร้อยละ 60.8 รองลงมาคือ ประเด็นชุมชนควรมีส่วนร่วมรับรู้ ข้อมูลต่างๆในการบริหารและจัดการการท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 58.8

4. ความต้องการของประชาชนในด้านการส่งเสริมการตลาดและการนำเที่ยวทุกประเด็น อยู่ในระดับมาก โดยประเด็นชุมชนมีส่วนร่วมจัดทำเอกสารสำรวจ และทราบถึงความคิดเห็นจาก นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวอำเภอสังขละบุรี เพื่อนำมาพัฒนา มีความต้องการมาก คิดเป็นร้อยละ 55.9 รองลงมาคือ ประเด็นชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการเผยแพร่ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวให้ นักท่องเที่ยวรู้จักและสนใจมาท่องเที่ยวอำเภอสังขละบุรี และประเด็นชุมชนควรมีความเข้าใจเรื่อง

ตลาดนักท่องเที่ยวที่จะมาท่องเที่ยว โดยศึกษาข้อมูลจากการตลาดการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และผู้รับผิดชอบในพื้นที่ เพื่อให้การดำเนินงานถูกต้องทิศทาง วางแผนได้ดีขึ้น คิดเป็นร้อยละ 53.9 เท่ากัน

5. ความต้องการของประชาชนในด้านการจัดโครงสร้างพื้นฐาน ทุกประเด็นอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นมาตรฐานของโครงสร้างพื้นฐานและบริการ คือ ถนน ยานพาหนะ ไฟฟ้าและโทรศัพท์ในพื้นที่ท่องเที่ยว ควรได้มีการติดตาม/ตรวจสอบ/ปรับปรุง/พัฒนาโดยองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และกรรมการชุมชน มีความต้องการมาก คิดเป็นร้อยละ 56.9 รองลงมาคือประเด็นควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการและผู้มีประสบการณ์ขององค์การบริหารท้องถิ่น มาดูแลรับผิดชอบโครงสร้างพื้นฐานและบริการ ได้แก่ ถนน, ยานพาหนะ, ไฟฟ้า, โทรศัพท์ของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่อำเภอสังขละบุรี คิดเป็นร้อยละ 52.9

6. ความต้องการของประชาชนในด้านการส่งเสริมการลงทุน ทุกประเด็นอยู่ในระดับมาก โดยมี 2 ประเด็น คือ ประเด็นชุมชนมีการติดต่อประสานงานกับภาครัฐเพื่อขอความช่วยเหลือด้านการระดมทุนในการลงทุนจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และประเด็นควรจัดอบรมแนะนำการลงทุนและทักษะการบริการ (นักท่องเที่ยว) ให้แก่ประชาชนในชุมชน มีความต้องการมาก คิดเป็นร้อยละ 57.8 เท่ากัน รองลงมาคือ ประเด็นการส่งเสริมการลงทุนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยมีการจัดตั้งกลุ่มบริการในรูปแบบสหกรณ์, บริษัท หรือการร่วมลงทุน พร้อมทั้งหาแหล่งเงินทุนของรัฐหรือเอกชนในการสนับสนุน เพื่อส่งเสริมการประกอบการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศสำหรับชุมชน คิดเป็นร้อยละ 56.9

4. ผลการวิเคราะห์ความเห็นข้อเสนอแนะในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอสังขละบุรี

ในส่วนนี้เป็นข้อเสนอแนะในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี โดยประชาชนให้ข้อเสนอแนะจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 3.92 เนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้ข้อเสนอแนะ มีจำนวนน้อย ผู้วิจัยจึงนำเสนอเป็นความถี่ของจำนวนคน ดังนี้

1. ชุมชนควรร่วมมืออนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว ประเพณี และวัฒนธรรมให้คงอยู่ ไม่ปล่อยให้ความเจริญเข้ามามากเกินไป เพราะทุกวันนี้สังขละบุรี เปลี่ยนไปมากกว่าเดิม จำนวน 1 คน
2. ต้องช่วยกันรักษาประเพณีดั้งเดิม วัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาให้มีความเข้มแข็ง หากต้องมีการพัฒนาสิ่งต่างๆให้ทันสมัย ก็ต้องไม่สวนทางกับการอนุรักษ์เช่นกัน จำนวน 1 คน
3. รักษาความเป็นสังขละบุรีไว้ ใช้ต่อนี้เป็นจุดขาย อย่าปล่อยให้ความทันสมัยเข้ามา

มากขึ้นไป เพราะจะกลายเป็นเหมือนปาย หรือพัทลุง ที่ชายนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมากกว่าคนไทย จำนวน 1 คน

4. อยากให้ภาครัฐเข้ามาช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวมากกว่านี้ อาจจะเป็นในเรื่องงบประมาณ เงินทุนช่วยเหลือ หรือเป็นการประชาสัมพันธ์ทางสื่อต่างๆ เพื่อให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวเยอะๆ ยิ่งเมื่อมีการสู้รบของพม่าเกิดขึ้น ก็ต้องยิ่งประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวทราบความเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้น เพราะนักท่องเที่ยวอาจจะกลัวกับสถานการณ์ ไม่กล้ามาท่องเที่ยว เราก็ต้องอธิบายความเป็นจริงให้นักท่องเที่ยวได้ทราบ จำนวน 1 คน

นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่วิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 51 และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 49 โดยมีอายุระหว่าง 20-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.5 รองลงมาอายุระหว่าง 31-40 ปี และ อายุ 41-50 ปี ซึ่งมีจำนวนใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 23.2 และ 22.1 นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 84.2 รองลงมาเป็นระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี และต่ำกว่าปริญญาตรี ซึ่งมีจำนวนใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 8.4 และ 7.4 นักท่องเที่ยวจะประกอบอาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ และพนักงานบริษัท/เอกชน ซึ่งมีจำนวนใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 33.2 และ 32.9 รองลงมาประกอบอาชีพนักเรียน/นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 12.4 ส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่าง 30,001-40,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 26.8 รองลงมา มีรายได้ระหว่าง 20,001-30,000 บาท และ 10,000-20,000 บาท ซึ่งมีจำนวนใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 26.2 และ 24.8

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบและพฤติกรรมการท่องเที่ยวของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวอำเภอสังขละบุรีเป็นครั้งแรก คิดเป็นร้อยละ 81.5 และเดินทางมาท่องเที่ยวมากกว่า 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 18.5 นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวอำเภอสังขละบุรีกับเพื่อน คิดเป็นร้อยละ 52.3 รองลงมาเดินทางมากับครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 36.9 ส่วนใหญ่จะเดินทางมาท่องเที่ยวโดยรถยนต์ส่วนบุคคล คิดเป็นร้อยละ 64.8 รองลงมาเดินทางมาโดยรถตู้/รถเหมา คิดเป็นร้อยละ 31.5 นักท่องเที่ยวจะรู้จักและเดินทางมาท่องเที่ยวโดยผ่านทางเพื่อนหรือกลุ่มญาติ คิดเป็นร้อยละ 49 รองลงมารู้จักจากสื่อวิทยุโทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 29.5 โดยจะพักค้างคืน 1-2 คืน คิดเป็นร้อยละ 96.3 รองลงมาไปกลับวันเดียวไม่พักค้างคืน คิดเป็นร้อยละ 3.4 ส่วนใหญ่ได้เดินทางไปท่องเที่ยวด่านเจดีย์สามองค์ คิดเป็นร้อยละ 27 รองลงมาคือ วัดวังแก้วเวภาราม และ สะพานมอญ/หมู่บ้าน

ชาวมอญ ซึ่งมีจำนวนใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 21.2 และ 16.3 นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวเนื่องจากชอบบรรยากาศที่เป็นธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 48.2 รองลงมา คือ ความเป็นเอกลักษณ์ของอำเภอ คิดเป็นร้อยละ 32.9 ส่วนใหญ่มีจุดประสงค์ในการเดินทางมาท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อน คิดเป็นร้อยละ 49.3 รองลงมา คือ เพื่อไหว้พระ และเพื่อซื้อของฝาก ซึ่งมีจำนวนใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 22.4 และ 21 โดยนักท่องเที่ยวได้ทำกิจกรรมถ่ายรูปรธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 22.9 รองลงมา คือ เที่ยวชมน้ำตก และนั่งเรือชมทะเลสาบ ซึ่งมีจำนวนใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 21.4 และ 21.3 นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในด้านความสวยงามของภูมิทัศน์และธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 20.3 รองลงมา คือ ด้านด้านความน่าสนใจในวิถีชีวิตของชุมชน คิดเป็นร้อยละ 16.6 นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความเห็นว่าจะกลับมาท่องเที่ยวอำเภอสังขละบุรีอีก คิดเป็นร้อยละ 97.7 และไม่เดินทางมาท่องเที่ยวอีก คิดเป็นร้อยละ 2.3

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการของนักท่องเที่ยวในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

จากการวิจัย เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านได้ดังนี้

1. ความต้องการของนักท่องเที่ยวในด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว ทุกประเด็นอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นกำหนดเขตพื้นที่การใช้เพื่อการท่องเที่ยว เช่น มีการแบ่งเขตพื้นที่สงวนพื้นที่นันทนาการและพื้นที่พักอาศัย มีความต้องการมาก คิดเป็นร้อยละ 62.8 รองลงมาคือ ประเด็นกำหนดช่วงเวลาในการเข้าพื้นที่ที่เหมาะสมตามช่วงเวลาของวันและฤดูกาล คิดเป็นร้อยละ 60.7
2. ความต้องการของนักท่องเที่ยวในด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ทุกประเด็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยประเด็นปรับปรุงสภาพถนนทางเข้าก่อนถึงแหล่งท่องเที่ยว มีความต้องการมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 60.4 รองลงมาคือ ประเด็นเพิ่มความหลากหลายของเส้นทางเข้าถึง คิดเป็นร้อยละ 48.7
3. ความต้องการของนักท่องเที่ยวในด้านสิ่งอำนวยความสะดวก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นเกี่ยวกับห้องน้ำ, ถังขยะ, สถานที่จอดรถและสินค้าที่ระลึก มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 49.50, 47.09, 43.79 และ 43.29 ตามลำดับ ส่วนประเด็นเกี่ยวกับการบริการนักท่องเที่ยว, ที่พัก, ร้านอาหารและโทรศัพท์ มีความต้องการอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 59.84, 47.25, 44.38, 42.51 ตามลำดับ
4. ความต้องการของนักท่องเที่ยวในด้านโปรแกรมการท่องเที่ยว ทุกประเด็นอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นมีการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูป เพื่ออำนวยความสะดวกแก่

นักท่องเที่ยว มีความต้องการมาก คิดเป็นร้อยละ 56.7 รองลงมา คือประเด็นมีข้อเสนอแนะแนวคิด และข้อพิจารณาแก่นักท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดความรู้ก่อนเดินทางท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 51.0

5. ความต้องการของนักท่องเที่ยวในด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวทุกประเด็นอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นมีการจัดเส้นทางศึกษาธรรมชาติ มีความต้องการมาก คิดเป็นร้อยละ 55.0 รองลงมา คือประเด็น กิจกรรมการท่องเที่ยวควรจัดให้มีความหลากหลายครอบคลุมความต้องการของนักท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 52.7

6. ความต้องการของนักท่องเที่ยวในด้านบริการเสริม ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ประเด็นมีการรณรงค์ให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการเก็บและนำขยะออกจากพื้นที่ คิดเป็นร้อยละ 54.4 รองลงมาคือ ประเด็นมีการเผยแพร่ข้อมูลในด้านต่างๆของแหล่งท่องเที่ยวในระดับประเทศ และนานาชาติ คิดเป็นร้อยละ 53.4 ยกเว้นประเด็นมีการจัดระบบรักษาความปลอดภัยแก่ชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว และประเด็นสาธารณูปโภค ทั้งธนาคาร โรงพยาบาล มีเพียงพอ มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 46.6 และ 43.6 ตามลำดับ

4. ผลการวิเคราะห์ความเห็นข้อเสนอแนะในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอสังขละบุรี

ในส่วนนี้ เป็นข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี โดยนักท่องเที่ยวให้ข้อเสนอแนะจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 3.69 เนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้ข้อเสนอแนะ มีจำนวนน้อย ผู้วิจัยจึงนำเสนอเป็นความถี่ของจำนวนคน ดังนี้

1. ปรับปรุงถนนให้ดีกว่านี้ รวมทั้งป้ายเตือนข้างทางหรือทางโค้งให้ใหญ่ๆ บางช่วงอาจติดไฟให้เห็นชัดเจน เพื่อป้องกันอันตรายให้มากที่สุด จำนวน 2 คน
2. มีป้ายบอกทางให้มากกว่านี้ จำนวน 1 คน
3. ให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวมากที่สุด จำนวน 1 คน
4. อาหารแพงไปนิด ควรให้สมเหตุผลมากกว่านี้ สำหรับร้านอาหารตามริสอร์ท และจัดระเบียบริสอร์ทต่างๆให้ค่าที่พัสสมเหตุผลมากกว่านี้ ราคาแพงเกินเหตุ และการบริการไม่ค่อยดี เพราะฉะนั้นควรมีการจัดการไม่ให้เขาเปรียบนักท่องเที่ยวมากเกินไป จำนวน 1 คน
5. การบริการลูกค้าที่มาเที่ยว ควรมีการแยกกันอย่างชัดเจน เช่น เรือเรือนำเที่ยว เป็นต้น จำนวน 1 คน
6. ควรจัดระบบต้อนรับนักท่องเที่ยว มีการแนะนำแหล่งท่องเที่ยว ที่พัก ร้านอาหาร ไม่ควรแย่งลูกค้ากันเอง จำนวน 1 คน

7. ควรมีการรณรงค์ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมมากที่สุด เพราะปัจจุบันป่าไม้ในสังขละบุรีถูกทำลายลงไปมาก จำนวน 1 คน

8. ควรมีการเผยแพร่ข้อมูลต่างๆ และให้ทางภาครัฐประชาสัมพันธ์กิจกรรมการท่องเที่ยวต่างๆ เช่น การจัดงานทำบุญครั้งใหญ่ที่วัดวังกวีเวการาม เป็นการส่งเสริม พระพุทธศาสนา ให้พุทธศาสนิกชนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศได้มาเยี่ยมชม เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ ชุมชนอำเภอสังขละบุรีต่อไป จำนวน 2 คน

9. รักษาความเป็นสังขละบุรีไว้ให้มากที่สุด อย่าเปลี่ยนแปลงตามความเจริญที่เข้ามา จำนวน 1 คน

อภิปรายผล

จากการศึกษาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี มีประเด็นที่นำมาอภิปรายในหัวข้อต่างๆ ได้แก่ การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และความต้องการของนักท่องเที่ยว

1. การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

เนื่องจาก ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในวัยกลางคนรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท มีโอกาสศึกษาต่อในระดับสูงถึงขั้นอุดมศึกษาจำกัด และครอบครัวประกอบอาชีพค้าขายรับจ้าง จึงมักให้ลูกหลานช่วยงานมากกว่าจะส่งเรียนหนังสือ ดังนั้นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงต้องเหมาะกับวิถีชีวิตและสามารถเป็นรายได้เสริมให้กับครอบครัวทั้งและตรงกับความต้องการของประชาชนอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของนายชิษณุพงษ์ เกิดชุมทอง ปลัดอำเภอ (เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ) รักษาการแทนนายอำเภอสังขละบุรี ที่กล่าวว่า ประชาชนส่วนมากยากจน รายได้น้อย ทำให้ไม่มีแนวคิดในการประกอบอาชีพ อย่างเช่น การผลิตสินค้าที่ระลึก เป็นต้น ดังนั้นจึงต้องเพิ่มการประชาสัมพันธ์และเพิ่มศักยภาพให้มากกว่านี้

ประชาชนส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในตำบลปรังเผล และตำบลหนองลู ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในพื้นที่เป็นเวลามากกว่า 20 ปี โดยประชาชนจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว ให้บริการนักท่องเที่ยวในด้านบริการอาหารและเครื่องดื่ม รวมทั้งให้เช่าพาหนะ และขายสินค้าที่ระลึก ซึ่งประชาชนจะเป็นเจ้าของการค้าเนินการเอง บริเวณที่ดำเนินการอยู่ในตำบลหนองลู รูปแบบค่าใช้จ่ายในพื้นที่จะมีทั้งเป็นแบบเสียค่าเช่า และไม่เสียค่าเช่า ปัญหาและอุปสรรคที่พบในการดำเนินการส่วนใหญ่เกี่ยวกับเรื่องขาดการพูดคุยกับกลุ่มผู้ประกอบการด้วยกันอย่างสม่ำเสมอ และเรื่องขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมการ

ท่องเที่ยวเป็นการสร้างอาชีพและรายได้เสริมให้กับชาวบ้าน ส่งผลให้ชาวบ้านมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สอดคล้องกับ แบรินดอน (อ้างถึงใน นำชัย ทนุผล, 2543) ที่กล่าวว่า การเปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นในการท่องเที่ยว จะช่วยให้ประชาชนรวมสรรพกำลังความสามารถของตนในการบริหารจัดการและควบคุมทรัพยากร รวมทั้งตัดสินใจในกิจกรรมต่างๆที่มีผลกระทบต่อประชาชนได้เต็มที่

สำหรับประชาชนที่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเนื่องมาจากประกอบอาชีพอื่นที่ไม่เกี่ยวข้อง รองลงมา คือ ไม่มีเวลา และไม่มีเงินทุน ประชาชนมีความต้องการเข้าร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวด้านบริการนำเที่ยว/มัคคุเทศก์ รองลงมาจะเป็นด้านบริการขายสินค้าที่ระลึก บริการอาหารและเครื่องดื่ม และบริการที่พัก การที่ประชาชนท้องถิ่นมีความต้องการที่จะเข้าร่วมในการท่องเที่ยวเป็นเป้าหมายสำคัญในกระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบใหม่ ซึ่งถือได้ว่าเป็นพื้นฐานของการพัฒนาที่ยั่งยืนในองค์รวมของระบบความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของท้องถิ่นของสมาชิกชุมชนซึ่งมีความรัก ความหวงแหน มีความรู้สึกพึงพิงและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวสามารถนำมาประยุกต์ให้เกิดการพัฒนาแบบยั่งยืนเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวได้ (Swarbrook, 1999)

ทรัพยากรการท่องเที่ยวในอำเภอสังขละบุรี

จากการวิจัยพบว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ประชาชนนิยมไปท่องเที่ยวเป็นอันดับที่ 1 คือ น้ำตกเกริงกระเวีย (ร้อยละ 44.35) ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี ประชาชนเลือกด่านเจดีย์สามองค์ เป็นอันดับที่ 1 (ร้อยละ 45.45) และด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมและประเพณีที่นิยม ประชาชนเลือกงานคล้ายวันเกิด หลวงพ่ออุตตมะ เป็นอันดับที่ 1 (ร้อยละ 37.50) จากผลสำรวจ แสดงให้เห็นว่า ก่อนที่นักท่องเที่ยวจะเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวชุมชนหรือท้องถิ่นใดก็ตาม ชุมชนนั้นจะต้องมีทรัพยากรการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นสิ่งที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเยี่ยมชม อีกทั้งการท่องเที่ยวนั้นจะเป็นตัวเร่งในการชักจูงประชาชนในพื้นที่ อนุรักษ์ พื้นที่ฟู ทรัพยากรการท่องเที่ยวของตนที่ถูกละเลยหรือสูญหายไปกลับมาเป็นสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว และยังทำให้ชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรการท่องเที่ยว เป็นเหตุให้เกิดความรัก ความหวงแหนและความภาคภูมิใจในสิ่งที่แสดงถึงเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น รวมทั้งเป็นการสร้างความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยวเกี่ยววัฒนธรรมท้องถิ่น เนื่องจากนักท่องเที่ยวบางคนยังมีความเข้าใจที่ผิดว่า พื้นที่ที่อยู่ห่างไกลมีชีวิตที่ล้าหลัง ประชาชนในพื้นที่ไม่มีความเป็นวัฒนธรรม แต่เมื่อได้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนแล้ว ต่างก็ชื่นชมในวิถีชีวิตที่ดั้งเดิมของชุมชนนั้น และยอมรับในคุณค่าทางมรดกวัฒนธรรมที่มีอยู่ ซึ่งช่วยลดล้างความรู้ที่มีอยู่เดิมให้หมดไป พร้อมกับสร้างความเข้าใจอันดีและความเป็นมิตรไมตรีระหว่างนักท่องเที่ยวและ

ประชาชนในชุมชนขึ้นแทนด้วย ซึ่งประโยชน์มากมายที่ผู้คนได้รับจากทรัพยากรการท่องเที่ยว ทำให้เกิดการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสม ไม่สูญหายไป หากมีการนำไปใช้ ก็จะมีการจัดการและใช้อย่างระมัดระวัง มีการบริโภคทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างมีจิตสำนึก ทรัพยากรการท่องเที่ยวเหล่านี้ก็จะยังคงอยู่จนถึงชนรุ่นหลังต่อไป สอดคล้องกับแนวคิดของ Brandon (อ้างถึงใน นำชัย ทนุผล, 2543) ที่กล่าวว่า การเชื่อมโยงการท่องเที่ยวไปสู่การอนุรักษ์ โดยความเพียรพยายามให้กิจการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นมีการจ้างงานในชุมชน และมีการกระจายรายได้ให้ทั่วถึง ซึ่งจะมีผลให้ประชาชนท้องถิ่นเหล่านี้ทุกคนจะปกป้องรักษาธรรมชาติและวัฒนธรรมของตน ซึ่งทุกคนจะถือว่าเป็นสินค้าสามารถขายได้และผลประโยชน์มาสู่ตน

ความต้องการของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ด้านการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม มี 2 ประเด็น คือ ชุมชนควรมีบทบาทในการกำหนดพื้นที่ในเขตอนุรักษ์และในชุมชนให้เป็นบริเวณรองรับนักท่องเที่ยวอย่างเป็นสัดส่วน และประเด็นชุมชนควรได้ร่วมในการฟื้นฟูและบำรุงบำรุงรักษาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวต่างๆอย่างสม่ำเสมอไม่ให้เสื่อมโทรม และให้เป็นพื้นที่ที่น่าอยู่ เป็นแหล่งที่เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีความต้องการมาก ซึ่งการกำหนดพื้นที่ ในบริเวณต่างๆ จะทำให้เกิดความชัดเจนในการดำเนินการ การดูแลและอนุรักษ์ เนื่องจากแต่ละพื้นที่มีข้อจำกัดในการเข้าไปใช้ที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ในด้านการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ที่กล่าวว่า ควรให้ความสำคัญกับการกำหนดเขต และการจัดการเชิงพื้นที่ โดยคำนึงถึงสภาพทางภูมิศาสตร์และขีดความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศ สร้างแนวกันเขตพื้นที่อนุรักษ์โดยจัดทำข้อตกลงกับชุมชนท้องถิ่น ป้องกันการบุกรุกขยายพื้นที่ในอนาคต กำหนดเขตการใช้ประโยชน์และกระจายการถือครองที่ดิน โดยร่วมกับท้องถิ่นกำหนดเขตการใช้ที่ดินและวางผังเมือง แก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งเรื่องการทับซ้อนของแนวเขตที่ดิน และจัดระเบียบการบุกรุกใช้ประโยชน์ที่ดินของรัฐและพื้นที่ป่าอนุรักษ์

ด้านการให้การศึกษาและสร้างจิตสำนึก ชุมชนเห็นว่าควรมีส่วนร่วมดำเนินการพัฒนาดูแลสื่อให้ความรู้เกี่ยวกับพื้นที่ เช่น ทำป้ายบอก ร่วมกับเจ้าหน้าที่ภาครัฐ และดำเนินการจัดตั้งอนุกรรมการเพื่อรับภาระหน้าที่ดูแลการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างต่อเนื่องในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้มีการนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นของประชาชนในพื้นที่มาสื่อและถ่ายทอดสู่นักท่องเที่ยว รวมทั้งขยายบทบาทการสื่อความหมายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้องของทุกฝ่าย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน เป็นการสร้างความร่วมมือการของทุกฝ่าย อีกทั้งการที่ชุมชนจะมีคณะกรรมการในการดูแลการท่องเที่ยวเชิงนิเวศก็จะทำให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมใน

การคิดริเริ่ม พิจารณาตัดสินใจ ร่วมมือปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบต่อตัวประชาชนเอง เป็นการร่วมกันแก้ปัญหาและสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในชุมชนด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของกิ่งแก้ว บัวเพชร (2549) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดตั้งองค์การชุมชนเพื่อการท่องเที่ยว ทำให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมดูแลทรัพยากรธรรมชาติ รักษาความสะอาดของพื้นที่ เป็นการสร้างพลังอำนาจในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว เสริมสร้างความเข้มแข็งให้ถิ่นที่อยู่อาศัยของตนเองได้อย่างดี

ในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชนควรมีการจัดสรรผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวอย่างยุติธรรมแก่ทุกคนที่เกี่ยวข้อง และชุมชนสามารถเข้าถึงและรับรู้ข้อมูลต่างๆในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ดังนั้นควรมีการรวมกลุ่มเพื่อการท่องเที่ยวของอำเภอสังขละบุรี มีการจัดตั้งคณะกรรมการกลุ่ม เพื่อร่วมกันจัดสรรทรัพยากรและผลประโยชน์ให้เกิดความเป็นธรรมและเหมาะสมตามกฎหมายเกณฑ์ที่ร่วมกันกำหนดขึ้น จะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนในชุมชน เพราะอำเภอสังขละบุรีมีปัจจัยด้านทรัพยากรธรรมชาติ ประวัติศาสตร์และขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมที่ยาวนาน และการติดต่อสื่อสารกับบุคคลภายนอก ทำให้การแลกเปลี่ยนแนวความคิดและผลประโยชน์ย่อมเกิดขึ้น ดังนั้นการจัดสรรผลประโยชน์อย่างเป็นธรรมเพื่อแสวงหารูปแบบในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรจะทำให้เกิดความยั่งยืนมากขึ้น เป็นไปตามแนวคิดของ Spruole (1996) ที่กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นรูปแบบหนึ่งที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นและชุมชนดั้งเดิม ควรจะให้มีการแบ่งปันผลประโยชน์หรือผลกำไรที่เป็นธรรม แก่ชุมชนและให้มีส่วนร่วมในการรับรู้และตัดสินใจในการจัดการการท่องเที่ยวที่จะเข้ามาในพื้นที่

ในด้านการส่งเสริมการตลาดและการนำเที่ยว ชุมชนควรมีส่วนร่วมจัดทำการศึกษา และทราบถึงความคิดเห็นจากนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวอำเภอสังขละบุรี เพื่อนำมาพัฒนา และชุมชนควรมีส่วนร่วมในการดำเนินการเผยแพร่ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวรู้จักและสนใจมาท่องเที่ยวอำเภอ สังขละบุรี รวมทั้งควรมีความเข้าใจเรื่องตลาดนักท่องเที่ยวที่จะมาท่องเที่ยว โดยศึกษาข้อมูลจากการตลาดการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และผู้รับผิดชอบในพื้นที่ เพื่อให้การดำเนินงานถูกต้องทิศทาง วางแผนได้ดีขึ้น การที่ประชาชนให้ความสนใจในการสำรวจความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวในการเดินทางมาท่องเที่ยวอำเภอสังขละบุรี เป็นแนวทางหนึ่งในการที่จะทำให้ทราบลักษณะของการท่องเที่ยวที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ว่ามีปัญหาใดที่ควรแก้ไขหรือปรับปรุงให้ดีขึ้น อีกทั้งการมีส่วนร่วมในการช่วยเผยแพร่ข้อมูลในการท่องเที่ยว เป็นการช่วยเพิ่มบุคลากรทางการท่องเที่ยวที่สามารถให้ข้อมูลความรู้แก่นักท่องเที่ยวในเชิงลึกได้เต็มที่ ดังนั้นจึงควรส่งเสริมให้มีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอสังขละบุรี สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของนายมานพ เกิดแดง ปลัดเทศบาลตำบลวังกะ อำเภอสังขละบุรี (สัมภาษณ์ 9

ธันวาคม 2553) ว่า มีการส่งเสริมให้มีภาคีเครือข่าย โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม จะใช้โรงเรียนเป็นแกนกลาง และต่อขยายไปในชุมชน จะมีการส่งไปอบรมกับหน่วยงานทางการท่องเที่ยว และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาในช่วงสามปี (พ.ศ. 2553-2555) ของเทศบาลตำบลวังกะ ที่ว่า จะฝึกอบรมประชาชนให้มีความรู้และสามารถเป็นภาคีเครือข่ายของท้องถิ่น และส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริการแก่นักท่องเที่ยว

ด้านโครงสร้างพื้นฐานและบริการ คือ ถนน ยานพาหนะ ไฟฟ้าและโทรศัพท์ในพื้นที่ท่องเที่ยว ชุมชนเห็นว่าควรมีการติดตาม/ตรวจสอบ/ปรับปรุง/พัฒนาโดยองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และกรรมการชุมชน และควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการและผู้มีประสบการณ์ขององค์การบริหารท้องถิ่น มาดูแลรับผิดชอบ โครงสร้างพื้นฐานและบริการ ได้แก่ ถนน, ยานพาหนะ, ไฟฟ้า, โทรศัพท์ของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่อำเภอสังขละบุรี ดังนั้นการจัดบริการของรัฐในพื้นที่ที่จำเป็นจะต้องมีขนาดและบริการที่พอเหมาะ ต้องไม่เป็นการแสวงหากำไรหรือแบ่งปันกับภาคเอกชน โดยคำนึงถึงความเหมาะสมสอดคล้องตามสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น ควรมีการดูแลตรวจสอบอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้พร้อมต่อการใช้งานและรองรับการเข้ามาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวได้อย่างเต็มที่ สอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์การพัฒนาอำเภอสังขละบุรี ข้อที่ 8 กล่าวว่า ต้องมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งแวดล้อม โดยมี กลยุทธ์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น โครงการปรับปรุงซ่อมแซมที่พักจุดตรวจแม่น้ำรันตี โครงการปรับปรุงอนุรักษ์สะพานมอญ และโครงการพัฒนาและปรับปรุงทางเรียบอ่างแม่น้ำรันตี-ของกาเลีย-เจ็ดยี่สามองค์ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และการอนุรักษ์ เป็นต้น

ในด้านการส่งเสริมการลงทุน ชุมชนต้องการติดต่อประสานงานกับภาครัฐเพื่อขอความช่วยเหลือด้านการระดมทุนในการลงทุนจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และควรจัดอบรมแนะนำการลงทุนและทักษะการบริการ (นักท่องเที่ยว) ให้แก่ประชาชนในชุมชน ภาครัฐควรให้การสนับสนุนการลงทุนในธุรกิจท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน โดยการให้ยืมหรือให้กู้ดอกเบี้ยต่ำจากสถาบันการเงินของรัฐ หรือมีการลงทุนในรูปแบบของสหกรณ์โดยมีประชาชนในพื้นที่ร่วมบริหารและหน่วยงานภาครัฐคอยสนับสนุนความรู้ และลงทุนในการผลิตสินค้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือ ที่เรียกกันว่า สินค้า OTOP ซึ่งสินค้านี้จะเป็นการนำเอาวัตถุดิบที่อยู่ในชุมชนออกมานำเสนอแก่นักท่องเที่ยวให้เห็นว่า พื้นที่นี้มีของดีอะไรบ้าง นอกจากนั้นหน่วยงานภาครัฐในท้องถิ่นควรให้ข้อมูลแหล่งเงินทุนและเป็นช่องทางให้ชุมชนเข้าถึงแหล่งทุน แหล่งทุนที่สนับสนุนวิสาหกิจชุมชน เช่น ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ธนาคารเพื่อการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ตัวอย่างเช่นการจัดที่พักในหมู่บ้านสำหรับนักท่องเที่ยว ในรูปแบบของโฮมส

เตย์ มีศูนย์สาธิตการตลาดในหมู่บ้าน ส่งเสริมการผลิตและจำหน่ายสินค้า OTOP ของชุมชน โบราณโคราชอาณาจักร ทำให้นักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น (ทิพากร พลอยสมบูรณ์และคณะ, 2552)

การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มที่ชุมชนที่จะมีความยั่งยืนทางการเมืองอันเป็นผลมาจากการพัฒนาระบบการตัดสินใจ เรื่องการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับประชาชน โดยไม่ให้เกิดการทำลายสิ่งแวดล้อม เน้น การให้สิทธิเสรีภาพและการมีส่วนร่วมของประชาชน ในขณะเดียวกันในการตัดสินใจร่วมหรือการ จัดระเบียบชุมชนก็มีความเข้มแข็งของผู้นำชุมชนและของชุมชนในภาพรวม ดังนั้นแนวทางการ จัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอำเภอสังขละบุรีจึงควรให้ความสำคัญกับระบบนิเวศและวัฒนธรรม ชุมชนเป็นหลัก ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างทรัพยากรและเทคนิคที่ชุมชนจะใช้ เพื่อหาประโยชน์จากสภาพแวดล้อมต่างๆ กล่าวคือ ชุมชนได้ใช้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่ออนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมไปพร้อมๆกัน กับการใช้จุดเด่นทางธรรมชาติมาสร้างรายได้แก่ครัวเรือน ก่อให้เกิด รูปแบบการท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นด้วย

ในการวิจัยครั้งนี้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการบริหารจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอำเภอสังขละบุรี แนวทางการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนใน อำเภอ สังขละบุรีนั้น ได้แก่ การให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งการท่องเที่ยว เชิงนิเวศเพื่อการอนุรักษ์จะมีแรงผลักดันให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว หากกิจกรรม นั้นสร้างผลกำไรให้กับประชาชนผู้ที่ได้รับโอกาสในกิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่นในทุกขั้นตอนของ โครงการ ชาวบ้านในอำเภอสังขละบุรียังมีโอกาสเข้าร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวยังไม่สมบูรณ์ เท่าที่ควร แม้จะมีการรวมกลุ่มเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแต่ก็เป็นเพียงส่วนน้อย ไม่เข้มข้นหรือไม่ ชัดเจนเหมือนชุมชนอื่นๆ ที่การท่องเที่ยวจะเป็นไปโดยการบริหารงานจากชุมชนอย่างแท้จริง ทาง หน่วยงานภาครัฐยังเป็นผู้ที่ดูแลการจัดการท่องเที่ยวเกือบทั้งหมด ประชาชนเป็นเพียงผู้ให้ความ ร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเท่านั้น

ดังนั้นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้สามารถจัดการการท่องเที่ยวเชิง นิเวศได้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งชุมชนได้มีส่วนร่วมด้วยนั้น ต้องอาศัยความร่วมมือของบุคคลทุกฝ่าย ในชุมชน แม้ว่าอำเภอสังขละบุรีจะมีความหลากหลายทางเชื้อชาติและวัฒนธรรม แต่จุดนี้ก็ สามารถทำให้กลายเป็นจุดเด่นในการจัดการท่องเที่ยวได้ โดยเน้นให้เห็นถึงการอยู่ร่วมกันได้อย่าง สงบสุข เรียบง่าย มีแบบแผนตามวิถีชีวิตของตนเอง นอกจากนี้ต้องประสานการทำงานจาก ภายนอกเข้ามาช่วยเหลือ เป็นที่ปรึกษา มีการวางแผนพัฒนาและดำเนินการแบบค่อยเป็นค่อยไป คือ มีการทบทวนการทำงานอย่างต่อเนื่อง ศึกษาเรียนรู้เพิ่มเติม และปรับปรุงแก้ไขการทำงานที่ ผิดพลาด บกพร่องให้ดีขึ้น การให้การศึกษาดูงานและฝึกอบรมแก่บุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องก็นับว่าเป็น

สิ่งที่จำเป็นและต้องให้ความสำคัญ เพราะเป็นการสร้างโอกาสและพัฒนาคนให้มีความรู้ ความสามารถมากขึ้น และควรมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานทุกชั้นตอน อันจะนำมาซึ่งข้อมูลและข่าวสารที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไข หรือปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานให้สอดคล้อง เหมาะสมกับสภาพการณ์ในชุมชนที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา จะทำให้สามารถดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการจัดการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพและดำเนินไปสู่เป้าหมายในการมีส่วนร่วมของชุมชนได้อย่างแท้จริง

2. ความต้องการของนักท่องเที่ยว

ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว

จากการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 51 และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 49 มีอายุระหว่าง 20-30 ปี และอายุระหว่าง 31-40 ปี การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ และพนักงานบริษัท/เอกชน มีรายได้ระหว่าง 30,001-40,000 บาท และระหว่าง 20,001-30,000 บาท นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวจะอยู่ในช่วงวัยทำงาน เนื่องจากมีความพร้อมในด้านต่างๆ ทั้งด้านความสมบูรณ์แข็งแรงของร่างกาย มีความมั่นคงและรายได้ที่แน่นอน สามารถใช้จ่ายใช้สอย ทำให้เกิดการเดินทางประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง สอดคล้องกับแนวความคิดของฉลองศรี พิมลสมพงษ์ (2548) เกี่ยวกับการแบ่งส่วนตลาดนักท่องเที่ยวโดยใช้ปัจจัยทางประชากรศาสตร์ ปัจจัยนี้เป็นปัจจัยที่อยู่ในตัวนักท่องเที่ยว เช่น เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ เป็นต้น ซึ่งแต่ละปัจจัยจะส่งผลถึงพฤติกรรมการเดินทางและการเลือกแหล่งท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน

รูปแบบและพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

จากการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวอำเภอสังขละบุรีเป็นครั้งแรก โดยจะท่องเที่ยวกับเพื่อน และครอบครัว ใช้รถยนต์ส่วนบุคคล ในการเดินทางมา นักท่องเที่ยวจะรู้จักและเดินทางมาท่องเที่ยวโดยผ่านทางเพื่อนหรือกลุ่มญาติ จะพักค้างคืน 1-2 คืน ส่วนใหญ่ได้เดินทางไปท่องเที่ยวด่านเจดีย์สามองค์ วัดวังแก้วเวการาม และ สะพานมอญ/หมู่บ้านชาวมอญ สาเหตุที่นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวเนื่องจากชอบบรรยากาศที่เป็นธรรมชาติ ความเป็นเอกลักษณ์ของอำเภอ ส่วนใหญ่มีจุดประสงค์ในการเดินทางมาท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อน โดยกิจกรรมที่จะทำในการท่องเที่ยวคือ ถ่ายรูปธรรมชาติ เที่ยวชมน้ำตก และนั่งเรือชมทะเลสาบ นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในด้านความสวยงามของภูมิทัศน์และธรรมชาติ ด้านความน่าสนใจในวิถีชีวิตของ

ชุมชน ซึ่งนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความเห็นว่าจะกลับมาท่องเที่ยวอำเภอสังขละบุรีอีกครั้ง ในทุกประเด็นที่กล่าวมานี้อาจเนื่องมาจากลักษณะพฤติกรรมของบุคคล เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลในการตัดสินใจในการเลือกรูปแบบการเดินทางท่องเที่ยวอำเภอสังขละบุรี จากการที่นักท่องเที่ยวนิยมมาเดินทางมาท่องเที่ยวกับเพื่อนฝูงและครอบครัว การใช้บริการรถโดยสารอาจไม่สะดวกสบายและไม่ตอบสนองต่อความต้องการท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวมากกว่า 1 แห่ง และจากการนิยมเดินทางด้วยรถยนต์ส่วนบุคคล ทำให้การพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวจำเป็นต้องคำนึงถึงสถานที่จอดรถยนต์เอาไว้ด้วย นอกจากนี้แหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางไปเยี่ยมชมทั้งด้านเจดีย์สามองค์ วัดวงแก้วเวระมและสะพานมอญ ก็เปรียบเสมือนเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นของอำเภอสังขละบุรีที่เป็นสาเหตุให้นักท่องเที่ยวต้องมาเยี่ยมชม โดยกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวจะกระทำในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศก็จะเป็นการถ่ายรูป เทียวชมน้ำตก สอดคล้องกับแนวคิดของศูนย์วิจัยป่าไม้ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2541) ที่กล่าวถึงกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต้องมีเรื่องการรับรู้ และได้รับประสบการณ์เกี่ยวกับธรรมชาติเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งมีทั้งกิจกรรมหลัก ได้แก่ การเดินป่า กิจกรรมศึกษาธรรมชาติ การถ่ายรูปธรรมชาติ การศึกษาหรือเที่ยวถ้ำ เป็นต้น

ความพึงพอใจที่เกิดขึ้นจากการได้เข้ามาท่องเที่ยวอำเภอสังขละบุรีนั้นจะอยู่ในด้านความสวยงามของภูมิทัศน์และธรรมชาติ และความน่าสนใจในวิถีชีวิตของชุมชน จะเห็นได้ชัดว่าความพึงพอใจที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจากความเป็นเอกลักษณ์ของอำเภอสังขละบุรีที่มีทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์ มีวิถีชีวิตชุมชนที่หลากหลาย การอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข ส่งผลให้นักท่องเที่ยวต้องการที่จะเดินทางมาเยี่ยมชม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมัลลิกา เกื้อปัญญา (2542) ที่กล่าวว่าความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังและความพึงพอใจมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกทุกด้าน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากก่อนการเที่ยวชม นักท่องเที่ยวจะมีความคาดหวังตามเหตุผลของแต่ละคน แต่เมื่อได้เที่ยวชมแล้ว ความคาดหวังเหล่านั้นก็ได้รับการตอบสนอง ส่งผลให้เกิดความพึงพอใจเกิดขึ้น ตลอดจนองค์ประกอบที่ไม่พึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว คือสิ่งที่ไม่สามารถตอบสนองต่อความคาดหวังของนักท่องเที่ยว จึงทำให้เกิดความพึงพอใจลดลงจากจำนวนที่คาดหวังไว้ และเมื่อนักท่องเที่ยวความพึงพอใจต่อการเดินทางมาท่องเที่ยวก็ย่อมทำให้เกิดความรู้สึกที่อยากจะกลับมาเยี่ยมชมอีกครั้งอย่างแน่นอน

ความต้องการของนักท่องเที่ยวในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ในด้านสิ่งดึงดูดใจทางการ นักท่องเที่ยวเห็นว่าควรมีการกำหนดเขตพื้นที่การใช้เพื่อการท่องเที่ยว เช่น มีการแบ่งเขตพื้นที่สงวน พื้นที่นันทนาการและพื้นที่พักอาศัย และกำหนดช่วงเวลาในการเข้าพื้นที่ที่เหมาะสมตามช่วงเวลาของวันและฤดูกาล สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวเป็นสิ่งที่

สะท้อนให้เห็นถึงอารยธรรมท้องถิ่นที่มีลักษณะเด่น โดยมีทั้งทางธรรมชาติ ทางประวัติศาสตร์ และ วัฒนธรรมนิยมประเพณี เมื่อนักท่องเที่ยวต้องการให้มีการกำหนดพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวก็จะทำให้ แต่ละพื้นที่ที่มีการแข่งการใช้สอยและดูแลรักษาได้อย่างชัดเจน ตรงกับความคิดเห็นของประชาชน ในด้านการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ที่ว่า ชุมชนควรมีบทบาทในการกำหนดพื้นที่ในเขตอนุรักษ์ ซึ่งทั้งสองฝ่ายมีความเห็นตรงกันว่า ควรมีการกำหนดเขตพื้นที่ทางการท่องเที่ยว และสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของ The International Ecotourism Society (1991) ที่ว่า ต้องให้ความสำคัญกับการแบ่งเขตการใช้ประโยชน์และแผนการจัดการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ซึ่งถือว่าเป็นเกณฑ์หรือเป้าหมายในการจัดการพื้นที่ นอกจากนี้การกำหนดช่วงเวลาในการเข้าพื้นที่ที่เหมาะสมยังเป็นการช่วยรักษาและปกป้องพื้นที่ทางการท่องเที่ยวไม่ให้ถูกทำลายอย่างรวดเร็ว และสอดคล้องกับสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2541) ได้กล่าวถึงนโยบายการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ว่า ต้องมีการกำหนดพื้นที่ท่องเที่ยว เพราะต้องสงวนเพื่อการศึกษาและรักษาสิ่งแวดล้อมเขตกันชนและเขตพื้นที่ กำหนดกรอบการพัฒนาการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยมีมาตรฐานที่ชัดเจนให้ยกเลิกการท่องเที่ยวในพื้นที่เปราะบางที่เสี่ยงต่อการถูกทำลายได้ง่าย ซึ่งการกำหนดเขตพื้นที่เฉพาะจะทำให้การพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้นจึงควรบรรจุไว้ในแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวของสังขละบุรี

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้ความสำคัญด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด เนื่องจากเส้นทางในการเดินทางเข้ามาถึงอำเภอสังขละบุรีมีระยะทางค่อนข้างไกลมากจากอำเภอเมือง อีกทั้งเส้นทางก็ค่อนข้างเดินทางลำบาก ขรุขระ เส้นทางไม่เรียบเสมอกัน ทำให้การเดินทางอาจเกิดอันตรายต่อผู้ที่ไม่ชำนาญในการขับรถ เพราะต้องขับขึ้นที่สูง คดเคี้ยวด้วย นักท่องเที่ยวจึงมีความเห็นว่า ควรปรับปรุงสภาพเส้นทางในการเดินทาง ซึ่งตรงกับทำให้สัมภาระของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของทางการท่องเที่ยวของอำเภอสังขละบุรี ที่เห็นว่า ปัญหาเรื่องเส้นทางเป็นปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไขปรับปรุงอย่างเร่งด่วน และสอดคล้องกับ Mill (1990) ที่ว่า การท่องเที่ยวเกิดจากการที่คนต้องการเดินทางไปสู่สถานที่ที่แตกต่างกัน เพื่อสัมผัสสิ่งแปลกใหม่และแตกต่างจากประสบการณ์เดิม ดังนั้น เส้นทางคมนาคมจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการนำนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวอย่างรวดเร็วสะดวกสบายและปลอดภัย ตลอดจนสามารถติดต่อเชื่อมโยงกันระหว่างแหล่งท่องเที่ยวหนึ่งกับอีกแหล่งท่องเที่ยวหนึ่งที่อยู่บริเวณใกล้เคียง ดังนั้นการพัฒนาเส้นทางคมนาคม จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นลำดับต้นๆในการพัฒนาการท่องเที่ยว

ด้านสิ่งแวดล้อมความสะดวก ได้แก่ ห้องน้ำ, สถานที่จอดรถและถังขยะ มีความต้องการอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับที่พัก, ร้านอาหาร, สินค้าที่ระลึก, โทรศัพท์และการบริการนักท่องเที่ยว ดังนั้นสิ่งแวดล้อมความสะดวกต่างๆในแหล่งท่องเที่ยวต้องพร้อมและเหมาะสมต่อที่จะรองรับการเข้ามาของนักท่องเที่ยวอยู่ตลอดเวลา สินค้าที่ระลึกเป็นปัจจัยสำคัญที่นักท่องเที่ยวนิยมซื้อหาเพื่อเป็นที่ระลึกเตือนความจำในแหล่งท่องเที่ยวที่ไปเยือน ส่วนห้องน้ำและถังขยะ ก็เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญ ห้องน้ำควรเพิ่มจำนวนให้เพียงพอ มีความสะอาดเหมาะต่อการใช้งาน ถังขยะก็ต้องมีวางอยู่ในจุดที่ง่ายต่อการทิ้งขยะ ถ้าน้อยเกินไป ขยะก็จะเกลื่อนกลาดอยู่บนพื้น เป็นการสร้างมลภาวะทางสิ่งแวดล้อมด้วย ส่วนสถานที่จอดรถ ควรจัดให้เหมาะสมและเพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยว เนื่องจากอำเภอสังขละบุรีเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางมาท่องเที่ยวกันมาก การจัดสถานที่จอดรถจึงมีความสำคัญมาก นอกจากนี้ในด้านที่พักก็มีความสำคัญต่อการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวในปัจจุบันกำลังให้ความสนใจการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมไม่เพียงรายการท่องเที่ยว หรือกิจกรรมการท่องเที่ยวเท่านั้น แต่ให้ความสนใจในการเลือกที่พักด้วย โดยเฉพาะที่พักที่สร้างกลมกลืนกับธรรมชาติ ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม มีรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์สะท้อนถึงธรรมชาติ หรือที่เรียกว่า ECOLOGDE ซึ่งกำลังได้รับความนิยมมากขึ้นเรื่อยๆสำหรับนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และด้านการบริการนักท่องเที่ยว ก็เป็นปัจจัยสำคัญที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญ เนื่องจากนักท่องเที่ยวบางคนอาจมีข้อมูลหรือความรู้ในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ไม่เพียงพอ การจัดสถานที่เพื่อบริการข้อมูลข่าวสารแก่นักท่องเที่ยวจึงมีความจำเป็น และเมื่อนักท่องเที่ยวมีโอกาสได้รับข้อมูลทางการท่องเที่ยวเพื่อประกอบการพิจารณาก็จะทำให้เข้าตัดสินใจในการเดินทางได้ง่ายขึ้น และยังเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อการบริการนักท่องเที่ยวในพื้นที่นั้นด้วย จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า สิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวต้องครอบคลุมในหลายด้าน สอดคล้องกับบุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) ที่กล่าวว่า สิ่งอำนวยความสะดวกเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องมีไว้บริการนักท่องเที่ยวที่เข้ามายังทรัพยากรการท่องเที่ยวนั้นให้ได้รับความสะดวกสบายและความประทับใจ ทำให้นักท่องเที่ยวอยากอยู่ท่องเที่ยววันขึ้น โดยปกติสิ่งแวดล้อมความสะดวกทางการท่องเที่ยวเหล่านี้รัฐบาลจะเป็นผู้จัดหาและพัฒนาเพื่อบริการแก่ประชาชนของตนเอง แล้วถือเป็นผลพลอยได้ในการบริการนักท่องเที่ยว

ด้านโปรแกรมการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวเห็นว่า ควรมีการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูป เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว และมีข้อเสนอแนะแนวคิดหรือข้อพิจารณาแก่นักท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดความรู้ก่อนเดินทางท่องเที่ยว โปรแกรมการท่องเที่ยวเป็นทางเลือกหนึ่งที่อำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว เนื่องจากนักท่องเที่ยวบางคนยังไม่ชำนาญต่อการเดินทาง

ท่องเที่ยวเอง การซื้อโปรแกรมการท่องเที่ยวจึงเป็นสิ่งที่ทำให้สามารถท่องเที่ยวได้ครบถ้วน พร้อมทั้งยังได้ความรู้จากผู้นำเที่ยวด้วย ซึ่งสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของคุณมานพ เกิดแดง ปลัดเทศบาลตำบลวังกะ และคุณณัทภูมิ รักษากุล เลขาธิการนายกองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ โว่ ที่ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า จะมีการจัดทำเส้นทางการท่องเที่ยวไว้บริการนักท่องเที่ยว จะจัดทำเป็น Route 1,2,3 เพื่อนักท่องเที่ยวที่มีความต้องการในการพัก 1 วัน 2 วัน 3 วัน ว่าควรจะไปไหนได้บ้าง เพิ่มเติมเข้าไป จะทำให้มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลายมากขึ้น เช่นมาวันเดียวก็อาจจะเป็นที่ช้าง ล่องแก่ง หรือนักท่องเที่ยวกลุ่มไหนต้องการเที่ยวด้านวัฒนธรรมก็จะจัดเส้นทางศึกษาวิถีชีวิตของชุมชนให้ และยังสอดคล้องกับแนวคิดเรื่อง การจัดรายการนำเที่ยวตามของบุญเลิศ จิตตั้งพัฒนา (2543) กล่าวว่าในการจัดรายการนำเที่ยวจะต้องมี 3 ขั้นตอน คือ การวางแผน การดำเนินการจัด และการคิดราคารายการนำเที่ยว ทำให้ทราบว่า การจัดรายการการท่องเที่ยวนั้นมีหลายปัจจัยที่เกี่ยวข้องกันนอกเหนือไปจากการมีโปรแกรมการท่องเที่ยวที่น่าสนใจแล้ว ยังมีหลายสิ่งซึ่งมีความละเอียดที่ต้องคำนึงถึงในการจัดรายการนำเที่ยว เช่น ข้อมูลกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย วันเดินทาง ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง การส่งเสริมการตลาด เป็นต้น ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่าการจัดการนำเที่ยวที่ดีนั้นเป็นการรวมความเหมาะสมของปัจจัยต่างที่เกี่ยวข้องไว้ด้วยกัน และสอดคล้องกับฉลองศรี พิมลสมพงษ์ (2548) ที่แบ่งประเภทของการจัดรวมผลิตภัณฑ์ออกเป็นหลาย ๆ ส่วน คือ การผสมผลิตภัณฑ์ในด้านการท่องเที่ยว ตลาดเป้าหมาย ช่วงระยะเวลา และการจัดการการเดินทาง นั้นทำให้เห็นว่าในการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวเพื่อให้บริการควรให้ความสำคัญในรายละเอียดต่างๆ เพื่อให้โปรแกรมการท่องเที่ยวที่ได้ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่มมากที่สุด

ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวเห็นว่า ควรมีการจัดเส้นทางศึกษาธรรมชาติ และกิจกรรมการท่องเที่ยวควรจัดให้มีความหลากหลายครอบคลุมความต้องการของนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวให้ความสนใจในมากเกี่ยวกับการเดินศึกษาธรรมชาติหรือวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งเป็นอีกแนวทางหนึ่งของการพัฒนาจิตสำนึกทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โดยมีการสื่อความหมายเพื่อสร้างจิตสำนึกทางการท่องเที่ยว เส้นทางศึกษาธรรมชาติจะต้องออกแบบอย่างรอบคอบ โดยจุดน่าสนใจเป็นจุดเด่นหลากหลายที่มีคุณค่าสามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวให้อยากเข้าไปเยี่ยมชม หากการสื่อความหมายเพื่อสร้างจิตสำนึกทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนอธิบายได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว นักท่องเที่ยวจะเกิดความเข้าใจและให้ความร่วมมือในการรักษาสิ่งแวดล้อมด้วย เนื่องจากอำเภอสังขละบุรีมีความอุดมสมบูรณ์พืชพรรณต้นไม้ยังไม่ถูกทำลาย อีกทั้งพื้นที่ยังเป็นภูเขาและผืนป่า ที่เหมาะสมต่อการท่องเที่ยวเดินป่า เพื่อศึกษาธรรมชาติเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นจึงควรมีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้ได้รับความ

ผลิตเพลิน ได้สาระความรู้ รวมทั้งตระหนักถึงความสำคัญของระบบนิเวศที่อยู่รอบตัวเรา ทั้งนี้ ต้องเป็นกิจกรรมที่มีผลกระทบน้อยที่สุดหรือเป็นผลกระทบที่สามารถป้องกันและแก้ไขได้ สอดคล้องกับสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และสิ่งแวดล้อมแห่งประเทศไทย (2541) ที่กล่าวว่า กิจกรรมการท่องเที่ยว ต้องเป็นกิจกรรมที่สร้างโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ใกล้ชิดและได้รับประสบการณ์ตรงจากธรรมชาติและวิถีชีวิตท้องถิ่น รวมทั้งได้มีโอกาสเข้าใจ เรียนรู้ และเกิดความตระหนักในคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น

นักท่องเที่ยวเห็นว่า ควรมีบริการเสริมด้านการจัดระบบรักษาความปลอดภัยแก่ชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว และมีสาธารณูปโภค ทั้งธนาคาร โรงพยาบาล ให้เพียงพอ นอกจากนี้ ควรมีการรณรงค์ให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการเก็บและนำขยะออกจากพื้นที่ การจัดการความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยวเป็นปัจจัยหลักส่วนหนึ่งที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากการท่องเที่ยวเป็นสิ่งที่อ่อนไหว หากมีเหตุการณ์ใดไม่เอื้อต่อการเดินทาง นักท่องเที่ยวอาจจะยกเลิกแผนการเดินทางหรือยกเลิกการเดินทางทันที เช่น การสู้รบบริเวณชายแดนด้านเจดีย์สามองค์ที่ติดกับประเทศพม่า ซึ่งจุดนี้เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญที่หนึ่งของอำเภอสังขละบุรี หากมีความไม่ปลอดภัยเกิดขึ้น นักท่องเที่ยวก็ไม่อยากเดินทางมาท่องเที่ยว แต่เมื่อเหตุการณ์สงบลง นักท่องเที่ยวก็จะเดินทางมาท่องเที่ยวกันเป็นปกติ ดังนั้นการจัดเตรียมระบบรักษาความปลอดภัยในพื้นที่อำเภอสังขละบุรีจึงมีความจำเป็น สอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของคุณมานพ เกิดแดง ปลัดเทศบาลตำบลวังกะ ที่กล่าวว่า จะมีการติดตั้งกล้องวงจรปิดในจุดสำคัญต่างๆ เพื่อให้ นักท่องเที่ยวมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน นอกจากนี้การรณรงค์ให้นักท่องเที่ยวช่วยกันเก็บขยะออกจากพื้นที่ยังเป็นการช่วยกันรักษาความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว และสร้างจิตสำนึกในการร่วมกันดูแลสิ่งแวดล้อมให้มีความสะอาดอยู่เสมอ สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของคุณณัทภูมิ รักษากุล เลขาธิการนายกองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ไร่ ที่กล่าวว่า ต้องดูแลธรรมชาติ เศษขยะที่นักท่องเที่ยวเอาเข้าไปเท่าไรต้องเอาออกมาเท่านั้น และสอดคล้องกับสถาบันวิจัยสิ่งแวดล้อม ซึ่งทำการวิจัยโครงการศึกษาและกำหนดดัชนีชี้วัดมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (2548) ที่กล่าวว่า การให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวในด้านการประหยัดพลังงานและการกำจัดของเสียเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้นกับแหล่งท่องเที่ยว อาจมีสื่อให้นักท่องเที่ยวช่วยกันประหยัดน้ำ ไม่ทิ้งขยะในแหล่งธรรมชาติ เป็นต้น

ส่วนเรื่องการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในการเผยแพร่ข้อมูลในด้านต่างๆของแหล่งท่องเที่ยวในระดับประเทศและนานาชาติ เมื่อมีการจัดสร้างแหล่งท่องเที่ยวขึ้นมาแล้ว การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้วยการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ในวิธีต่างๆ เช่น จัดทำแผ่นป้าย แผ่นปลิว หรือการ

จัดเว็บไซต์เพื่อการท่องเที่ยว จะทำให้การรับรู้ข่าวสารของนักท่องเที่ยวเป็นไปอย่างรวดเร็วและกว้างขวางขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของคุณชิษณุพงษ์ เกิดชุมทอง ปลัดอำเภอ (เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ) รักษาการแทนนายอำเภอสังขละบุรี ที่กล่าวว่า ทางอำเภอได้จัดทำเว็บไซต์ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ประมาณเดือนหน้าก็จะเปิดใช้งาน นักท่องเที่ยวสามารถเข้ามาเยี่ยมชมหรือสอบถามข้อมูลว่ามีแหล่งท่องเที่ยวที่ไหนบ้าง มีที่พักที่ไหน ระยะการเดินทางเท่าไร สิ้นค้ามีอะไรบ้าง ซึ่งคิดว่าจะเป็นสิ่งที่ช่วยประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวได้ดีอีกทางหนึ่ง และสอดคล้องกับรุ่งทิพย์ ว่องปฏิการ (2543) ที่กล่าวว่าปัจจุบันการติดต่อสื่อสารได้รับการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดสื่อใหม่ๆที่สามารถส่งข่าวสารได้รวดเร็วชัดเจน การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเผยแพร่ข้อมูล นอกจากจะทำให้เข้าถึงนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายได้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ นักท่องเที่ยวยังสามารถรับรู้ข้อมูลและข่าวสารของการท่องเที่ยวในแง่มุมต่างๆ ทำให้เกิดความต้องการในการเดินทางเพื่อชมแหล่งท่องเที่ยวเหล่านั้นๆด้วยตนเอง

แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอำเภอสังขละบุรี

จากการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากประชาชนในพื้นที่ นักท่องเที่ยว และเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในอำเภอสังขละบุรี สามารถสรุปเป็นแนวทางในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้โดยการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวขึ้นโดยเฉพาะ โดยร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการในพื้นที่และประชาชนในชุมชน โดยอาจทำเป็นแผนปีต่อปี เพื่อปรับเปลี่ยนให้ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน และแผนพัฒนา 5 ปี เพื่อเป็นการกำหนดแนวทางในอนาคตที่ชัดเจน โดยแยกเป็นด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

เพิ่มมาตรการป้องกันและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่มากยิ่งขึ้นประสานงานกับผู้ประกอบการธุรกิจเอกชนให้ร่วมมือในการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เช่น การปล่อยน้ำเสียจะต้องมีการบำบัดก่อนปล่อยลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ เพิ่มถังขยะให้เพียงพอ เนื่องจากอำเภอสังขละบุรีมีความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อีกทั้งยังเป็นจุดเด่นที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจในการมาท่องเที่ยว การให้ความสำคัญในเรื่องสิ่งแวดล้อมจึงมีความจำเป็น นอกจากนี้ควรเพิ่มการกวดขันสอดส่องดูแลพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวโดยใช้มาตรการป้องกันควบคู่กับมาตรการทางกฎหมายอย่างเคร่งครัด และกำหนดช่วงเวลาในการเข้าพื้นที่ที่เหมาะสมตามช่วงเวลาของวันและฤดูกาลในพื้นที่ที่ได้รับควบคุมดูแล

2. ด้านการให้การศึกษาและสร้างจิตสำนึก

ดำเนินการเชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยวทั้งในและนอกพื้นที่อำเภอสังขละบุรีโดยมอบหมายงานให้ผู้ที่รับผิดชอบดูแลที่ชัดเจน ดำเนินการประสานงานการท่องเที่ยวให้มีความชัดเจนบนพื้นฐานข้อมูลที่ถูกต้อมนำเชื่อถือ และควรบรรจุการสอนเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่นลงในหลักสูตรโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนเห็นความเป็นมาของตนเองและสามารถนำไปใช้ในการเป็นมรดกเทศก้น้อย ให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในพื้นที่

3. ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน

จัดตั้งองค์การการท่องเที่ยวของชุมชน โดยชุมชนได้มีส่วนร่วมตั้งแต่การระดมความคิด วางแผนการทำงาน สรรหาตัวบุคคลเข้ามาช่วยกันทำหน้าที่เพื่อการท่องเที่ยว หาเวทีการประชุมหน่วยงานที่ดูแลในแหล่งท่องเที่ยวและประชาชนในชุมชนให้มีโอกาสพบปะ พูดคุยและหาแนวทางการดำเนินการจัดการท่องเที่ยวไปในทิศทางเดียวกันและมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เป็นโครงข่ายการท่องเที่ยวที่แท้จริง

4. ด้านการส่งเสริมการตลาดและการนำเที่ยว

สนับสนุนให้มีการสร้างกลุ่มเครือข่ายมรดกเทศก้น้อย โดยหน่วยงานภาครัฐให้การช่วยเหลือด้านข้อมูล หาวิธีการเพื่อให้กลุ่มรวมตัวกันได้ ช่วยประสานงานระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบ เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และหน่วยพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ให้เข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนการสร้างองค์การเครือข่ายมรดกเทศก้น้อยให้เข้มแข็งขึ้น จัดโปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูป เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว เช่น จัดเส้นทางศึกษาธรรมชาติ จัดเส้นทางศึกษาวัฒนธรรมประเพณี โดยให้ความหลากหลายครอบคลุมความต้องการของนักท่องเที่ยว

5. ด้านการจัดโครงสร้างพื้นฐาน

พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มตามความเหมาะสมของพื้นที่และการใช้ประโยชน์ในปัจจุบันตลอดจนในอนาคต ได้แก่ การปรับปรุงสภาพถนนเข้าอำเภอควรให้ความสำคัญเป็นอันดับแรกเนื่องจากเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ ดูแลเรื่องไฟฟ้า และสัญญาณโทรศัพท์ ดูแลรักษาความสะอาดของบริเวณถังขยะ เป็นต้น และควรจัดตั้งศูนย์บริการนักท่องเที่ยวขึ้น โดยมีเจ้าหน้าที่ที่สามารถให้ความรู้ ข้อมูลข่าวสารได้อย่างถูกต้อง ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

6. การส่งเสริมการลงทุน

ภาครัฐควรให้ความช่วยเหลือด้านการระดมทุนในการลงทุนจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยการให้ยืมหรือให้กู้ดอกเบี้ยต่ำจากสถาบันการเงินของทางภาครัฐเอง ควรจัดอบรมแนะนำการลงทุนและทักษะการบริการ (นักท่องเที่ยว) ให้แก่ประชาชนในชุมชน โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางการท่องเที่ยวเข้ามาให้ความรู้ อาจเป็นเดือนละครั้งหรือ 2 เดือนครั้งนอกจากนี้อาจมีการลงทุน

ในรูปแบบของสหกรณ์เพื่อการท่องเที่ยวโดยมีประชาชนในพื้นที่ร่วมบริหารและหน่วยงานภาครัฐคอยสนับสนุนความรู้ หรือลงทุนในการผลิตสินค้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือ ที่เรียกกันว่า สินค้า OTOP เพื่อสร้างตราสินค้าท้องถิ่นให้เป็นที่รู้จักและน่าสนใจต่อตลาดการท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง “แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้

1. ควรนำเสนอและประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ในพื้นที่อำเภอสังขละบุรีให้มากกว่านี้ เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ เช่น น้ำตกกะเต็งเจ็ง น้ำตกตะเคียนทอง ซึ่งมีความสวยงาม มีความเหมาะสมในการเป็นสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวได้รู้จัก และเดินทางมาท่องเที่ยว
2. ควรเพิ่มจำนวนร้านอาหารในอำเภอสังขละบุรีให้มากกว่านี้ เนื่องจากมีจำนวนน้อย ไม่เพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก โดยจัดให้มีความหลากหลายทั้งอาหารพื้นบ้าน อาหารท้องถิ่นและอาหารทั่วไป เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสเลือกได้อย่างหลากหลาย
3. ควรเพิ่มแหล่งนันทนาการให้มากขึ้น เช่น ร้านเสริมสวย เนื่องจากนักท่องเที่ยวย่อมต้องการแหล่งนันทนาการที่รองรับความต้องการในด้านความสวยงาม
4. ควรจัดทำกล่องรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากนักท่องเที่ยว โดยมีการจัดทำบันทึกความคิดเห็นอย่างสม่ำเสมอ เพื่อนำข้อคิดเห็นเหล่านั้นมาพัฒนาการท่องเที่ยวให้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ประชาชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจังทุกชั้นตอน คือ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การติดตามและการประเมินผล และการรับผลประโยชน์ แม้ว่าปัจจุบันจะมีการรวมกลุ่มอยู่บ้างแต่เป็นเพียงเล็กน้อยเท่านั้น หากประชาชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการอย่างจริงจัง มีการจัดระเบียบการเรียนรู้ภายในชุมชน สร้างมัคคุเทศก์ท้องถิ่นเพื่อบริการนักท่องเที่ยว มีการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นของชาวบ้านในพื้นที่ มีการจัดเสียงตามสายในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ จะทำให้ชาวบ้านเห็นความสำคัญและให้ความร่วมมือเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากยิ่งขึ้น

2. เนื่องจากอำเภอสังขละบุรีมีความเข้มแข็งทางด้านวิถีชีวิตที่หลากหลาย มีการผสมผสานความเป็นอยู่ระหว่างเชื้อชาติ อยู่ร่วมกันโดยสงบสุข ไม่มีความขัดแย้ง จุดนี้จึงกลายเป็นจุดขายที่น่าสนใจต่อนักท่องเที่ยว ให้เดินทางมาเยี่ยมชม ดังนั้นทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ผู้ประกอบการหรือชาวบ้านในชุมชนต้องร่วมมือกันอนุรักษ์ สืบสานวัฒนธรรมประเพณีที่งดงามให้คงอยู่สืบไป เพื่อเป็นคงไว้ซึ่งอารยธรรมที่งดงาม ควรค่าแก่การรักษา

3. หน่วยงานภาครัฐทั้งสำนักงานอำเภอสังขละบุรี เทศบาลตำบลวังกะและองค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 3 ตำบล ต้องวางนโยบายร่วมกันเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจในอำเภอสังขละบุรี โดยเพิ่มนโยบายเปิดประตูการค้าชายแดนระหว่างไทยและประเทศพม่า เนื่องจากมีพื้นที่ติดต่อกันจะทำให้ประชาชนได้มีอาชีพและรายได้เพิ่มขึ้น และยังทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความสนใจเดินทางมาท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นด้วย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทั้งทางบวกและทางลบในอำเภอสังขละบุรี เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลที่เป็นจริงที่เกิดขึ้นมากที่สุด
2. ควรทำการศึกษาศักยภาพในการท่องเที่ยวของอำเภอสังขละบุรีในด้านอื่นๆ เช่น การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เป็นต้น เนื่องจากในพื้นที่นี้มีการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวทางด้านนี้อยู่ หากมีการศึกษาวิจัยก็จะทำให้เกิดความชัดเจนในการดำเนินการ และเพิ่มศักยภาพในการเป็นเมืองท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว. (อัดสำเนา).

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน: กระบวนทัศน์การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวยุคใหม่[ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.etatjournal.com/upload/282/6%20Sustainabl%20tourism%20new%20paradigm.pdf> [2552, สิงหาคม 17].

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. แผนปฏิบัติการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: กองอนุรักษ์ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2544.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. รายงานประจำปี 2529 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2529.

กิ่งแก้ว บัวเพชร. การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน :

กรณีศึกษาชุมชนศรีวัง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม (สหสาขาวิชา) บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2549.

เขมชาติ วงศ์ทิมาวัฒน์. แนวทางการอนุรักษ์คลองและชุมชนริมคลองบางกอกใหญ่. วิทยานิพนธ์
ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับ
10 (พ.ศ. 2550 - 2554) [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: [http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?
tabid=139](http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid=139) [2554, กุมภาพันธ์ 20].

นางค์ จิรภัตตานนท์. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว :
กรณีศึกษาป่าชายเลนเขตบางขุนเทียน. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนา
มนุษย์และสังคม (สหสาขาวิชา) บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.

ฉลองศรี พิมพ์สมพงศ์. การวางแผนและการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2548.

ฉัตรแก้ว สิมารักษ์ และคณะ. แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา :
http://elibrary.trf.or.th/project_contentTRFN.asp?PJID=RDG48O0034. [2553, เมษายน
20]

ฉัตรชฎน พิชัยกมลฉัตร. การประเมินศักยภาพและการวิเคราะห์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนนทบุรี.
วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2550.

ชนะภัย เดชะวงศ์. ผลกระทบของ การขาดสำนึกต่อสิ่งแวดล้อม . [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

http://www.uniserv.buu.ac.th/forum2/topic.asp?TOPIC_ID=936. [2553, เมษายน 20]

ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย. ทิศทางการส่งออกและลงทุน เล่ม 4. กรุงเทพฯ: บริษัท เปรียว จำกัด, 2544.

ทิพากร พลอยสมบูรณ์และคณะ. ชุมชนโบราณถิ่นเดิมโคราช : แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม จังหวัดนครราชสีมา. วารสารอีสานศึกษา. 6(14), 2552 : 28-40.

เทศบาลตำบลวังกะ. แผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2552 – 2554). (อัดสำเนา).

ธัญญา นวลละออง. แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม จังหวัดปทุมธานี.

วิทยานิพนธ์การวางแผนภาคและเมืองมหาดบัณฑิตมหาบัณฑิต คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.

นงพันธ์ นาคบรรพ์. แผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนเกาะยาวน้อย จังหวัดพังงา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.

นันทนุช สังวาลย์. กระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : กรณีศึกษา หมู่บ้านท่องเที่ยว บ้านทรงไทยปลายโพงพาง จังหวัดสมุทรสงคราม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาเคหการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.

นำชัย ทนุผล. การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : แนวคิดและวิธีการ : เอกสารประกอบการสอนวิชา พท 322 Ecotourism management : concepts and practices. พิมพ์ครั้งที่ 2. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้ , 2542.

นำชัย ทนุผล. รายงานผลการวิจัย เรื่องการพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชนบ้านโป่ง ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 2543.

บุญเลิศ ตั้งจิตวัฒนา. การจัดการธุรกิจนำเที่ยว. พิมพ์ครั้งที่ 1. เชียงใหม่: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2543.

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. เชียงใหม่: คณะมนุษยศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2548.

ประจักษ์ วิฑูรเศรษฐ์. ผลของการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูผาเทิบ จังหวัดมุกดาหาร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์การกีฬา คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.

ประชา สุวีรานนท์. Very Thai : ใต้บู๊ยกยุคโพสต์-ทวิสต์ . มติชนสุดสัปดาห์ 27, 1390(2550) : 76 – 80.

ปรีชญานันท์ นักฟอน. การศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติ หมู่เกาะสุรินทร์และอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะอ่างทอง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขา รัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2547.

พงศธร เกษสำลี. วัฒนธรรมกับการท่องเที่ยว. จุลสารการท่องเที่ยว 7,2 (เม.ย.32) : 13-18.

พชระ พิพัฒน์โยธะพงศ์ . การจัดการแหล่งพักอาศัยแบบโฮมสเตย์เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : กรณีศึกษา หมู่บ้านวัฒนธรรมผู้ไทยบ้านโคกโก่ง อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาเคหการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.

พิภพ พุกนิลฉาย. เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดกาญจนบุรี. สัมภาษณ์ , 27 มกราคม 2553

พิสันต์ ประทานชวโน. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารประปาชุมชน. ใน รายงาน ประกอบการประชุม วันที่ 21 กันยายน 2549. กรุงเทพฯ: กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข, 2549.

ภรณ์ สวัสดิ์รักษ์ และคณะ. รายงานฉบับสมบูรณ์ แผนปฏิบัติการเพื่อกำหนดสินค้าทางการท่องเที่ยว . กรุงเทพฯ: บริษัทคอร์ แพลนนิ่ง แอนด์ ดีเวลลอปเม้นท์, 2545.

มนัส สุวรรณ. การบริหารและจัดการการท่องเที่ยว ในพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และสภาตำบล (สต.). เชียงใหม่: โครงการศึกษาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สถาบันดำรงราชานุภาพ, 2541.

มหาดไทย,กระทรวง, กรมการปกครอง. ข้อมูลจำนวนประชากรและบ้าน [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://www.dopa.go.th/upstat_m.htm. [2552, มกราคม 21]

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. โครงการศึกษาวิจัยการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม.โครงการศึกษา แนวทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และสภาตำบล (สต.). กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2541.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการนันทนาการและการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ = Recreation and nature tourism management / สาขาวิชา วิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2547.

- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. เอกสารการสอนชุดวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. หน่วยที่ 1-7 / สาขาวิชาวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. พิมพ์ครั้งที่ 4. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2547.
- มัลลิกา เกื้อปัญญา. ความคาดหวังและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว หมู่บ้านชาวเขาเผ่าม้ง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2542.
- มินตรา ตีรณปริญญ์. การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนบริเวณเทศบาลตำบลอัมพวาและบริเวณใกล้เคียง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการวางผังเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.
- มิศรา สามารท. การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. กรุงเทพฯ: สถาบันดำรงราชานุภาพ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, 2543.
- รุ่งทิพย์ ว่องปฏิการ. พาณิชยอิเล็กทรอนิกส์กับการท่องเที่ยว. จุลสารการท่องเที่ยว. 19 (ตุลาคม-ธันวาคม 2543) : 38-47.
- วนิดา สถิตานนท์. "วาทะของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์". ใน 36 ปี การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ, ม.ป.ป.
- วรพล สุทธิวิชาทนต์พุดิและคณะ. การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่. กรุงเทพฯ: คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2548.
- วิไลลักษณ์ รัตนเพียรธัมมะ. แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนศึกษากรณี ตลาดน้ำอัมพวา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกริก, 2550.
- วิญญา พิษญานนท์. แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- ศรัญญา วรากุลวิทย์. ปฐมนิเทศอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดสามลดา, 2551.
- ศุนย์วิจัยป่าไม้ คณะวนศาสตร์. คู่มือพัฒนาและออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. กรุงเทพฯ : ศุนย์วิจัยป่าไม้ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2541.
- ไศรยา หอมชื่น. บทวิเคราะห์สถานการณ์ท่องเที่ยวโลกโดยยูโรมอนิเตอร์เดือน มีนาคม 2553 [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://www.etatjournal.com/upload/325/02_Euromonitor_March2010.pdf. [2553, พฤษภาคม 15]

- สถาบันวิจัยศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย . การดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการ
ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2541.
- สถาบันวิจัยสิ่งแวดล้อม. โครงการศึกษาและกำหนดดัชนีชี้วัด มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิง
นิเวศ. กรุงเทพฯ : สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว, 2548.
- สมชาย วิริกรรมกุล. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชน กรณีศึกษา : ป่าชุมชน
บ้านโคกสันติสุข ตำบลวังหมี่ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2543.
- สมบัติ กาญจนกิจ. นันทนาการและอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2544.
- สมบัติ กาญจนกิจ. หลักการนันทนาการ . กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548
- สิทธิ์ วีรสรณ์. เทคนิคการเขียนรายงานวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2552.
- สิรินทิพย์ พันธุ์มฆวาฬ . การพัฒนาและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม จังหวัด
มหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม, 2552.
- สุบัญญัติ ไชยชาญ. หลักการตลาด. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ, 2543.
- อนุสรณ์ ธรรมใจ. พลวัต เศรษฐกิจ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เนชั่นบุ๊คส์, 2548.
- อาคม อาจแสง. ศักยภาพการพัฒนาที่อยู่อาศัยรูปแบบไฮมสเตย์ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิง
นิเวศ : กรณีศึกษา เกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาเคหการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2546.
- อารมณ สนานนท์. เอกสารคำสอนรายวิชาความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกรวิจัย. ราชบุรี :
มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง , 2545.
- อำเภอสังขละบุรี [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.amphoe.com/menu.php>. [2552, มกราคม 6]
- อำเภอสังขละบุรี. กลุ่มงานปกครอง. บรรยายสรุปอำเภอสังขละบุรี 2552. (อัดสำเนา).

ภาษาอังกฤษ

- Buhalis, D. Marketing the competitive destination of the future, Tourism Management.
Vol.21(1), pp.97-116, 2000.
- Coltman, M. Introduction to travel and tourism: An international approach.
New York: Van Nostrand Reinhold, 1989.

- Cronbach , L.J. Essentials of Psychological Testing. 3rd ed. New York : Harper and Row Publication, 1970.
- Holloway, C. J. The business of tourism. London: Pitman, 1989
- International Association for Public Participation. Aim and Scope[Online]. Available from: <http://www.iap2.org/displaycommon.cfm?an=1&subarticlenbr=201>. [2010, June 20]
- Karim, S. Ecotourism development in Isfahan: challenges and opportunities. Master's Thesis, Department of Business Administration and Social Science Lulea University of Technology, 2008.
- Kaiser, C. and Helber, L.E. Tourism: Planning and Development. Boston: CBI Publishing, 1978
- Kotler,P. and Armstrong,G. Principles of Marketing (International Edition). 9th ed. New Jersey : Prentice Hall, 2001.
- Kotler,P. Bowen,J. and Makens, J. Marketing for Hospitality and Tourism. 3rd ed. New Jersey : Pearson Education International, 2003.
- Likert, R. The Method of Constructing and Attitude Scale. Reading in Attitude Theory and Measurement. Fishbein, Martin, Ed. New York : Wiley & Son, 1967 : 90-95.
- Lundberg, D. The Tourist Business. New York: Van Nostrand Reinhold, 1990.
- Mill, C. Tourism : The International Business. Prentice-Hall International, Inc, 1990.
- Rattanasuwongchai, N. Rural Tourism-The Impact on Rural Communities. Bangkok: Department of Career Sciences, Kasetsart University, 1998.
- Rodger, C. A Case Study of Ecotourism in the Kelabit Highlands : Is it Sustainable?. Master's Thesis, Centre for East and Southeast Asian Studies, Lund University, 2005.
- Ross, S. and Wall, G. Implications for Conservation and Ecotourism in Indonesia. Tourism and the less developed world: issues and Case studies. 43 ref.: 223 | 233.
- Rowe, A. Smith,J and Borein, F. Career Award in Travel and Tourism : Standard Level . Cambridge: Cambridge University Press, 2002.
- Schiffman, L. G. and Kanuk. L, L. Consumer behavior . 8th ed. New Jersey : Pearson Education International, 2004.

- Sproule, K.W. Community-Based Ecotourism Development : Identifying Partner in the Process” the Ecotourism Equation : Measuring the Impacts. Bollentin Series Yale School of Forestry and Environment Studies Number 99. New Haven : Yale University, 1996.
- Swarbrooke, J. Sustainable tourism management. Wallingford, Oxon : CABI Pub, 1999.
- The International Ecotourism Society. What is Ecotourism?[Online]. Available from: http://www.ecotourism.org/site/c.orLQKXPCLmF/b.4835303/k.BEB9/What_is_Ecotourism_The_International_Ecotourism_Society.htm. [2010, April 20]
- Weaver, D and Lawton, L. Tourism management. 3rd ed. Milton: John Wiley & Sons, 2005.
- Weber shandwick. Australia Ranks Number One Again For World's Top Country Brand, New Global Study Reveals. [Online]. Available : <http://www.webershandwick.com/Default.aspx/AboutUs/PressReleases/2007/AustraliaRanksNumberOneAgainForWorldsTopCountryBrandNewGlobalStudyReveals>. [2010, April 20]
- Yamane , T. Statistics : An Introductory Analysis. 3rd ed. Singapore : Harper International Editor, 1973.

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัย

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ประพัฒน์ ลักษณะพิสุทธิ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการนันทนาการ
การท่องเที่ยว คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. รองศาสตราจารย์ ดร.คณิต เขียววิชัย คณบดี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
3. ดร.ดเนินยา ตั้งอุทัยสุข หัวหน้าสาขาวิชาการจัดการโรงแรมและการ
ท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา
4. ดร. ธเนศ เตชะเสน นักวิชาการ 8 สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และ
เทคโนโลยีแห่งประเทศไทย
5. คุณยุทธศักดิ์ เชียงทอง เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน
เทศบาลตำบลวังกะ อำเภอสว่างละบุรี

ศูนย์วิทยพัชการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข
รายนามเจ้าหน้าที่ให้สัมภาษณ์เชิงลึก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายนามเจ้าหน้าที่ให้สัมภาษณ์เชิงลึก

1. นายชินนพงษ์ เกิดชุมทอง	ปลัดอำเภอ เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ รักษาการแทนนายอำเภอสังขละบุรี
2. นายมานพ เกิดแดง	ปลัดเทศบาลตำบลวังกะ อำเภอสังขละบุรี
3. นางอารีย์ จุลวัน	เจ้าพนักงานธุรการ 4 องค์การบริหารส่วนตำบล หนองลู
4. นายณัฐภูมิ รักษากุล	เลขาธิการนายกองค์การบริหารส่วนตำบลไล่โว่
5. นายปริญญา วรรณโพธิ์	รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลปรางค์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ค
หนังสือขอความอนุเคราะห์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

128

ส่วนงาน หน่วยหลักสูตรการสอนระดับบัณฑิตศึกษา คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา โทร. ๘๑๐๔๐

ที่ ศร ๐๕๑๒.๒๔(วช)/ว.๕๙๙

วันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๓

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.ประพัฒน์ ลักษณะพิสุทธ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงร่างวิทยานิพนธ์

๒. แบบสอบถาม

๓. แบบสัมภาษณ์

ด้วย นางสาวอินทอร รัตนบรรพต นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ชั้นปีที่ ๒ แผนกวิชาการจัดการนันทนาการ การท่องเที่ยว คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง “แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา ภายใต้การควบคุมของศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ กาญจนกิจ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

เพื่อให้วิทยานิพนธ์มีความถูกต้อง และสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในกรณี คณะกรรมการบริหารหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไคร่ขอความอนุเคราะห์เรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา เครื่องมือการวิจัยดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัยด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิชิต คณึงสุขเกษม)

ประธานกรรมการบริหารหลักสูตรวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต

ศูนย์วิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่ ศธ ๐๕๑๒.๒๔/๐๑๕๙๒

คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพระราม ๑ ปทุมวัน กทม. ๑๐๓๓๐

๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.คณิต เขียววิชัย

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงร่างวิทยานิพนธ์
๒. แบบสอบถาม
๓. แบบสัมภาษณ์

ด้วย นางสาวอินทอร รัตนบรรพต นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ชั้นปีที่ ๒ แขนงวิชาการจัดการนันทนาการ การท่องเที่ยว คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง “แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา ภายใต้การควบคุมของศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ กาญจนกิจ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

เพื่อให้วิทยานิพนธ์มีความถูกต้อง และสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในกาณ์นี้ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ขอความอนุเคราะห์เรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือการวิจัยดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัยด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชรินทร์ชัย อินทிரากรณ์)

รองคณบดีฝ่ายบริหาร

รักษาการแทนคณบดี

หน่วยหลักสูตรการสอนระดับบัณฑิตศึกษา

ฝ่ายวิชาการและวิจัย

โทร.๐-๒๒๑๘-๑๐๔๐

ที่ ศธ ๐๕๑๒.๒๔/๐๗๓๗๗

คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพระราม ๑ ปทุมวัน กทม. ๑๐๓๓๐

๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๓

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัย

เรียน อาจารย์ ดร.ด.ไฉยา ตั้งอุทัยสุข

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงร่างวิทยานิพนธ์
๒. แบบสอบถาม
๓. แบบสัมภาษณ์

ด้วย นางสาวอินทอร รัตนบรรพต นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ชั้นปีที่ ๒ แผนกวิชาการจัดการนันทนาการ การท่องเที่ยว คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง "แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา ภายใต้การควบคุมของศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ กาญจนกิจ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

เพื่อให้วิทยานิพนธ์มีความถูกต้อง และสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในกาณ์นี้ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไคร่ขอความอนุเคราะห์เรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือการวิจัยดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัยด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต คณึงสุขเกษม)

คณบดี

หน่วยหลักสูตรการสอนระดับบัณฑิตศึกษา
ฝ่ายวิชาการและวิจัย
โทร.๐-๒๒๑๘-๑๐๔๐
โทรสาร ๐-๒๒๑๘-๑๐๔๐

ที่ ศธ ๐๕๑๒.๒๔/๐๑๓๑๗

คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพระราม ๑ ปทุมวัน กทม. ๑๐๓๓๐

๒๐

ตุลาคม ๒๕๕๓

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัย

เรียน ดร.ธเนศ เตชะเสน

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงร่างวิทยานิพนธ์
๒. แบบสอบถาม
๓. แบบสัมภาษณ์

ด้วย นางสาวอินทอร รัตนบรรพต นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ชั้นปีที่ ๒ แผนกวิชาการจัดการนันทนาการ การท่องเที่ยว คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง “แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา ภายใต้การควบคุมของศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ กาญจนกิจ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

เพื่อให้วิทยานิพนธ์มีความถูกต้อง และสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในกรณี คณะกรรมการบริหารหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ใ้ขอความอนุเคราะห์เรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือการวิจัยดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัยด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต คณิงสุขเกษม)

คณบดี

หน่วยหลักสูตรการสอนระดับบัณฑิตศึกษา
ฝ่ายวิชาการและวิจัย
โทร.๐-๒๒๑๘-๑๐๔๐
โทรสาร ๐-๒๒๑๘-๑๐๔๐

ที่ ศธ ๐๕๑๒.๒๔/๐๑๓๗๗

คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพระราม ๑ ปทุมวัน กทม. ๑๐๓๓๐

๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๓

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัย

เรียน คุณยุทธศักดิ์ เชียงทอง

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงร่างวิทยานิพนธ์
๒. แบบสอบถาม
๓. แบบสัมภาษณ์

ด้วย นางสาวอินทอร รัตนบรรพต นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ชั้นปีที่ ๒ แผนกวิชาการจัดการนันทนาการ การท่องเที่ยว คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง “แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา ภายใต้การควบคุมของศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ กาญจนกิจ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

เพื่อให้วิทยานิพนธ์มีความถูกต้อง และสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในกาณ์นี้ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ขอความอนุเคราะห์เรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือการวิจัยดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัยด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต คณิงสุขเกษม)

คณบดี

หน่วยหลักสูตรการสอนระดับบัณฑิตศึกษา

ฝ่ายวิชาการและวิจัย

โทร.๐-๒๒๑๘-๑๐๔๐

โทรสาร ๐-๒๒๑๘-๑๐๔๐

ที่ ศธ ๐๕๑๒.๒๔/๐๑๕ ๑๑

คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพระราม ๑ ปทุมวัน กทม. ๑๐๓๓๐

๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลทำการวิจัย

เรียน นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลวังกะ (คุณศรีสมร รัศมีฤกษ์เศรษฐ์)

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงร่างวิทยานิพนธ์ฉบับย่อ
๒. แบบสอบถาม
๓. แบบสัมภาษณ์

ด้วย นางสาวอินทอร รัตนบรรพต นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ชั้นปีที่ ๒ แผนกวิชาการจัดการนันทนาการ การท่องเที่ยว คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง “แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา ภายใต้การควบคุมของ ศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ กาญจนกิจ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

เพื่อให้การศึกษาวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงผ่านไปได้อย่างดี ในการนี้ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้ นางสาวอินทอร รัตนบรรพต เข้าทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและเก็บข้อมูลโดยแบบสอบถามแก่ประชาชนและนักท่องเที่ยวในอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ระหว่างวันที่ ๑ - ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ โดยทั้งนี้ผู้วิจัยจะเป็นผู้ประสานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลวิจัยด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต คณิงสุขเกษม)

คณบดี

หน่วยหลักสูตรการสอนระดับบัณฑิตศึกษา
ฝ่ายวิชาการและวิจัย
โทร.๐-๒๒๑๘-๑๐๔๐
โทรสาร ๐-๒๒๑๘-๑๐๔๐

ที่ ศธ ๐๕๑๒.๒๔/ ๐๑๕๕๖

คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพระราม ๑ ปทุมวัน กทม. ๑๐๓๓๐

๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลทำการวิจัย

เรียน นายอำเภอสังขละบุรี (นายจรัส กิ่งน้อย)

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงร่างวิทยานิพนธ์
๒. แบบสอบถาม
๓. แบบสัมภาษณ์

ด้วย นางสาวอินทอร รัตนบรรพต นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ชั้นปีที่ ๒ แผนกวิชาการจัดการนันทนาการ การท่องเที่ยว คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง “แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา ภายใต้การควบคุมของ ศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ กาญจนกิจ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

เพื่อให้การศึกษาวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงผ่านไปได้อย่างดี ในการนี้ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้ นางสาวอินทอร รัตนบรรพต เข้าทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยสัมภาษณ์ท่าน และขอความอนุเคราะห์เข้าทำการเก็บข้อมูลโดยแบบสอบถามแก่ประชาชนในพื้นที่ และนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวใน อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ระหว่างเดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนธันวาคม ๒๕๕๓ โดยทั้งนี้ผู้วิจัยจะเป็นผู้ประสานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลวิจัยด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิชิต คณึงสุขเกษม)

คณบดี

หน่วยหลักสูตรการสอนระดับบัณฑิตศึกษา
ฝ่ายวิชาการและวิจัย
โทร.๐-๒๒๑๘-๑๐๔๐
โทรสาร ๐-๒๒๑๘-๑๐๔๐

ที่ ศธ ๐๕๑๒.๒๔/ ๐๑๕๕๖

คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพระราม ๑ ปทุมวัน กทม. ๑๐๓๓๐

๗๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลทำการวิจัย

เรียน นายกองค้การบริหารส่วนตำบลหนองลู (นายนคร รัตมีฤกษ์เศรษฐ์)

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงร่างวิทยานิพนธ์
๒. แบบสอบถาม
๓. แบบสัมภาษณ์

ด้วย นางสาวอินทอร รัตนบรรพต นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ชั้นปีที่ ๒ แขนงวิชาการจัดการนันทนาการ ท่องเที่ยว คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง “แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา ภายใต้การควบคุมของ ศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ กาญจนกิจ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

เพื่อให้การศึกษาวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงผ่านไปได้ด้วยดี ในครั้งนี้ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้ นางสาวอินทอร รัตนบรรพต เข้าทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยสัมภาษณ์ท่าน และขอความอนุเคราะห์เข้าทำการเก็บข้อมูลโดยแบบสอบถามแก่ประชาชนในพื้นที่ และนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ระหว่างเดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนธันวาคม ๒๕๕๓ โดยทั้งนี้ผู้วิจัยจะเป็นผู้ประสานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลวิจัยด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต คณิงสุขเกษม)

คณบดี

หน่วยหลักสูตรการสอนระดับบัณฑิตศึกษา
ฝ่ายวิชาการและวิจัย
โทร.๐-๒๒๑๘-๑๐๔๐
โทรสาร ๐-๒๒๑๘-๑๐๔๐

ที่ ศธ ๐๕๑๒.๒๔/ ๐๑๕๕๖

คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพระราม ๑ ปทุมวัน กทม. ๑๐๓๓๐

๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลทำการวิจัย

เรียน นายกองดีการบริหารส่วนตำบลปรางค์เมฆ (นายพรรัตน์ ศรีประเสริฐ)

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงร่างวิทยานิพนธ์
๒. แบบสอบถาม
๓. แบบสัมภาษณ์

ด้วย นางสาวอินทอร รัตนบรรพต นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ชั้นปีที่ ๒ แผนกวิชาการจัดการนันทนาการ การท่องเที่ยว คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง "แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา ภายใต้การควบคุมของ ศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ กาญจนกิจ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

เพื่อให้การศึกษาวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงผ่านไปได้อย่างดี ในการนี้ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้ นางสาวอินทอร รัตนบรรพต เข้าทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยสัมภาษณ์ท่าน และขอความอนุเคราะห์เข้าทำการเก็บข้อมูลโดยแบบสอบถามแก่ประชาชนในพื้นที่ และนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในตำบลปรางค์เมฆ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ระหว่างเดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนธันวาคม ๒๕๕๓ โดยทั้งนี้ผู้วิจัยจะเป็นผู้ประสานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลวิจัยด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิชิต คณิงสุขเกษม)

คณบดี

หน่วยหลักสูตรการสอนระดับบัณฑิตศึกษา
ฝ่ายวิชาการและวิจัย
โทร.๐-๒๒๑๘-๑๐๔๐
โทรสาร ๐-๒๒๑๘-๑๐๔๐

ที่ ศธ ๐๕๑๒.๒๔/๐๙๕๕๖

คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพระราม ๑ ปทุมวัน กทม. ๑๐๓๓๐

๗๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลทำการวิจัย

เรียน นายกองดีการบริหารส่วนตำบลไล่โว่ (นายไมตรี เสดตะพันธ์)

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงร่างวิทยานิพนธ์
๒. แบบสอบถาม
๓. แบบสัมภาษณ์

ด้วย นางสาวอินทอร รัตนบรรพต นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ชั้นปีที่ ๒ แผนกวิชาการจัดการนันทนาการ การท่องเที่ยว คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง "แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตรการกีฬา ภายใต้การควบคุมของ ศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ กาญจนกิจ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

เพื่อให้การศึกษาวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงผ่านไปได้อย่างดี ในการนี้ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้ นางสาวอินทอร รัตนบรรพต เข้าทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยสัมภาษณ์ท่าน และขอความอนุเคราะห์เข้าทำการเก็บข้อมูลโดยแบบสอบถามแก่ประชาชนในพื้นที่ และนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ระหว่างเดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนธันวาคม ๒๕๕๓ โดยทั้งนี้ผู้วิจัยจะเป็นผู้ประสานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลวิจัยด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต คณิงสุขเกษม)

คณบดี

หน่วยหลักสูตรการสอนระดับบัณฑิตศึกษา
ฝ่ายวิชาการและวิจัย
โทร.๐-๒๒๑๘-๑๐๔๐
โทรสาร ๐-๒๒๑๘-๑๐๔๐

ภาคผนวก ง
เครื่องมือการวิจัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง “แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี”

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....
2. เพศ   ชาย   หญิง
3. อายุ ..... ปี
4. ตำแหน่ง .....
5. สถานที่ทำงาน .....

ตอนที่ 2 คำถามการสัมภาษณ์

1. หน่วยงานของท่านมีแผนหรือนโยบายในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือไม่ รูปแบบและการดำเนินการมีอะไรบ้าง
2. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการตามนโยบายมีหรือเป็นไร เป็นเช่นไร
3. ท่านคิดว่า ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวในอำเภอสังขละบุรีหรือไม่ มากน้อยเพียงใด และในรูปแบบใด
4. ท่านคิดว่า ควรมีการปรับปรุงและพัฒนานโยบายในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอสังขละบุรีในด้านใดบ้าง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามประชาชนในพื้นที่
เรื่อง

แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

แบบสอบถามมีทั้งหมด 3 ตอน ประกอบด้วย

- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 ทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่
- ตอนที่ 3 ความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การวิจัยครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
วิชาการจัดการนันทนาการการท่องเที่ยว คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

นางสาวอินทอร รัตนบรรพต

ผู้วิจัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามประชาชนในพื้นที่

เรื่อง

แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าข้อความที่เป็นจริง

1. เพศ

 1.ชาย 2.หญิง

2. อายุ

 1.ต่ำกว่า 20 ปี 2. 20 – 30 ปี 3. 31 – 40 ปี 4. 41 – 50 ปี 5. 51 – 60 ปี 6. มากกว่า 60 ปี

3. ระดับการศึกษาสูงสุด

 1. ต่ำกว่าปริญญาตรี 2. ปริญญาตรี 3. สูงกว่าปริญญาตรี 4. อื่นๆ(โปรดระบุ).....

4. อาชีพ

 1. นักเรียน/นักศึกษา 2. ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ 3. พนักงานเอกชน 4. เจ้าของกิจการ/ธุรกิจส่วนตัว 5. ค้าขาย/รับจ้างทั่วไป 6. เกษตรกร 7. แม่บ้าน/เกษียณอายุ/ไม่ได้ทำงาน 8. อื่นๆ(โปรดระบุ).....

5. รายได้ต่อเดือน

 1. ต่ำกว่า 10,000 บาท 2. 10,000 – 20,000 บาท 3. 20,001 – 30,000 บาท 4. 30,001 – 40,000 บาท 5. 40,001 – 50,000 บาท 6. มากกว่า 50,000

6. ภูมิลำเนาของท่าน

 1. ตำบลหนองลู 2. ตำบลปรังเผล 3. ตำบลไล่โว่ 4. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

7. ท่านอาศัยอยู่ในพื้นที่นี้เป็นเท่าไร

1. 1 - 5 ปี 2. 6 - 10 ปี
3. 11 - 15 ปี 4. 16 - 20 ปี
5. มากกว่า 20 ปี

8. ปัจจุบันท่านหรือบุคคลในครอบครัวท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของอำเภอสังขละบุรีหรือไม่

1. มีส่วนร่วม (ตอบข้อ 9-13) 2. ไม่มีส่วนร่วม (ข้ามไปข้อ 14 - 15)

9. ลักษณะการให้บริการนักท่องเที่ยวของท่านหรือบุคคลในครอบครัวท่านเป็นแบบใด

1. บริการที่พัก 2. บริการอาหารและเครื่องดื่ม
3. บริการขายสินค้าที่ระลึก 4. บริการนำเที่ยว/มัคคุเทศก์
5. จำหน่ายให้เช่าอุปกรณ์ท่องเที่ยว 6. บริการสถานที่จอดรถ
7. บริการพาหนะ/ให้เช่าพาหนะ 8. อื่นๆ(โปรดระบุ).....

10. ลักษณะการดำเนินการ

1. เป็นเจ้าของ 2. เป็นลูกจ้าง 3. อื่นๆ(โปรดระบุ).....

11. บริเวณที่ดำเนินการ

1. ตำบลหนองลู 2. ตำบลปรางค์ผล
3. ตำบลไล่โว่ 4. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

12. รูปแบบของค่าใช้จ่ายในพื้นที่ที่ใช้ดำเนินการ

1. เสียค่าเช่า 2. ไม่เสียค่าเช่า
3. เป็นเจ้าของที่เอง 4. อื่นๆ(โปรดระบุ).....

13. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. ขาดเงินทุนในการดำเนินการ 2. ขาดการสนับสนุนจากภาครัฐ
3. ขาดการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวทางสื่อต่างๆ 4. ขาดการพูดคุยกับกลุ่มผู้ประกอบการอย่างสม่ำเสมอ
5. นักท่องเที่ยวน้อยลงทำให้ขาดรายได้ 6. สินค้าขาดความโดดเด่นไม่เป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยว
7. อื่นๆ(โปรดระบุ).....

14. เหตุผลที่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเนื่องจาก

1. ไม่มีเวลา 2. ไม่มีเงินทุน
3. ประกอบอาชีพอื่นที่ไม่เกี่ยวข้อง 4. อื่นๆ(โปรดระบุ).....

15. หากท่านมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ท่านมีความต้องการที่จะเข้าร่วมกับการจัดการท่องเที่ยวเรื่องใด

☐ 1.บริการที่พัก	☐ 2.บริการอาหารและเครื่องดื่ม
☐ 3.บริการขายสินค้าที่ระลึก	☐ 4.บริการนำเที่ยว/มัคคุเทศก์
☐ 5.จำหน่ายให้เช่าอุปกรณ์การท่องเที่ยว	☐ 6.บริการสถานที่จอดรถ
☐ 7.บริการพาหนะรับจ้าง/ให้เช่าพาหนะ	☐ 8.อื่นๆ(โปรดระบุ).....

ตอนที่ 2 ทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่

คำชี้แจง โปรดใส่หมายเลขหน้าข้อความตามความเป็นจริง

หมายเลข 1 หมายถึงชอบมากที่สุด หมายเลข 2 หมายถึงชอบมาก หมายเลข 3 หมายถึงชอบ

1. ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

ท่านชอบไปท่องเที่ยวยังทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ใหนมากที่สุด 3 อันดับแรก

.....น้ำตกเกริงกระเวีย	.....น้ำตกไคช่องถ่อง
.....น้ำตกนางครวญ	.....น้ำตกตะเคียนทอง
.....น้ำตกกะเตงเจง	.....ทะเลสาบสังขละบุรี
.....ถ้ำแก้วสุวรรณคีบาตาล	.....ถ้ำปะไรโหนด
.....อุทยานแห่งชาติเขาแหลม	.....เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร
.....ทะเลสาบดึกดำบรรพ์	

2. ทรัพยากรการท่องเที่ยวประวัติศาสตร์และโบราณคดี

ท่านคิดว่า ชอบไปท่องเที่ยวยังทรัพยากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีที่ใหนมากที่สุด 3 อันดับแรก

.....ด้านเจดีย์สามองค์	.....สะพานมอญ
.....เจดีย์พุทธคยา	.....วัดวังแก้วเวการาม
.....ห้วยแก่งกะฮือ บ้านวังปะโท	.....เมืองบาดาล

3. ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม และประเพณี

ท่านคิดว่า ชอบไปท่องเที่ยวยังทรัพยากรการท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมและประเพณีที่ใหนมากที่สุด 3 อันดับแรก

.....หมู่บ้านชาวมอญ	.....หมู่บ้านกะเหรี่ยงกองมิ่งทะเล
.....หมู่บ้านเสน่ห์พ่อง	.....งานผูกข้อมือชาวกะเหรี่ยง
.....ไอศราปาร์ตี้ (งานเลี้ยงช้าง)	.....ประเพณีลอยเรือสะเดาะเคราะห์
.....เทศกาลทำบุญห่มเงิน ห่มทอง	.....ประเพณีสงกรานต์และเทศกาลข้าวแช่
.....งานคล้ายวันเกิดของหลวงปู่อดดมะ	

ตอนที่ 3 ความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ลำดับ	ความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชน	ระดับความต้องการ				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1.	<u>ด้านการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม</u> ชุมชนมีบทบาทในการกำหนดพื้นที่ทั้งในเขต อนุรักษ์และในชุมชนให้เป็นบริเวณรองรับ นักท่องเที่ยวอย่างเป็นสัดส่วน					
2.	ชุมชนได้ร่วมในการฟื้นฟูและบำรุงรักษาพื้นที่ แหล่งท่องเที่ยวต่างๆอย่างสม่ำเสมอไม่ให้เสื่อม โทรม และให้เป็นพื้นที่ที่น่าอยู่ เป็นแหล่งที่ เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					
3.	ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลและกำหนด มาตรการในการใช้พื้นที่และกิจกรรมของการ ท่องเที่ยวในพื้นที่					
4.	มีการกำหนดเขตในการสร้างอาคารให้ห่างจาก แหล่งต้นน้ำเพื่อให้เกิดการกรองโดยธรรมชาติ ก่อนที่จะซึมลงแหล่งน้ำ					
1.	<u>ด้านการให้การศึกษาและสร้างจิตสำนึก</u> ชุมชนมีความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว เช่น ความเป็นมา, เส้นทางท่องเที่ยว, วัฒนธรรม ประเพณี เพื่อสามารถพูดคุยและเผยแพร่แก่นัก ท่องเที่ยว					
2.	ชุมชนมีส่วนร่วมดำเนินการพัฒนาดูแลสื่อให้ ความรู้เกี่ยวกับพื้นที่ เช่น ทำป้ายบอก ร่วมกับ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ					
3.	ชุมชนดำเนินการจัดตั้งอนุกรรมการเพื่อรับ ภาระหน้าที่ดูแลการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่าง ต่อเนื่องในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว					

ลำดับ	ความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชน	ระดับความต้องการ				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
4.	สถาบันการศึกษาและการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย มีการจัดอบรมเพื่อเป็นมัคคุเทศก์ท่องเที่ยวเชิงนิเวศแก่ประชาชนและผู้สนใจในชุมชน					
5.	มีการประเมินผลเป็นระยะในการให้การศึกษาเรียนรู้และสร้างจิตสำนึกด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนเพื่อดูความก้าวหน้า และเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน					
	<u>ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน</u>					
1.	ชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอำเภอสังขละบุรี					
2.	ชุมชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาต่างๆที่เกิดจากการท่องเที่ยว					
3.	ชุมชนมีส่วนร่วมเข้าร่วมประชุมแผน/นโยบายด้านการท่องเที่ยวร่วมกับผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการท่องเที่ยว					
4.	ชุมชนมีส่วนร่วมรับรู้ข้อมูลต่างๆในการบริหารและจัดการการท่องเที่ยว					
5.	มีการจัดสรรผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวอย่างยุติธรรมแก่ทุกคนที่มีส่วนร่วม					
	<u>ด้านการส่งเสริมการตลาดและการนำเที่ยว</u>					
1.	ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการเผยแพร่ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวรู้จักและสนใจมาท่องเที่ยวอำเภอสังขละบุรี					
2.	ชุมชนมีส่วนร่วมจัดทำการศึกษา และทราบถึงความคิดเห็นจากนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวอำเภอสังขละบุรี เพื่อนำมาพัฒนา					

ลำดับ	ความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชน	ระดับความต้องการ				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
3.	ชุมชนมีความเข้าใจเรื่องตลาดนักท่องเที่ยวที่จะมาท่องเที่ยว โดยศึกษาข้อมูลด้านการตลาดจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและผู้รับผิดชอบในพื้นที่ เพื่อให้การดำเนินงานถูกทิศทางการวางแผนได้ดีขึ้น					
1.	ด้านการจัดโครงสร้างพื้นฐาน มีการจัดตั้งคณะกรรมการและผู้มีประสบการณ์ขององค์การบริหารท้องถิ่น มาดูแลรับผิดชอบโครงสร้างพื้นฐานและบริการ ได้แก่ ถนน, ยานพาหนะ, ไฟฟ้า, โทรศัพทของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่อำเภอสังขละบุรี					
2.	ชุมชนทราบถึงการออกระเบียบหรือกฎหมายรองรับและควบคุมมาตรฐานของถนน ยานพาหนะ ไฟฟ้าและโทรศัพทในพื้นที่ท่องเที่ยว					
3.	มาตรฐานของโครงสร้างพื้นฐานและบริการ คือ ถนน ยานพาหนะ ไฟฟ้าและโทรศัพทในพื้นที่ท่องเที่ยว ได้มีการติดตาม/ตรวจสอบ/ปรับปรุง/พัฒนาโดยองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และกรรมการชุมชน					
1.	ด้านการส่งเสริมการลงทุน ชุมชนมีการติดต่อประสานงานกับภาครัฐเพื่อขอความช่วยเหลือด้านการระดมทุนในการลงทุนจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					
2.	มีการจัดอบรมแนะนำการลงทุนและทักษะการบริการ (นักท่องเที่ยว) ให้แก่ประชาชนที่เกี่ยวข้องในการให้บริการการท่องเที่ยว					

ลำดับ	ความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชน	ระดับความต้องการ				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
3.	การส่งเสริมการลงทุนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยจัดตั้งกลุ่มบริการในรูปแบบสหกรณ์, บริษัท หรือการร่วมลงทุน พร้อมทั้งหาแหล่งเงินทุนของรัฐหรือเอกชนในการสนับสนุน เพื่อส่งเสริมการประกอบการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศสำหรับชุมชน					

ความเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอำเภอสังขละบุรี

.....

.....

.....

.....

.....

*** ขอขอบคุณในความร่วมมือ ***

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามนักท่องเที่ยว

เรื่อง

แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

แบบสอบถามมีทั้งหมด 3 ตอน ประกอบด้วย

- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 รูปแบบและพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว
- ตอนที่ 3 ความต้องการของนักท่องเที่ยวในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การวิจัยครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
วิชาการจัดการนันทนาการการท่องเที่ยว คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

นางสาวอินทอร รัตนบรรพต

ผู้วิจัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามนักท่องเที่ยว

เรื่อง

แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าข้อความที่เป็นจริง

1. เพศ

 1. ชาย 2. หญิง

2. อายุ

 1. ต่ำกว่า 20 ปี 2. 20 – 30 ปี 3. 31 – 40 ปี 4. 41 – 50 ปี 5. 51 – 60 ปี 6. มากกว่า 60 ปี

3. ระดับการศึกษาสูงสุด

 1. ต่ำกว่าปริญญาตรี 2. ปริญญาตรี 3. สูงกว่าปริญญาตรี 4. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4. อาชีพ

 1. นักเรียน/นักศึกษา 2. ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ 3. พนักงานบริษัท/เอกชน 4. เจ้าของกิจการ/ธุรกิจส่วนตัว 5. ค้าขาย/รับจ้างทั่วไป 6. เกษตรกร 7. แม่บ้าน/เกษียณอายุ/ไม่ได้ทำงาน 8. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5. รายได้ต่อเดือน

 1. ต่ำกว่า 10,000 บาท 2. 10,000 – 20,000 บาท 3. 20,001 – 30,000 บาท 4. 30,001 – 40,000 บาท 5. 40,001 – 50,000 บาท 6. มากกว่า 50,000

ตอนที่ 2 รูปแบบและพฤติกรรมการทำงานที่วของนักท่องเที่ยว

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าข้อความที่ตรงกับท่านมากที่สุด

1. การเดินทางมาท่องเที่ยวอำเภอสังขละบุรีภายใน 1 ปี

1. ครั้งแรก 2. มากกว่า 1 ครั้ง

2. ท่านเดินทางมาท่องเที่ยวเกี่ยวกับใคร

1. คนเดียว 2. ครอบครัว
 3. เพื่อน 4. คู่รัก
 5. อื่นๆ(โปรดระบุ).....

3. ลักษณะการเดินทางมาท่องเที่ยวอำเภอสังขละบุรี

1. รถยนต์ส่วนบุคคล 2. รถโดยสารประจำทาง
 3. รถจักรยานยนต์ 4. รถตู้/รถเหมา
 5. ทางเรือ 6. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4. ท่านรู้จักและเดินทางมาท่องเที่ยวอำเภอสังขละบุรีจากสื่อใด

1. เพื่อน กลุ่มญาติ 2. สื่อวิทยุ โทรทัศน์
 3. สื่อวารสาร สิ่งพิมพ์ แผ่นพับ 4. อินเทอร์เน็ต
 5. ป้ายประชาสัมพันธ์ 6. บริษัทหรือองค์กรจัดการท่องเที่ยว
 7. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5. ระยะเวลาที่เข้ามาท่องเที่ยวยังอำเภอสังขละบุรีในครั้งนี้

1. ไปกลับวันเดียวไม่พักค้างคืน 2. พักค้างคืน 1 - 2 คืน
 3. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

6. แหล่งท่องเที่ยวใดบ้างที่ท่านเดินทางไปท่องเที่ยวแล้ว (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. วัดวังแก้วเวการาม 2. หมู่บ้านชาวมอญ/สะพานมอญ
 3. หมู่บ้านกะเหรี่ยงกองมอ่งทะ 4. น้ำตกเกริงกระเวีย/ไผ่ช่องถ่อง
 5. ด่านเจดีย์สามองค์ 6. น้ำตกนางครวญ
 7. น้ำตกตะเคียนทอง 8. น้ำตกกะเตงเจง
 9. ถ้ำปะไร โหนก/ถ้ำแก้วสวรรค์บาดาล 10. เขตรักษาพันธุ์ทุ่งใหญ่นเรศวร
 11. ล่องแก่งซองกาเลีย/แม่น้ำรันตี 12. ทะเลสาบสังขละบุรี/เมืองบาดาล
 13. ทะเลสาบดึกดำบรรพ์ 14. เขื่อนเขาแหลม
 15. อื่นๆ(โปรดระบุ).....

7. สาเหตุและสิ่งดึงดูดใจนำท่านมาท่องเที่ยวอำเภอสังขละบุรี (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1. อยู่ใกล้บ้าน	☐ 2. ชอบบรรยากาศที่เป็นธรรมชาติ
☐ 3. คมนาคมสะดวก/ระยะทางใกล้	☐ 4. ความเป็นเอกลักษณ์ของอำเภอ
☐ 5. มีบริการนำเที่ยวต่างๆ	☐ 6. ชื่อเสียงรสชาติอาหาร
☐ 7. มีการประชาสัมพันธ์จากสื่อต่างๆ	☐ 8. อื่นๆ โปรด (ระบุ).....

8. จุดประสงค์ในการเดินทางมาเที่ยว (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1. เพื่อพักผ่อน	☐ 2. เพื่อซื้อของฝาก
☐ 3. เพื่อรับประทานอาหาร	☐ 4. เพื่อไหว้พระ
☐ 5. ติดต่อธุระ	☐ 6. เยี่ยมญาติ
☐ 7. อื่นๆ โปรด (ระบุ).....	

9. ท่านได้ทำหรือตั้งใจจะทำกิจกรรมการท่องเที่ยวใดบ้างในการมาท่องเที่ยวอำเภอสังขละบุรี (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1. เที่ยวชมน้ำตก	☐ 2. เดินป่า
☐ 3. ล่องแก่ง	☐ 4. ชั่งช้างชมธรรมชาติ
☐ 5. นั่งเรือชมทะเลสาบ	☐ 6. ดูนก
☐ 7. ปั่นจักรยาน	☐ 8. พายเรือ
☐ 9. ตั้งแคมป์พักแรม/กางเต็นท์	☐ 10. พักนอนเรือนแพ
☐ 11. ว่ายน้ำ	☐ 12. ตกปลา
☐ 13. เที่ยวถ้ำ	☐ 14. ถ่ายรูปธรรมชาติ
☐ 15. อื่นๆ โปรด(ระบุ).....	

10. ท่านมีความพึงพอใจในการท่องเที่ยวอำเภอสังขละบุรีด้านใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1. การได้รับการต้อนรับจากประชาชน และผู้ประกอบการในชุมชน	☐ 2. ความสวยงามด้านภูมิทัศน์/
☐ 3. ความน่าสนใจในด้านวัฒนธรรมและ ประเพณีพื้นบ้าน	☐ 4. ความน่าสนใจในด้านวิถีชีวิตของ ชุมชน
☐ 5. รสชาติอาหาร	☐ 6. ราคาสินค้า
☐ 7. การจัดระเบียบพื้นที่ร้านค้าและที่พัก	☐ 8. กิจกรรมการท่องเที่ยว
☐ 9. การดูแลรักษาความสะอาดในแหล่งท่องเที่ยว	☐ 10. การประชาสัมพันธ์ข้อมูลการท่องเที่ยว
☐ 11. ด้านการอำนวยความสะดวกในบริเวณ แหล่งท่องเที่ยว	☐ 12. ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

11. ท่านจะกลับมาท่องเที่ยวอำเภอสังขละบุรีอีกหรือไม่

1. มา

2. ไม่มา เพราะ.....

ตอนที่ 3 ความต้องการของนักท่องเที่ยวในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ลำดับ	ความต้องการของนักท่องเที่ยว	ระดับความต้องการ				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
	<u>ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (Attractions)</u>					
1.	กำหนดเขตพื้นที่การใช้เพื่อการท่องเที่ยวอย่างเป็นสัดส่วน เช่น มีการแบ่งเขตพื้นที่สงวน พื้นที่นันทนาการและพื้นที่พักอาศัย					
2.	กำหนดช่วงเวลาในการเข้าพื้นที่ที่เหมาะสมตามช่วงเวลาของวันและฤดูกาล					
3.	จำกัดนักท่องเที่ยวให้พอเหมาะกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวและการบริการ					
4.	พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้อยู่ในกรอบของการอนุรักษ์ และมีการแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมควบคู่กันไป					
5.	การตัดแปลงสิ่งแวดล้อมจนทำให้สูญเสียคุณค่าและเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวเป็นสิ่งที่ต้องเกิดขึ้นน้อยที่สุดหรือแทบไม่มีเลย					
6.	พัฒนาควบคู่กันไปทั้งแหล่งท่องเที่ยวและวิถีชีวิตชุมชน					
	<u>ด้านสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility)</u>					
1.	ปรับปรุงสภาพถนนก่อนถึงแหล่งท่องเที่ยว					
2.	เพิ่มความหลากหลายของเส้นทางเข้าถึง					
3.	ทำทางเดินข้ามถนน (Board Walk)					
4.	เพิ่มป้ายบอกทางทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ					

ลำดับ	ความต้องการของนักท่องเที่ยว	ระดับความต้องการ				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
	ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) ที่พัก					
1.	เป็นที่พักที่มีขนาดเล็ก สะอาด ร่มรื่น					
2.	ออกแบบโดยใช้วัสดุดิบในท้องถิ่นประกอบ ก่อน และกลมกลืนกับสภาพท้องถิ่น					
3.	นำเทคโนโลยีมาใช้ในการประหยัดพลังงาน					
4.	เพิ่มที่พักแบบ Homestay ซึ่งมีการบริหารจัดการ โดยครอบครัวหรือชุมชนท้องถิ่นอย่างแท้จริง					
5.	เน้นให้มีการกำจัดขยะและของเสีย รวมถึงเน้น การนำวัสดุมาใช้ใหม่					
	ร้านอาหาร					
1.	เพิ่มจำนวนร้านอาหารให้เพียงพอต่อจำนวน นักท่องเที่ยว					
2.	เพิ่มร้านอาหารพื้นเมืองหรือของท้องถิ่น					
3.	ดำเนินกิจการโดยประชาชนในท้องถิ่นเพื่อเป็น การกระจายรายได้สู่ชุมชน					
4.	ใช้ภาชนะใส่อาหารและเครื่องคั่วที่สามารถนำ กลับมาใช้ใหม่					
	สินค้าที่ระลึก					
1.	สินค้าที่ระลึกเป็นสินค้าพื้นเมือง หรือเป็น อุตสาหกรรมในชุมชน					
2.	ไม่ควรจำหน่ายสินค้าที่ระลึกที่ทำลายระบบ นิเวศและชีวภาพ เช่นสินค้าที่ระลึกจากสัตว์และ พืช					
3.	รณรงค์ให้ใช้การห่อด้วยถุงผ้าแทนพลาสติก					
	ห้องน้ำ					
1.	เพิ่มจำนวนห้องน้ำสาธารณะให้เพียงพอต่อ จำนวนนักท่องเที่ยวและเพื่อคนพิการ					

ลำดับ	ความต้องการของนักท่องเที่ยว	ระดับความต้องการ				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
2.	เพิ่มความสะดวกของห้องน้ำ					
	สถานที่จอดรถ					
1.	เพิ่มสถานที่จอดรถให้มากขึ้น					
2.	มีการจัดระเบียบที่จอดรถอย่างปลอดภัย					
	โทรศัพท์					
1.	โทรศัพท์สาธารณะมีจำนวนเพียงพอต่อความต้องการ					
2.	สถานที่ตั้งโทรศัพท์สาธารณะอยู่ในที่ที่เหมาะสม					
3.	สัญญาณมือถือชัดเจน ไม่ติดขัดหรือขาดหาย					
	ถังขยะ					
1.	จัดถังขยะให้เพียงพอ และครอบคลุมทุกพื้นที่					
2.	มีการแยกประเภทขยะ ในถังที่แตกต่างกัน					
3.	มีการดูแลรักษาความสะดวกของบริเวณถังขยะ ไม่ให้ส่งกลิ่นรบกวนชาวบ้าน					
	การบริการนักท่องเที่ยว					
1.	เพิ่มจำนวนบุคลากรด้านการบริการให้เพียงพอต่อการบริการนักท่องเที่ยว					
2.	มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว					
3.	มีสื่อหลากหลายประเภทในการให้ข้อมูลข่าวสารในศูนย์บริการนักท่องเที่ยว					
4.	มีเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ที่อริยาศย์ดีและเป็นสุภาพชน					
5.	เจ้าหน้าที่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้					
6.	การประชาสัมพันธ์ แหล่งท่องเที่ยวควรมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ					

ลำดับ	ความต้องการของนักท่องเที่ยว	ระดับความต้องการ				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
	ด้านโปรแกรมการท่องเที่ยว (Available Package)					
1.	มีการจัด โปรแกรมการท่องเที่ยวเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว					
2.	โปรแกรมการท่องเที่ยวควรมีความหลากหลายครอบคลุมทรัพยากรการท่องเที่ยวของพื้นที่					
3.	มีการแจ้งกำหนดการเดินทางนับแต่เดินทางถึงสิ้นสุดรายการ					
4.	มีการแจ้งราคาค่าบริการ/ค่าใช้จ่ายอื่นๆ นอกเหนือจากค่าบริการ/การให้บริการเดินทาง					
5.	มีข้อเสนอแนะแนวคิด/ข้อพิจารณาแก่นักท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดความรู้ก่อนเดินทางท่องเที่ยว					
	ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities)					
1.	กิจกรรมการท่องเที่ยวควรจัดให้มีความหลากหลาย ครอบคลุมความต้องการของนักท่องเที่ยว					
2.	มีการจัดเส้นทางศึกษาธรรมชาติ					
3.	มีป้ายสื่อความหมายบนเส้นทางเพื่อให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว					
4.	มีกิจกรรมด้านการศึกษาธรรมชาติให้กับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจเฉพาะด้าน เช่น กิจกรรมดูนก การศึกษาพันธุ์ไม้ เป็นครั้งคราว					
5.	จัดบุคลากรที่มีความรู้ในกิจกรรมการท่องเที่ยวต่างๆ ไว้บริการนักท่องเที่ยวในทุกๆจุด					
6.	กิจกรรมการท่องเที่ยวต้องไม่มีผลกระทบต่อพื้นที่เปราะบางทางนิเวศวิทยา เช่น พื้นที่ที่ผุพัง สืบพันธุ์ กำลังวางไข่ เป็นต้น					

ลำดับ	ความต้องการของนักท่องเที่ยว	ระดับความต้องการ				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
7.	กิจกรรมการท่องเที่ยวควรเป็นที่ยอมรับของของตนในท้องถิ่น ไม่รบกวนความสงบสุขของคนส่วนใหญ่ในพื้นที่					
1.	ด้านบริการเสริม (Ancillary Service) สาธารณูปโภค ทั้งธนาคาร โรงพยาบาลมีเพียงพอ					
2.	มีการจัดระบบรักษาความปลอดภัยแก่ชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว					
3.	มีการจัดเก็บ และกำจัดของเสียอย่างถูกวิธี					
4.	มีสื่อที่รณรงค์ให้นักท่องเที่ยวช่วยกันประหยัดน้ำและพลังงาน					
5.	มีสื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดจิตสำนึกในการไม่ทิ้งขยะในแหล่งท่องเที่ยว					
6.	มีการแจกแจงปริมาณการใช้น้ำ ไฟฟ้า ให้นักท่องเที่ยวรับทราบ					
7.	มีการรณรงค์ให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการเก็บและนำขยะออกจากพื้นที่					
8.	มีการเผยแพร่ข้อมูลในด้านต่างๆของแหล่งท่องเที่ยวในระดับประเทศและนานาชาติ					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอำเภอสังขละบุรี

.....

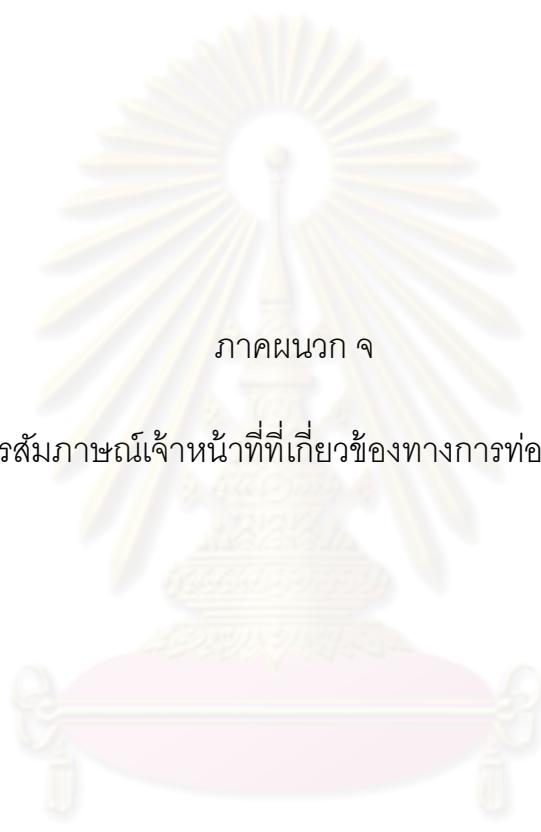
.....

.....

.....

.....

*** ขอขอบคุณในความร่วมมือ ***

ภาคผนวก จ

การสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทางการท่องเที่ยว

ศูนย์วิทยพัทยาการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. จากการสัมภาษณ์นายชินนุพงษ์ เกิดชุมทอง ปลัดอำเภอ (เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ) รักษาการแทนนายอำเภอสังขละบุรี วันพฤหัสบดีที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2553 เวลา 9.30–10.00 น.

คำถาม : หน่วยงานของท่านมีแผนหรือนโยบายในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือไม่ รูปแบบและการดำเนินการมีอะไรบ้าง

คำตอบ : “อำเภอสังขละบุรีเป็นพื้นที่ที่มีทรัพยากรธรรมชาติ มีทุ่งใหญ่นเรศวรที่สำคัญที่อยู่พื้นที่ของอำเภอ ซึ่งในยุทธศาสตร์เราได้ปรับปรุงให้เป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติ การท่องเที่ยวนั้นต้องให้ทุกคนรักษารักษาธรรมชาติไว้ ไม่ได้มาเที่ยวแบบทำลาย เพราะพื้นที่ยังอุดมสมบูรณ์ ทางอำเภอจึงต้องตอบสนองจ้อวสัยทัศน์ของจังหวัดในเรื่องการท่องเที่ยว และเป็นแหล่งผลิตสินค้าเชิงเกษตรและอุตสาหกรรม เป็นศูนย์กลางการค้าชายแดน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตจึงควบคู่กันไปกับการท่องเที่ยว”

คำถาม : ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการตามนโยบายมีหรือไม่ เป็นเช่นไร

คำตอบ : “ปัญหาที่มีคือ ประการแรกคือ เส้นทางอยู่ไกลจากตัวจังหวัดมากประมาณ 200 กว่า กิโลเมตร และเส้นทางที่เข้ามาเป็นภูเขาสูงชัน อีกทั้งเส้นทางยังไม่ได้รับการพัฒนามาหลายปี ประมาณสิบกว่าปีได้ ซึ่งการท่องเที่ยวนั้นเส้นทางจะต้องสะดวกสบายต่อนักท่องเที่ยว ดังนั้นเมื่อเส้นทางไม่ดีนักนักท่องเที่ยวก็ไม่อยากมา เพราะกลัวว่าจะเกิดอันตราย เส้นทางที่ดีนั้นจะมาแค่ท่องเที่ยวซึ่งทางสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเคยเข้ามาดูเส้นทางแล้ว และจะให้งบประมาณมา แต่ขณะนี้ก็ไม่ทราบว่าเป็นอย่างไร ประการที่สอง คือ แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่โดยผู้ประกอบการไม่ใช่คนในพื้นที่ ต่างคนต่างมาอยู่ ในแนวคิดอำเภออยากให้ผู้ประกอบการรวมตัวกันเป็นสมาคมหรือชมรม เพื่อประโยชน์ของตัวผู้ประกอบการเอง ถ้ารวมตัวกันไม่ได้ การประสานงานต่างๆจะไม่เกิดขึ้น การมีส่วนร่วมก็น้อย เช่น งานปีใหม่ งานสงกรานต์ ผู้ประกอบการออกมาน้อยมาก ประการที่สามคือ อำเภอสังขละบุรีมีหลายเชื้อชาติ หลายเผ่าพันธุ์ ภาษาพูดจึงมีความหลากหลาย ความเข้าใจการสื่อสารยังลำบาก แต่จุดเด่นก็ยังมีคือ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีของชาวบ้าน ทั้งชาวมอญ กะเหรี่ยง พม่า และไทย ที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนาน ทำให้เป็นจุดเด่นของการท่องเที่ยว ถ้ามีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มก็น่าจะเป็นผลดีต่อการท่องเที่ยว”

คำถาม : ท่านคิดว่า ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวในอำเภอสังขละบุรีหรือไม่ มากน้อยเพียงใด และในรูปแบบใด

คำตอบ : “ประชาชนมีส่วนร่วมแต่น้อย เพราะประชาชนในพื้นที่มีความรู้ความเข้าใจน้อย ประชากรส่วนมากเป็นมอญ กะเหรี่ยง พม่า อพยพมา การท่องเที่ยวทางอำเภอพยายามสร้างงานสร้างอาชีพ

ส่งเสริมให้เกิดรายได้ ซึ่งประชาชนส่วนมากยากจน รายได้น้อย ทำให้ไม่มีแนวคิดในการประกอบอาชีพ อย่างเช่น การผลิตสินค้าที่ระลึก เป็นต้น ดังนั้นจึงต้องเพิ่มการประชาสัมพันธ์และเพิ่มศักยภาพให้มากกว่านี้”

คำถาม : ท่านคิดว่า ควรมีการปรับปรุงและพัฒนา นโยบายในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอสังขละบุรีในด้านใดบ้าง

คำตอบ : “การพัฒนาตามยุทธศาสตร์ของอำเภอสังขละบุรี ประการแรก คือ ต้องดึงทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม โดยเฉพาะผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรม โรงงานอุตสาหกรรม หรือผู้ค้ารายย่อยหรือกลุ่ม OTOP ต่างๆ และประชาชนทั่วๆไปทุกภาคส่วน หน่วยงานภาครัฐ ต้องเข้ามามีส่วนร่วมมีบทบาทอย่างจริงจัง เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ซึ่งทางอำเภอได้มีนโยบายที่จะประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในเชิงรุก ประการต่อไป คือ ต้องสร้างเอกลักษณ์ให้เกิดขึ้นในอำเภอสังขละ ซึ่งเรามีตัวอย่างที่เด่นชัด คือ สะพานมอญ ทางอำเภอได้พยายามสร้างห่มห้วยท้าย เพื่อเพิ่มความงดงาม สิ่งต่อไปที่จะสร้างเพิ่ม คือ ภูเขาเรดาร์ สร้างสวนย่อมเชิงสะพาน เพื่อเป็นสิ่งที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาท่องเที่ยวมากขึ้น ทางเทศบาลก็ได้สร้างจุดชมวิวยู่ใกล้สะพาน ประการต่อไป คือ อยากให้ชาวบ้านสร้างอัตลักษณ์ของตนเอง การขัดแย้งพยายามอย่าให้เกิดขึ้น ตรงด้านเจดีย์สามองค์ก็ได้งบประมาณประมาณ 3 ล้านบาท เพื่อปรับปรุงภูมิทัศน์ให้สวยงาม ดึงดูดความสนใจมากกว่านี้ นอกจากนี้ก็มีที่น้ำตกเกริงกระเวีย ให้ดีขึ้น เพราะน้ำตกแห่งนี้มีความสวยงามดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยว นอกจากนี้ทางอำเภอได้จัดทำเว็บไซต์ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ประมาณเดือนหน้าก็จะเปิดใช้งาน นักท่องเที่ยวสามารถเข้ามาเยี่ยมชมหรือสอบถามข้อมูลว่ามีแหล่งท่องเที่ยวที่ไหนบ้าง มีที่พักที่ไหน ระยะเวลาเดินทางเท่าไร สิ้นค้ามีอะไรบ้าง ซึ่งคิดว่าจะเป็นสิ่งที่ช่วยประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวได้ดีอีกทางหนึ่ง และสิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือ ต้องพัฒนาการท่องเที่ยวไปในแนวทางอนุรักษ์และวัฒนธรรม คนมาเที่ยวก็ต้องมีคุณธรรม สร้างคุณประโยชน์ให้เมืองที่ไปท่องเที่ยว ถ้าเอาแต่เที่ยว ทิ้งขยะ เอาวัฒนธรรมแยะๆไปใช้ นี่ก็อยากจะทำอะไรก็ตาม เป็นสิ่งที่ทำลายความเป็นเมืองไทย อีกทั้งคนนอกพื้นที่ยังเห็นแก่ได้ พ่อค้าเห็นตัว มีมาเพี้ยเข้ามาคุม อาชญากรรม สิ่งเสพติดเข้ามา ทำลายความดีงามให้หมดไป การยิ้มแย้มแจ่มใส เปลี่ยนไป ดังนั้นควรให้เป็นแบบเดิม ให้เกียรติซึ่งกันและกัน ต้องมีการสร้างภูมิคุ้มกันตัวเองและสังคม พัฒนาแบบค่อยเป็นค่อยไป ทั้งธรรมชาติของคนและสิ่งแวดล้อม ถ้าเป็นไปทิศทางนี้ได้ ก็จะกลายเป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ”

2. จากการสัมภาษณ์ นายมานพ เกิดแดง ปลัดเทศบาลตำบลวังกะ อำเภอสังขละบุรี วันพฤหัสบดีที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2553 เวลา 10.30 – 11.00 น.

คำถาม : หน่วยงานของท่านมีแผนหรือนโยบายในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือไม่ รูปแบบและการดำเนินการมีอะไรบ้าง

คำตอบ : “ในภาพรวมของการท่องเที่ยวของอำเภอสังขละบุรีจะให้เกิดเป็นแนวเชิงนิเวศและวัฒนธรรม เนื่องจากอำเภอนี้มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ทางเทศบาลจึงต้องการนำเสนอเส้นทาง การท่องเที่ยว จะทำอย่างไรให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวเยอะๆ มาแบบพักค้างคืน ไม่ใช่มาแล้วกลับ นโยบายทางการท่องเที่ยวจะมีเกี่ยวกับ ประการแรก คือ โครงสร้างพื้นฐาน มีการฝึกอบรมมัคคุเทศก์น้อยซึ่งจะทำงานร่วมกับทางอำเภอและโรงเรียน และจะมีการจัดEvent ตามฤดูกาลและเทศกาล และจะมีสื่อประชาสัมพันธ์ไว้ตามโรงแรมและรีสอร์ท เพื่อแนะนำแหล่งท่องเที่ยว เมื่อขึ้นมาตามทางเดินของเทศบาลก็จะมีป้ายสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆให้เห็น และในอีก 2-3 เดือน จะเพิ่มเติมป้ายสถานที่ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น”

คำถาม : ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการตามนโยบายมีหรือไม่ เป็นเช่นไร

คำตอบ : “ปัญหาหลักก็คือ งบประมาณ เนื่องจากต้องพัฒนาในหลายๆด้าน ทำให้มีงบประมาณที่จำกัด ต้องขอจากหน่วยงานอื่นๆที่มีศักยภาพเพียงพอ เช่น กระทรวงการท่องเที่ยว เพื่อปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ต่อไปก็จะเป็นเรื่องความร่วมมือของประชาชนในพื้นที่ ยังไม่ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร ซึ่งเกิดจากคนที่อยู่ดั้งเดิมย้ายเข้าเมือง ส่วนคนที่อยู่ในเมืองก็จะมาอยู่ที่นี่เพื่อทำมาค้าขาย ทำให้ความรักพื้นที่นั้นยังไม่ค่อยเกิด แต่จุดแข็งก็มี คือ ธรรมชาติยังอยู่ วัฒนธรรมยังเข้มแข็ง สามารถเป็นจุดเด่นจุดขายได้”

คำถาม : ท่านคิดว่า ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวในอำเภอสังขละบุรีหรือไม่ มากน้อยเพียงใด และในรูปแบบใด

คำตอบ : “ถามว่ามีไหม ก็มี แต่ไม่เยอะ การมีส่วนร่วมจะเกิดจากส่วนราชการไปขอความร่วมมือ เวลา มีการประชุม จัดเทศกาล ก็เชิญผู้นำชุมชนเข้ามาหารือ และก็จะไปประสานงานกับลูกบ้านต่อ ไม่ว่าจะ เป็นในเรื่อง การจัดสถานที่ การค้าขาย นอกจากนี้ยังมีการร่วมกลุ่มย่อยๆ เช่น กลุ่มชาวเรือชาวแพ กลุ่มรีสอร์ท เวลาเมื่อไรก็จะประสานกัน ทางชุมชนก็จะพยายามจัดกิจกรรมต่างๆเข้ามาเพิ่มเติม เช่น การแสดง การทำอาหาร และก็ยังมีการรวมกลุ่มสหกรณ์ชุมชนด้วย”

คำถาม : ท่านคิดว่า ควรมีการปรับปรุงและพัฒนา นโยบายในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอสังขละบุรีในด้านใดบ้าง

คำตอบ : “ประการแรกต้องเริ่มจากโครงสร้างพื้นฐาน เนื่องจากเส้นทางที่เข้ามาค่อนข้างลำบากนิดหนึ่ง จึงต้องปรับปรุงทางด้านเส้นทางคมนาคม ต่อไปก็เป็นเรื่องความปลอดภัย อนาคตแนวทางที่วางไว้คือ จะมีกล้องวงจรปิดในจุดสำคัญต่างๆ เพื่อให้นักท่องเที่ยวมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ต่อไปคือ จัด Wireless ติดตั้งในจุดสำคัญต่างๆ รวมทั้งการฝึกอบรมพวกรักสุขภาพด้วย โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งจริงๆ มีแล้วโดยใช้โรงเรียนเป็นแกนกลาง และต่อขยายไปในชุมชน เรามีสมาชิกเยอะพอสมควร แต่ยังไม่ได้นำออกมาใช้อย่างจริงจัง ทางโรงเรียนนั้นได้ส่งไปอบรมบ้าง ล่าสุดส่งไปอบรมกับคุณนิติภูมิ นวรัตน์ ซึ่งเป็นผู้ดำเนินโครงการให้ ที่อบรมก็จะมีกะเหรี่ยงกับมอญ ทั้งสองจะไปด้วยกันเป็นคู่ เพราะในการแนะนำแหล่งท่องเที่ยวกะเหรี่ยงก็จะรู้เรื่องของกะเหรี่ยง มอญก็จะรู้เรื่องของมอญ นักท่องเที่ยวก็จะได้รับความรู้ควบคู่กันไปด้วย

ประการที่สอง คือ การจัดเส้นทางท่องเที่ยวว่าควรไปไหนบ้าง นักท่องเที่ยวบางคนพัก 1 วัน หรือพัก 2 วัน เพิ่มเติมเข้าไป จะทำให้มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลายมากขึ้น เช่นมาวันเดียวก็อาจจะไปขี่ช้าง ล่องแก่ง หรือนักท่องเที่ยวกลุ่มไหนต้องการเที่ยวด้านวัฒนธรรมก็จะจัดเส้นทางให้

ประการที่สาม คือ การประชาสัมพันธ์ ควรจะมีในหลายรูปแบบ ถ้ากิจกรรมการท่องเที่ยวมีความสมบูรณ์แบบก็จะจัด Road Show ขวนผู้ประกอบการออกไปขายทริปต่างๆ ปัจจุบันนักท่องเที่ยวจะจองกันตามอินเทอร์เน็ต ซึ่งก็จะเป็นเฉพาะของรีสอร์ทเท่านั้น แต่การทำในนามของเทศบาลกับอำเภอจะทำให้เป็นในภาพรวมทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นสื่อท้องถิ่น สื่อส่วนกลาง สื่อทางส่วนราชการ จะมีการส่งเสริมในหลายรูปแบบ

ประการที่สี่ คือ พยายามปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น อาจจะมีการสร้างขึ้นมาใหม่บ้างแต่ต้องไม่กระทบกับของเดิม พัฒนาให้เป็นอุตสาหกรรมท่องเที่ยว รวมทั้งปรับปรุงให้เข้ากับยุคสมัยด้วย

ประการที่ห้า เพิ่มถนนคนเดิน ให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินเที่ยวได้ ขณะนี้กำลังออกแบบอยู่ว่าควรจะเป็นที่ไหน และมีกิจกรรมอะไรบ้าง ประการที่หก เนื่องจากสังขละบุรีมีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวเยอะ สิ่งที่ต้องพัฒนายังคือ เรื่องของภาษา ต้องฝึกเจ้าหน้าที่ให้มีความรู้ความเข้าใจทางด้านภาษามากกว่าเดิม ซึ่งนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เข้ามาจะมาแบบช่วยทำสาธารณประโยชน์ครึ่งวัน เที่ยวครึ่งวัน ส่วนมากจะเป็นนักศึกษาหลายๆประเทศ อยู่ประมาณ 2 อาทิตย์ แล้วก็เปลี่ยนไป ชุดใหม่ก็จะเข้ามา ประการสุดท้ายคือ ด้านเจดีย์สามองค์ จะเริ่มเปิดแล้ว ด้านนี้ไม่ใช่ด้านที่เปิดถาวร แต่เปิดเพื่อนำสินค้าเข้ามาขาย เดิมทางไทยไม่เคยเปิดด้าน แต่ทางพม่าจะปิด ปิดมาประมาณ 3 ปี เพิ่งเริ่มเปิดเมื่ออาทิตย์ก่อน ซึ่งก็จะทำให้นักท่องเที่ยวเริ่มเข้ามาท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น”

3. จากการสัมภาษณ์นางอารีย์ จุลวัน เจ้าพนักงานธุรการ 4 องค์การบริหารส่วนตำบลหนองลู วันพฤหัสบดีที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2553 เวลา 14.00 – 14.30 น.

คำถาม : หน่วยงานของท่านมีแผนหรือนโยบายในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือไม่ รูปแบบและ การดำเนินการมีอะไรบ้าง

คำตอบ : “นโยบายด้านการท่องเที่ยวจะเน้นทางด้านเชิงนิเวศ ส่วนใหญ่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติ ทางโบราณสถาน คือ ด้านเจดีย์สามองค์ ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ขึ้นชื่อ เป็นหน้าเป็นตาของ อำเภอ กิจกรรมการท่องเที่ยวของอบต.หนองลู ที่เข้าปฏิทินการท่องเที่ยวของจังหวัดกาญจนบุรี คือ งานไอยราปาร์ตี้ จัดในช่วงเดือนพฤษภาคม – เดือนมิถุนายน แต่งานจะมีวันเดียว เนื่องจากต้อง แล้วแต่ช่วงที่ชาวบ้านจะสามารถนำช้างมาร่วมงานได้เมื่อไหร่ เป็นการท่องเที่ยวที่สืบสานประเพณีที่มี ความเก่าแก่ จะเป็นการผูกข้อเท้าช้างเพื่อรับขวัญ ถ้าเป็นคนก็จะผูกข้อมือ งานนี้จะไม่เหมือนกับที่จ. สุรินทร์ งานนี้จัดขึ้นเนื่องจากช้างนั้นเหมือนเป็นส่วนหนึ่งในครอบครัว ช้างก็ทำงานอย่างหนัก คนก็ ทำงานหนัก จึงต้องมีการทำบุญเลี้ยงรับขวัญ อีกร่างก็จะเป็งานพาดข้าว งานนี้จัดขึ้นในหลายอำเภอ แตกต่างกันไปตามวันเวลา เป็นการร่วมแรงร่วมใจกัน สร้างความสมัครสมานสามัคคีในหมู่บ้าน คล้ายๆกับงานลงแขกของภาคกลาง”

คำถาม : ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการตามนโยบายมีหรือไม่ เป็นเช่นไร

คำตอบ : “ประการแรก คือ มีข้อจำกัดในด้านระยะทางความห่างไกลจากตัวเมือง เส้นทางมีความคด เคี้ยว ถนนขรุขระ นักท่องเที่ยวอาจจะเข้ามาลำบาก ประการต่อไปคือ งานไอยราปาร์ตี้ ที่อบต.หนองลู จัด จะมีปัญหาอยู่ที่ช่วงจัดงานติดหน้าฝน ปฏิทินการท่องเที่ยวจะอยู่ช่วงเดือนพฤษภาคม-เดือน มิถุนายน ซึ่งเป็นช่วงฤดูฝน ทำให้การจัดงานเป็นไปอย่างลำบาก นักท่องเที่ยวมาเที่ยวน้อย อุปสรรคนี้ เป็นสิ่งที่แก้ได้ยากเพราะเป็นเรื่องฤดูกาล และที่นี้เมื่อฝนตกจะตกหนัก ทำให้เส้นทางเฉอะแฉะ เป็น หลุมเป็นบ่อ”

คำถาม : ท่านคิดว่า ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวในอำเภอสังขละบุรีหรือไม่ มากน้อย เพียงใด และในรูปแบบใด

คำตอบ : “การมีส่วนร่วมจะเยอะ ทางอบต.ส่งเสริมการพัฒนาเพื่อประชาชน เป็นการต่อยอดเพื่อให้ เกิดการมีส่วนร่วมกัน อย่างงานไอยราปาร์ตี้ จะร่วมแรงร่วมใจกัน เริ่มตั้งแต่การเตรียมสถานที่ ก็จะมี การเกณฑ์ชาวบ้านในชุมชน ขอความร่วมมือตัดหญ้าข้างทาง ปรับสถานที่ ปรับสนามให้เป็นพื้นที่โล่ง ช่วยกันทำเค้กผลไม้ ในการทำนี้ต้องมีค่าใช้จ่าย ทางอบต.จะออกค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอุปกรณ์ แต่ ชาวบ้านก็จะช่วยเป็นแรงงานให้ แต่ถ้าเป็นเรื่องเกี่ยวกับการรวมกลุ่มนั้น ยังไม่มีการรวมกลุ่มเพื่อการ

ท่องเที่ยว แต่จะมีเป็นกลุ่มร้านค้าเล็กๆ จำหน่ายของที่ระลึก เฟอริเนเจอร์ไม้ บริเวณน้ำตกของกาเลีย พ่อค้าแม่ค้าก็จะรวมกลุ่มกันเพื่อช่วยดูแลสภาพแวดล้อมไม่ให้ถูกทำลาย เนื่องจากเค้ารู้ว่าพื้นที่นี้เป็นทั้งแหล่งท่องเที่ยวและแหล่งเศรษฐกิจ ดังนั้นต้องช่วยกันรักษาผลประโยชน์ให้หมู่บ้าน รักษาผลประโยชน์ให้ธรรมชาติ เพื่อให้ตัวของเขาเองสามารถทำมาหากินในพื้นที่นี้ได้ยาวนาน”

คำถาม : ท่านคิดว่า ควรมีการปรับปรุงและพัฒนาโดยภายในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอสังขละบุรีในด้านใดบ้าง

คำตอบ : “สิ่งที่จะเน้นก็คือเรื่องประเพณี วัฒนธรรม และเชิงนิเวศ เรื่องแรกก็คือระบบคมนาคม จะติดปัญหาที่ว่าเส้นทางเป็นของทางหลวง เราต้องขอรับถ่ายโอนแต่ก็ยังไม่ได้ เรามีการเตรียมแผนโครงการไว้เสนอเข้าแผน ซึ่งโครงการปรับปรุงถนนเป็นโครงการใหญ่ ซึ่งเป็นสิ่งที่เกินศักยภาพของอบต. ต้องส่งต่อไปให้อบจ.พิจารณา และขณะนี้ก็กำลังดำเนินการอยู่ ประการต่อไปคือ ระบบประปา เป็นสิ่งที่ค่อนข้างมีปัญหาในหน้าแล้ง บ้านพระเจดีย์เป็นพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว ถ้ามีปัญหาขาดน้ำนักท่องเที่ยวก็จะไม่ประทับใจ กราฏีพยายามปรับปรุงระบบประปาให้ใช้ได้ตลอดทั้งปี มีการประสานงานกับหลายๆฝ่าย เพื่อให้เข้ามาดูแลร่วมกัน เรามีการสร้างสระเก็บน้ำ มีลักษณะเป็นตาน้ำ แต่พอถึงหน้าแล้ง น้ำก็จะหายไป ทำให้หน้าแล้งไม่มีน้ำใช้ ดังนั้นเราจึงแก้ปัญหาด้วยการมีบริการรถน้ำ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ใช้ทั้งเฉพาะหน้าและระยะยาว”

4. จากการสัมภาษณ์นายณัทภูมิ รักษากุล เลขาธิการนายกองค์การบริหารส่วนตำบลไล่โว่ วันจันทร์ที่ 13 ธันวาคม พ.ศ.2553 เวลา 10.00- 10.30 น.

คำถาม : หน่วยงานของท่านมีแผนหรือนโยบายในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือไม่ รูปแบบและการดำเนินการมีอะไรบ้าง

คำตอบ : “โครงการหรือนโยบายที่ทางอบต.ไล่โว่ได้ดูแลอยู่จะเป็นที่เกี่ยวกับทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ ทางด้านวัฒนธรรมก็จะมีประเพณีผูกข้อมือเดือน 9 ประเพณีพาดข้าว งานทำบุญข้าวใหม่หรือที่ชาวบ้านจะเรียกว่า กินข้าวใหม่ เป็นงานที่ต่อเนื่องจากงานพาดข้าว พออีกเดือนก็จะเป็นงานกินข้าวใหม่ นอกเหนือจากนั้นก็จะมีประเพณีเหมือนภาคกลางทั่วไป ทางอบต.จะเผยแพร่ให้คนอื่นทราบ ส่งเสริมให้มีการรักษาประเพณีต่างๆไว้ ส่วนทางด้านธรรมชาติ เนื่องจากพื้นที่นี้มีความแปลกของธรรมชาติทั้งประวัติศาสตร์ เดิมเคยเป็นเส้นทางเดินทัพของพระนเรศวร เมื่อครั้งประกาศอิสรภาพ ณ เมืองแครง (เมืองแครง เป็นเมืองที่อยู่ระหว่างรอยต่ออุ้มผางกับจ.กาญจนบุรี เดิมอุ้มผางทางด้านใต้แถวๆบ้านเลตองคุเป็นเขต อ.สังขละบุรี สมัยก่อนอ.สังขละจะติดกับอ.คลองลาน จ.กำแพงเพชร แต่หมู่บ้านนั้นอยู่ไกลมาก จึงยกฐานะขึ้นเป็นอ.อุ้มผาง เป็นของกาญจนบุรีส่วนหนึ่ง และเป็นของ

กำแพงเพชรส่วนหนึ่ง ต่อมาก็ยกไปขึ้นกับจ.ตาก เนื่องจากเดินทางไปแม่สอดใกล้กว่า บริเวณที่เลยเขตของจ. จะเป็นเมืองแครง เส้นทางนี้จึงเป็นเส้นทางประวัติศาสตร์ที่นี้กะเหรี่ยงจะอยู่มานานมาก ทำให้มีการรับรู้รับทราบว่ากษัตริย์ไทยใช้เป็นเส้นทางปิดลับ ต่อมาช่วงสงครามประชาธิปไตย ก็เป็นเส้นทางที่นักศึกษาใช้เดินส่งของกันในปี นอกจากนี้ยังเป็นเส้นทางจุดตั้งของพระสายกรรมฐานด้วย แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงามนั้นจะตั้งอยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร มีบ่อน้ำร้อน มีลำห้วยธรรมชาติ มีน้ำตกที่สวยงาม แต่การคมนาคมลำบาก ต้องเข้าไปด้วยรถกระบะใหญ่ ช่วงที่ควรไปท่องเที่ยวจะเป็นในช่วงปลายฤดูหนาว ต่อฤดูร้อน นักท่องเที่ยวที่ต้องการเข้าไปท่องเที่ยวต้องขออนุญาตที่สำนักงานเขตทุ่งใหญ่นเรศวรก่อน หรือที่กรมทรัพยากรธรรมชาติ ทางอบต.นั้นจะทำการรับรองนโยบายของกรมทรัพยากรธรรมชาติและเขตทุ่งใหญ่นเรศวร โดยการสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกในจุดแวะพักต่างๆ ทั้งห้องน้ำและร้านอาหาร”

คำถาม : ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการตามนโยบายมีหรือไม่ เป็นเช่นไร

คำตอบ : “ปัญหาแรก คือ ด้านข้อกฎหมาย เรายังไม่ได้มีการกันเขตแน่นอน ยังเป็นพื้นที่ทับซ้อนระหว่างพื้นที่ปกครองกับพื้นที่ทุ่งใหญ่นเรศวร การที่จะทำอะไรจะต้องอยู่ใต้วามเห็นชอบของทางทุ่งใหญ่นเรศวร ต้องไม่ขัดกัน ความเห็นของทางทุ่งใหญ่นเรศวรต้องการที่จะอนุรักษ์ของเดิมไว้ทั้งหมด แต่ทางเราต้องการที่จะเข้าไปปรับปรุงให้ดีขึ้น เช่น ถนนที่เป็นพื้นดิน ทางทุ่งใหญ่นเรศวรต้องการให้เป็นแบบเดิม แต่เราต้องการให้ปรับสภาพที่เป็นหลุมเป็นบ่อให้เรียบบ้างบางจุด แต่ก็ติดขัดกันเรื่องการขออนุญาต ส่วนปัญหาด้านเชื้อชาตินั้น พื้นที่ตรงนี้ไม่มีปัญหาอะไรเลย เพราะทุกคนคือคนไทยที่สืบเชื้อสายกะเหรี่ยงต่อกันมา”

คำถาม : ท่านคิดว่า ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวในอำเภอสังขละบุรีหรือไม่ มากน้อยเพียงใด และในรูปแบบใด

คำตอบ : “ตอนนี้จะมีที่หมู่ 2 กองม่องทะ ที่ประชาชนได้มีส่วนร่วม ทางอบต.นั้นจะสนับสนุนเป็นกลุ่ม ไม่ใช่รายบุคคล เช่นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โคนจะสนับสนุนเป็นทุน ไม่ใช่ทั้งหมดแต่เท่าที่จำเป็น กลุ่มที่เกิดขึ้นแล้ว คือ กลุ่มล่องแก่งแม่น้ำรันตี ที่หมู่ 2 จะสนับสนุนเรือยาง โดยอยู่ในรูปของทุน กลุ่มนี้จะพานักท่องเที่ยวล่องแก่งในธรรมชาติเป็นระยะทางประมาณ 3 - 5 กิโลเมตร จะต้องเดินเท้าออกจากหมู่บ้านกองม่องทะก่อน จึงจะเข้าไปถึงจุดล่องแก่ง”

คำถาม : ท่านคิดว่า ควรมีการปรับปรุงและพัฒนา นโยบายในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอสังขละบุรีในด้านใดบ้าง

คำตอบ : “การปรับปรุงนั้นจะเริ่มจากพัฒนาเส้นทางคมนาคมให้มีความสะดวกมากขึ้น พัฒนาจุดแวะพักในการท่องเที่ยว นอกจากนี้สถานที่ที่น่าสนใจในการท่องเที่ยว จะจัดทำเป็น Route 1,2,3 เพื่อ

นักท่องเที่ยวที่มีความต้องการในการพัก 1 วัน 2 วัน 3 วัน ว่าควรจะไปที่ไหนได้บ้าง ซึ่งนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวที่นี่จะต้องมีใจที่รักธรรมชาติ ต้องการท่องเที่ยวธรรมชาติที่แท้จริง โดยนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวแบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ ประเภทแรกจะเป็นวัยรุ่นหรือผู้สนใจทั่วไป จะนำรถเข้ามาเอง จะมาท่องเที่ยวในช่วงวันหยุดเป็นส่วนใหญ่ ประเภทที่สอง คือ ชาวต่างชาติ ที่สนใจในลักษณะของป่าฝน ความซับซ้อนของระบบนิเวศ จะเป็นผู้ที่มีความรู้อยู่แล้ว แต่จะมาติดต่อเราให้เป็นคนนำทางให้ โดยแบ่งได้ 2 ประเภทคือ ประเภทแรกจะเป็นอาสาสมัคร เป็นนักศึกษาต่างชาติ มาเป็นหมู่คณะ มาสัมผัสวัฒนธรรมประเพณี อีกประเภทจะเป็นนักสำรวจหรือนักเดินทาง จะมาสำรวจกล้วยไม้ สัตว์ป่า แมลงหายาก เมื่อเดินผ่านก็จะถ่ายรูปหรือเก็บตัวอย่างไป ประเภทที่สามของนักท่องเที่ยวจะเป็นผู้ที่สนใจในประเพณีวัฒนธรรม อาจจะเป็นมิชชันนารี เพราะในพื้นที่นี้ยังมีวัฒนธรรมที่เรียกว่า “ลัทธิฤๅษี” เป็นกลุ่มคนที่นับถือฤๅษี วัฒนธรรมเก่าแก่วัยช้ำหน้ากลุ่มใหญ่จะอยู่ที่บ้านเลตองคุ อ.อุ้มผาง โดยจะมีฤๅษีเป็นผู้นำ ปกครองสืบทอดกันมาอย่างยาวนาน มีความเชื่อถือที่แน่นหนา เป็นพื้นที่หวงห้าม คนภายนอกจะเข้าไปไม่ได้ ทางเราก็มีการติดต่อกันอยู่โดยมีการนำของไปถวาย ซึ่งพื้นที่ปฏิบัติจะอยู่ในเขตทุ่งใหญ่นเรศวร ที่เรียกว่า ทุ่งฤๅษี จะเป็นช่วงที่ฤๅษีปลีกวิเวก ออกมาปฏิบัติธรรม จริงๆมีอยู่หลายที่ แต่ที่จุดนี้เป็นที่หลัก อาจจะเป็นตามยอดเขา ยอดดอย ดังนั้นการท่องเที่ยวนี้เป็นการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกันทางด้านวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่ต้องการพัฒนาอีก เช่น น้ำตกเกาะสะเดิง ต้องเดินเท้าเข้าไปประมาณ 1 วันครึ่ง - 2 วัน น้ำไม่เยอะ แต่ความสูงเป็นกิโล จะตกไล่ๆกันลงมา สวยมาก อีกสถานที่คือ ถ้ำปลา เป็นน้ำผุดจากภูเขา จะทะลุภูเขาออกมาอีกลูก สามารถต่อแพลอยลอดเข้าไปได้ ประมาณ 100 เมตร ต้องเดินเท้าออกจากหน่วยประมาณ 3-4 กิโลเมตร หรือประมาณ 1 ชั่วโมง แหล่งท่องเที่ยวทั้งสองนี้น่าจะได้รับพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง แต่การพัฒนาแค่เส้นทางเข้าไปประมาณ 15 กิโลเมตร มันเข้าไปยาก จะต้องมีการจัดการการท่องเที่ยวใหม่ว่าจะทำอย่างไร อีกอย่างเรื่องเส้นทาง รถไฟลวิลที่เข้าไป ถ้าขับต่อเนื่องเข้าไปมาก ทางจะเสีย ที่ทางกรมทรัพยากรธรรมชาติ ต้องการอนุรักษ์ คือ ต้องการให้รถเข้าไปได้ครั้งละ 10 คัน แต่ปัจจุบันเข้าไปมากกว่านั้น อีกทั้งรถที่เข้าไปจะมีล้อขนาดใหญ่ ทำให้ถนนเกิดเป็นหลุมใหญ่มาก ตอนนี้เรากำลังเสนอร่างไปทางเขตว่า ควรมีการบังคับขนาดล้อว่าไม่ควรเดินเท้าไหญ่ เพื่อให้สภาพถนนมีความปลอดภัย ไม่ลื่นมากหรือชันมาก และควรมีการควบคุมร้านอาหาร ต้องขายความเป็นธรรมชาติ เศษขยะที่เอาเข้าไปเท่าไหญ่ต้องเอาออกมาเท่านั้น นอกจากนี้เรายังพยายามจัดที่ท่องเที่ยวให้เป็นกลุ่มก้อน ในแหล่งนั้นมีที่พักสวยงาม มีที่ที่นักท่องเที่ยวสามารถเที่ยวชมได้หลายๆแห่ง ไม่ใช่แต่ละแห่งอยู่ไกลกัน นักท่องเที่ยวก็คงไม่อยากจะไป อาจจะทำสถานที่กางเต็นท์ ทางอบต.ก็จะช่วยเรื่องงบประมาณ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น ห้องน้ำ เป็นต้น นโยบายหลักที่ทางอบต.จะต้องทำมีอยู่ 4 เรื่อง คือ 1. เรื่องคน คนจะต้องมีความรู้ มีความเข้าใจในเรื่องการท่องเที่ยว 2. เรื่องงบประมาณของกลุ่มคนที่ทางอบต.สนับสนุนได้ 3. เรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้อง หมายถึง เราจะสนับสนุนการท่องเที่ยวตรงจุดนี้ แต่กฎหมายจะเอื้อไหม ถ้าเข้าไป

บุกเบิกต้นน้ำลำธาร นอกเขตพื้นที่ทำกิน เราก็จะไม่สนับสนุนให้ทำและจะห้ามด้วย 4. เรื่องประเพณี วัฒนธรรมและการอนุรักษ์พื้นที่ การท่องเที่ยวที่เราจะส่งเสริมต้องอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีและอนุรักษ์ธรรมชาติด้วย ต้องให้สมดุล ตามนโยบายวิสัยทัศน์ของทางอบต.ที่ว่า “คนอยู่ได้ ป่าอยู่ได้ อยู่ร่วมกันอย่างสมดุลสุข” ให้คนมีการพัฒนา ให้ป่ายังคงอุดมสมบูรณ์ และคนกับป่าอยู่ร่วมกันอย่างสมดุล และมีความสุขด้วย”

5. จากการสัมภาษณ์นายปริญญา วรรณโพธิ์ รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลปรางค์มณฑล วันจันทร์ที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2553 เวลา 13.30 – 14.00 น.

คำถาม : หน่วยงานของท่านมีแผนหรือนโยบายในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือไม่ รูปแบบและการดำเนินการมีอะไรบ้าง

คำตอบ : “แหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในความดูแลของทางอบต. จะมี น้ำตกเกริงกระเวีย น้ำตกไคช่องถ่องถ่อง สถานีเรดาร์ ตอนนี้อยู่ไม่เสร็จ จะเป็นสถานีที่ชมวิวยามภูเขาสูง เรากำลังดำเนินการก่อสร้างอยู่ เป็นของทหารอากาศ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อไปก็เป็นทางน้ำ เป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เช่นกัน จะมีสวนมะพร้าวกะทิ น้ำผึ้ง ต่อไปก็เป็นจุดชมวิวย้อมปี ทางเดินขึ้นน้ำตกกะเต็งเจ็ง ทางอบต.นั้นจะบูรณาการร่วมกับอุทยานแห่งชาติเขาแหลม เพราะพื้นที่เป็นของอุทยาน เราจะทำโครงการร่วมกัน ตอนนี้นำดำเนินการส่วนหนึ่งคือ น้ำตกเกริงกระเวีย ที่ผ่านมาจากอำเภอจะช่วยเรื่องงบประมาณ และอบต.ก็จะเสริมเข้าไป การจะทำก็ต้องใช้แบบอย่างของอุทยานที่ออกแบบมาให้ เรามีการปรึกษากันตลอด พื้นที่นี้จะขึ้นอยู่กับอุทยานทั้งหมด จะทำอะไรก็ต้องปรึกษา”

คำถาม : ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการตามนโยบายมีหรือไม่ เป็นเช่นไร

คำตอบ : “ปัญหาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้น คือ ระยะทางไกล ต้องอยู่ค้างคืน แต่ถ้าไปกลับวันเดียวคงไม่ไหว ต้องอยู่หลายวัน ต่อไปก็เรื่องถ้ามาท่องเที่ยวหน้าฝนจะค่อนข้างลำบากเพราะฝนตก ถนนลื่น ต่อไปก็เรื่องขยะมูลฝอย เป็นส่วนสำคัญ นักท่องเที่ยวไม่ทิ้งลงถึงขยะ แต่จะมักทิ้งข้างนอก มีที่ทิ้งที่เราจัดให้ก็ไม่ทิ้ง อีกเรื่องก็คือ อาหารที่ขายค่อนข้างแพง เพราะเห็นแก่ประโยชน์มากเกินไป เคยขอร้องแล้วว่าให้ขายเป็นมาตรฐานเดียวกันได้ไหม เดี่ยวนักท่องเที่ยวจะเข็ด ไม่มาท่องเที่ยวอีก อีกอย่าง คือ เจ้าหน้าที่ทางการท่องเที่ยวที่มาช่วย จะมีพัฒนาการมาจากอำเภอ หางบประมาณมาช่วย 1 ปีจะมา 1 ครั้ง อะไรที่เห็นควรก็จะสร้างต่อเติมกันไป เราอยู่ในพื้นที่นี้ก็ต้องช่วยเหลือตนเอง”

คำถาม : ท่านคิดว่า ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวในอำเภอสังขละบุรีหรือไม่ มากน้อยเพียงใด และในรูปแบบใด

คำตอบ : “ประชาชนจะมีส่วนร่วมในการขายของ ขายอาหารต่างๆ แต่จะไม่มีในเรื่องของที่พักรัก ซึ่งควรจะจัดที่พักให้นักท่องเที่ยวได้พักบ้าง ตอนนั้นก็กำลังหาแนวทางอยู่ ส่วนการรวมกลุ่ม OTOP ก็ยังมีอยู่แต่ไม่เหนียวแน่น ไม่เป็นกลุ่มเป็นก้อนเท่าที่ควร จะเป็นไปตามฤดูกาล คือ จะว่างช่วงหน้าแล้ง ช่วงหน้าฝนก็จะกลับไปประกอบอาชีพของตนเอง สินค้า OTOP ที่มีก็คือ กล้วยอบกระเทียม ที่เป็นหน้าเป็นตา สินค้าอื่นๆ บางอย่างก็ได้ล้มไปแล้ว”

คำถาม : ท่านคิดว่า ควรมีการปรับปรุงและพัฒนานโยบายในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอสังขละบุรีในด้านใดบ้าง

คำตอบ : “ประการแรก คือ เรื่องที่พัก ควรจะทำเป็นอันดับแรกเลย เพราะในพื้นที่นี้ยังไม่มี ประการที่สอง คือ ห้องน้ำ ควรเพิ่มจำนวนห้องน้ำให้มากขึ้น ประการที่สาม คือ สถานที่หรือแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวจะไป จะต้องมีการพัฒนาให้สวยงามมากยิ่งขึ้น ประการที่สี่ คือ การประชาสัมพันธ์ ควรออกสื่อต่างๆ ให้มากกว่านี้ ควรประชาสัมพันธ์ในหลายๆ ด้าน จริงๆ แล้วเริ่มมีการพัฒนาการท่องเที่ยวในปีนี้ ที่ผ่านมามีการบูรณาการอะไร อบต. ยุคนี่จึงเป็นยุคบุกเบิก ประการต่อไปคือ ควรเพิ่มยานพาหนะ ที่เข้ามาท่องเที่ยวให้มากกว่านี้ทางทางรถและทางเรือ และอีกประการหนึ่ง คือเรื่องคนนำทาง ต้องเพิ่มความรู้ความเข้าใจแก่บุคคลเหล่านี้ เนื่องจากบางทีการท่องเที่ยวบางจุดต้องมีคนพาไปเที่ยว ถ้าจะค้างแรมในป่าต้องมีคนช่วยถือของ ช่วยทำอาหาร ถ้าไปเข้าเขื่อนกลับจะเหนื่อยมาก ถ้าไปเที่ยวให้สนุกต้องไปค้างคืนไปป่า”

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

- ชื่อ – นามสกุล   นางสาวอินทอร รัตนบรรพต
- วัน เดือน ปีเกิด   18 มกราคม พ.ศ. 2529
- ประวัติการศึกษา
- เข้ารับการศึกษาต่อในหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิตสาขา
วิทยาศาสตร์การกีฬา (แขนงวิชาการจัดการนันทนาการการ
ท่องเที่ยว) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2552
  - ประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง, 2552
  - อักษรศาสตรบัณฑิต (ประวัติศาสตร์) (เกียรตินิยมอันดับสอง)
คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2550
  - จบการศึกษาระดับมัธยมปลาย (ศิลป์อังกฤษ-ฝรั่งเศส)
โรงเรียนถาวรานุกูล จังหวัดสมุทรสงคราม, 2546

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย